

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU
Journal
Academic

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)
Udon Thani Rajabhat University Academic Journal
Vol.12 No.1 (January - June 2024)
ISSN [Print] : 1905-7024 ISSN [Online] : 2730-1885

Udon Thani Rajabhat University Academic Journal

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

Udon Thani Rajabhat University

Academic Journal

Vol.12 No.1 (January – June 2024)

ISSN (Print) : 1905-7024

ISSN (Online) : 2730-1885

ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
กำหนดพิมพ์	ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม - มิถุนายน และ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม)
จัดพิมพ์	จำนวน 100 เล่ม
พิมพ์ที่	ทัศนทองการพิมพ์ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) 196, 198 ถนนประจักษ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 0 4424 5562, 0 4426 7303

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่าใน 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และ แนวความคิดทางวิชาการ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม ถึง มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม) ผู้ที่ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ ในวารสาร ให้ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสารมายังวารสาร ทางเว็บไซต์ (วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ>) โดย บทความนั้นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น บทความดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 3 ท่าน

บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การนำข้อความ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความไปตีพิมพ์ใหม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเรื่อง และกอง บรรณาธิการก่อน

“ข้อความที่ปรากฏในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ”
“การนำบทความหรือบางส่วนของบทความไปใช้ ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มา”

กองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
64 ถนนทหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทรศัพท์: 0 4221 1040 ต่อ 1178 โทรสาร: 0 4224 8680
เว็บไซต์: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ>
อีเมล: graduate@udru.ac.th

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตย์กุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา จีระวิพูลวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการ

ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กมลสิทธิ์ รื่นรมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ พิษณุ จงสถิตวัฒนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Prof.Dr.Jeffrey C.Nash

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.นลินรัตน์ รักกุลศล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อย่าง

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ม่วงแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาดิ อันทะไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลั่นฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทประเสริฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รติพร ถึงฝั่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล กนกหงส์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เอี่ยมกิจการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ทวี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนตันติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงสมร กิจโกศล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน
รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อยอง
รองศาสตราจารย์ ดร.รักษนก แสงภักดีจิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญภา ยืนยาว
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์
รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ รัตนสีหา
รองศาสตราจารย์ วิไลลักษณ์ พรหมเสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตพล วัฏสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรลดา ไชยะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตุลาภรณ์ แสนปรน

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธิพงศ์ ทิพย์ชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินาถ จงกลกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยุตภักดิ์ คำมูล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

อาจารย์ ดร.ธัญชกร ปกิตตาวิจิตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

รัตนโกสินทร์

อาจารย์ ดร.ภาสุดา ภาคาผล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เลขานุการ

นายเอกภพ โอตาการ

ออกแบบปก

นายสุริยา ชัยดำรงณ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567) วารสารยังคงมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะเผยแพร่และส่งเสริมงานวิจัย และบทความทางวิชาการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานของประชาคมแห่งการเรียนรู้ ได้ดำเนินการคัดเลือกบทความและกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัดตามเกณฑ์คุณภาพของ “ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)”

สำหรับวารสารปีที่ 12 ฉบับที่ 1 นี้ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 8 บทความ ซึ่งเป็นบทความจากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และบทความนั้นก็เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เช่น แนวทางการพัฒนาศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขง ตอนบนหลังสถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย และท่าเรือกวนเหล้อย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน, การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปกรรมทางหยาในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี, ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เป็นต้น

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ซึ่งช่องทางการนำส่งบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/index> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567) จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการแก่ผู้ที่สนใจต่อไป

วิไลลักษณ์ ขาวสอาด
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย และท่าเรือกวานเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน นพชัย ฟองอิสสระ, วิกรม บุญนุ่น, โกมินทร์ วังอ่อน, อารีย์ บินประทาน, ปรัชญาณินทร์ วงศ์อติติกุล	1
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี เอกราช เข้มทอง, ทิพวรรณ งามศักดิ์	23
การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวกในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ, กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์	36
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับ ที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ณัฐริยา วันสา, วัลลภ เหมวงษ์	51
ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พรณิษา ทองดี, โสภา อำนวยรัตน์	65
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สุภาพร ใจยะสุข, โสภา อำนวยรัตน์	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
Enhancing English Proficiency Based on CEFR Through Activity-Based Learning: A Case Study of UDRU Leader Students Chalida Sanemueang	94
การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สุภาพร คุ่มบุญ	113

แนวทางการพัฒนาศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน
หลังสถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
และท่าเรือกว๋นเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน
Development Guidelines for the Upper Mekong River Transportation
Strategy after the COVID-19 situation: A case study of Chiang Saen
Commercial Port, Chiang Rai Province, Thailand, and Guanlei Port,
Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture,
The People's Republic of China

นพชัย ฟองอิสสระ¹, วิกรม บุญนุ่น², โกมินทร์ วังอ่อน³, อารีย์ บินประathan⁴,
ปรัชญานินทร์ วงศ์อติกุล⁵

Noppachai Fongissara¹, Vikrom boonnun², Gomin Wang-on³, Aree Binprathan⁴,
Pratjayanin Wong-a-thitikul⁵

Receive: 21 ธันวาคม 2566 Revised: 13 มกราคม 2567 Accepted: 17 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแสดง 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์ผลโดยใช้กลยุทธ์องค์กร 7S McKinsey จำนวน 15 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้เสียการขนส่งสินค้าจากไทยของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ยของจีนตอนใต้ ประกอบด้วย ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านการขนส่งสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน รวม 22 คน โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ย จีนตอนใต้ และ 2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกว๋นเหล่ย จีนตอนใต้ที่มีผลต่อการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบนของจังหวัดเชียงราย และ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา

^{1,2} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย; Assistant Professor, Ph.D. at Branch of Regional Development Strategies, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand; e-mail: em_noppachai_f@crru.ac.th

^{3,4} อาจารย์ ดร., สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย; Lecturer, Ph.D. at Branch of Regional Development Strategies, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand.

⁵ อาจารย์, แขนงวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย; Lecturer at Program of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand.

ยุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า 1. การเติบโตทางการค้าชายแดนเป็นผลมาจากนโยบายการค้าและการขนส่งของจีนในการผลักดันเส้นทางยุทธศาสตร์ขนส่งทางน้ำในการเป็นประตูจีนตอนใต้ ผ่านมณฑลยูนนานเชื่อมโยงสู่อาเซียน โดยปัจจัยเหล่านี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นศูนย์กลางเมืองท่าเชื่อมโยงระหว่างจีนและอาเซียน 2. สถานการณ์ที่ปิดท่าเรือกวนเหล่ย์ เป็นผลมาจากมาตรการโควิดเป็นศูนย์ (Zero- Covid) มาตรการบังคับใช้นี้ แลกมาด้วยความเสียหายของระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจการขนส่งแม่น้ำโขงอย่างหนัก ทั้งนี้ผู้ประกอบการไทยต้องแบกรับต้นทุนการขนส่งทางบกผ่านเส้นทางR3Aที่เพิ่มขึ้นในช่วงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 และ 3. ยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนในการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด 19 ประกอบด้วย 1. สร้างข้อตกลงการคมนาคมทางน้ำโขงบน ระหว่างประเทศไทย เมียนมา สปป.ลาว และจีน 2. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของจังหวัดให้ได้มาตรฐาน และ 3. สร้างพันธมิตรด้านการค้าและการลงทุน

คำสำคัญ: แม่น้ำโขงตอนบน, จีนตอนใต้, ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน, ท่าเรือกวนเหล่ย์, เชื้อไวรัสโควิด 19, ยุทธศาสตร์

ABSTRACT

This research is qualitative research, conducted by selecting a specific sample group. The sample group consisted of 2 groups of actors. First group included representatives from the government sector, private sector organizations, and related agencies. They were involved in a workshop to analyze the weaknesses, strengths, opportunities, and threats (SWOT) and to prepare a strategic plan. The results were analyzed using the 7S McKinsey organizational strategy approach with 15 people. Second group consisted of stakeholders involved in transporting goods from Thailand at the Chiang Saen Commercial Port to Guan Lei Port in South China. This group also included representatives from the government sector, private sector organizations, and related agencies, as well as freight transport operators in Chiang Rai Province. Interviews were conducted with 7 people, making a total of 22 participants. The objectives of this study were as follows: 1. To examine the transportation potential along the upper Mekong River, specifically from Chiang Saen Commercial Port in Chiang Rai Province to Guan Lei Port in Southern China.

2.To assess the impact of the closure of Guan Lei Port in Southern China on transportation along the upper Mekong River in Chiang Rai Province. and, 3.To provide strategic recommendations for transportation along the upper Mekong River, taking into consideration the aftermath of the COVID- 19 virus outbreak at Chiang Saen Commercial Port in Chiang Rai Province. The study found that: 1. The growth of cross-border trade is a result of China's trade and transportation policies that have pushed for the strategic waterway routes to be a gateway to southern China, connecting to ASEAN through the Mekong subregion. These factors are considered crucial for the development of Chiang Rai province as a central hub linking China and ASEAN. 2. The closure of ports is a consequence of the Zero-Covid measures. While these measures have been effective in controlling the spread of the virus, they have also caused significant economic damage and heavily impacted river transportation businesses. Thai operators have had to bear the cost of land transportation through the increased R3A route during the Covid-19 prevention measure, and 3. The strategic plan for the development of the commercial port of Chiang Saen focuses on the development of transportation routes in the upper Mekong River after the Covid- 19 situation. This plan includes: 1. Establishing agreements for Mekong River transportation between Thailand, Myanmar, Cambodia, and China, 2. Developing the logistics system of the province to meet standards, and 3. Establishing trade and investment partnerships.

KEYWORDS: The upper Mekong River, Southern China, Chiang Saen Commercial Port, Guan Lei Port, Covid-19, Strategy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดเชียงรายมีภูมิศาสตร์อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน โดยเฉพาะจีนตอนใต้ เมียนมา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังตั้งอยู่บนภูมิศาสตร์ 5 เชียง ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ (ไทย) เชียงตุง (เมียนมา) เชียงทอง หรือ หลวงพระบาง (ลาว) และ เชียงรุ่ง หรือสิบสองปันนา (จีน) ทั้งนี้จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้านสูง เนื่องจากเชียงรายเป็นจังหวัดด่านที่มีเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา ลาว และเชื่อมโยงจีนตอนใต้ 2 เส้นทาง คือ 1. เส้นทางคือเส้นทางบก R3B แม่สาย-เชียงตุง-เชียงรุ่ง ระยะทาง 397 กิโลเมตร และ เส้นทาง R3A เชียงของ-แขวง

บ่อแก้ว-หลวงน้ำทา-บ่อเต็น-บ่อหาน-เชียงรุ่ง ระยะทาง 495 กิโลเมตร 2. เส้นทางน้ำสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศจีน (ยูนนาน) ระยะทาง 334 กิโลเมตร ปัจจุบันใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าจากประเทศจีน และเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือ (Speed Boat) ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง (อนุรัตน์ อินทร, 2551: 2-3)

ขณะที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำยังมีบทบาทที่สำคัญการคมนาคมขนส่งทางน้ำบริเวณแม่น้ำโขงตอนบน เป็นการคมนาคมขนส่งที่สำคัญในด้านโลจิสติกส์ ก่อให้เกิดข้อตกลงความร่วมมือในการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน ภายใต้ความตกลง 4 ฝ่ายว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงล้านช้าง-แม่น้ำโขง ระหว่าง 4 ประเทศ ประกอบด้วย จีน ลาว เวียดนาม และไทย ซึ่งสาระสำคัญของความตกลงในความร่วมมือ คือการเดินเรือพาณิชย์อย่างเสรีระหว่างเมืองซีเหมาของจีนมายังเมืองหลวงพระบาง โดยไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการผ่านแดน และมีการเปิดท่าเรือตามแนวแม่น้ำโขงตอนบน 14 แห่ง โดยประเทศไทยมีการเปิดให้บริการท่าเรือ 2 แห่ง คือ ท่าเรือเชียงแสน และเชียงของ (สุนันทา เจริญปัญญา ยิ่ง และจิตติชัย รุจนกนกนาฏ, 2560: 29) ในการเชื่อมต่อจากท่าเรือเชียงแสนไปยังท่าเรืออื่น ๆ ของจีนตอนใต้ 4 ท่าเรือ ประกอบด้วยท่าเรือเมืองผู่เอ๋อร์ ซีอเหมา จิ่งหง และ กวนเหล่ย์ ในมณฑลยูนนาน ดังตารางที่ 1 และส่งต่อไปยังคุนหมิง รวมระยะเวลา 985 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาประมาณ 24 ชั่วโมง โดยประเทศไทยเริ่มใช้การขนส่งผ่านลำน้ำโขงสู่มณฑลยูนนานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบัน (ดวงรัตน์ วัฒนสมบัติ, 2558: 4)

ตารางที่ 1 แสดงระยะทางจากท่าเรือเชียงแสนในการเชื่อมต่อไปยังท่าเรืออื่น

เมืองท่า	ประเทศ	ระยะทาง (กม.)	ระยะเวลา (ขาขึ้น)	ระยะเวลา (ขาล่อง)
ท่าเรือซีอเหมา	จีน	427	40 ชั่วโมง	20 ชั่วโมง
ท่าเรือจิ่งหง	จีน	342	30 ชั่วโมง	15 ชั่วโมง
ท่าเรือกวนเหล่ย์	จีน	261.8	25 ชั่วโมง	12 ชั่วโมง

ที่มา: สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาเชียงราย, ม.ป.ป อ้างถึงใน สุนันทา เจริญปัญญา ยิ่ง และจิตติชัย รุจนกนกนาฏ, 2560: 29

ปัจจุบันท่าเรือกวนเหล่ย์ของจีนตอนใต้ มีสถานะเป็นเมืองหน้าด่านเชื่อมระหว่างสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน และสามเหลี่ยมทองคำ ตามรายงานการนำเข้า-ส่งออก สินค้าผ่านท่าเรืออำเภอเชียงแสนในปี พ.ศ. 2561 รวมการส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ กลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน มูลค่ารวม 18,905,630,898.08 บาท นำเข้า 712,48,445.45 บาท ปี 2562 ส่งออก 11,624,561,624.63 บาท นำเข้า 583,800,610.96 บาท ขณะที่การเกิดวิกฤตการณ์แพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 (Covid-19) ระลอกแรกในต้นปี พ.ศ. 2563 ทำให้การค้าการค้าชายแดนด้านแม่น้ำโขงจากท่าเรือ อำเภอเชียงแสน และ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ไปยังประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน คือ สปป.ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ เกิดภาวะชะงักงัน โดยในปีงบประมาณ 2563 มูลค่าการค้าได้ลดลงกว่าปี พ.ศ. 2562 ถึงร้อยละ 21.42 ต่อมาในปี พ.ศ. 2564 ได้ลดลงอีกร้อย 19 ด้วยเหตุการณ์แพร่ระบาดของสถานการณ์เชื้อไวรัสโควิด19 ข้างต้น เป็นผลให้การค้าทางเรือในแม่น้ำโขง จึงทำได้เพียงการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือ อำเภอเชียงแสนกับเมืองท่าต่าง ๆ ของเวียดนามเพียงเท่านั้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) เนื่องจาก

สปป.ลาว มีการปิดพรมแดนเกือบทั้งหมด โดยเปิดให้มีการขนส่งสินค้าผ่านเส้นทาง R3A เฉพาะจุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพไทย-สปป.ลาว แห่งที่ 4 ระหว่างเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว กับอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายเท่านั้น ขณะที่จีนมีการปิดท่าเรือเมืองกวนเหล่ย์ เมืองท่าหน้าด่านในแม่น้ำโขงของจีน (ผกายมาศ เวียร์รา, 2564 อ้างถึงใน Sondihitak, 2564)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้นท่าเรือกวนเหล่ย์ ถือว่ามีความสำคัญต่อการค้าในลุ่มน้ำโขงตอนบนอย่างมาก เพราะเป็นเมืองท่าหน้าด่านของจีน โดยการปิดท่าเรือกวนเหล่ย์ เป็นผลให้การค้าโดยตรงระหว่างไทย-จีนหยุดชะงัก ส่งผลให้ผู้ประกอบการหันไปใช้เส้นทางบกผ่านถนนR3A ผ่าน สปป.ลาว อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังคงต้องพบกับอุปสรรคด้านต้นทุนที่สูงกว่า เนื่องจากเส้นทางถนนผ่านภูเขา สูงชัน และขนส่งได้น้อยกว่าการทางเรือ ประกอบกับจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมโยงการค้ากับประเทศในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน และขนส่งสินค้าจากไทยไปยังจีนตอนใต้ แต่ยังคงขาดการรวบรวมข้อมูล และปัญหาการค้าจากสถานการณ์วิกฤต ดังนั้นบทความวิจัยนี้จะเสนอแนะแนวทางแก้ไขและวางแผนในการรับมือต่ออุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หรือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพ มุมมอง ปัญหา และการรับมือปัญหาการขนส่งสินค้าทางเรือไปจีนตอนใต้ จากสถานะวิกฤตการณ์การขนส่งทางน้ำระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกวนเหล่ย์ จีนตอนใต้
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกวนเหล่ย์จีนตอนใต้ที่มีผลต่อการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบน ของจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์การขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเวลา วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการขนส่งสินค้าจากไทย ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกวนเหล่ย์ของจีนตอนใต้ ในเส้นทางอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ในช่วงที่มีการปิดท่าเรือท่าเรือกวนเหล่ย์ อันเนื่องจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 (Covid-19) ระลอกแรกในต้นปี พ.ศ. 2563

2. ขอบเขตเนื้อหา วิเคราะห์ผลกระทบสถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกวนเหล่ย์จีนตอนใต้ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์การขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยการจัดทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ด้วยการวิเคราะห์ผลโดยใช้กลยุทธ์องค์กร 7S McKinsey และสังเคราะห์ผลกระทบสถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกวนเหล่ย์จีนตอนใต้ จากการสอบถามผู้มีส่วนได้เสียการขนส่งสินค้าจากไทยของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกวนเหล่ย์ของจีนตอนใต้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลักไว้ หน่วยการวิเคราะห์ ประกอบด้วยตัวแสดง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านการขนส่งสินค้าจากไทยของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ยของจีนตอนใต้ ในเส้นทางอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนในระดับพื้นที่ โดยการจัดทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์ผลโดยใช้กลยุทธ์ของคอร์ก 7S McKinsey จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้เสียการขนส่งสินค้าจากไทยของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ยของจีนตอนใต้ ประกอบด้วย ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านการขนส่งสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 คน

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถาม โดยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม เชื่อมโยงต่อแนวคิดทฤษฎีและใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) ในลักษณะแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-Ended Questions) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์นั้น มีความเหมาะสม สอดคล้อง ตรงประเด็น และครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษาเป็นผู้ประเมินแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าจากไทยไปยังจีนตอนใต้ในเส้นทางอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน 5 ท่าน โดยสรุป ค่า IOC เฉลี่ยรวม 0.91 ถือว่าใช้ได้

การสัมภาษณ์ผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นนั้น การเปิดเผยข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นไปตามลักษณะความสมัครใจภายใต้กรอบจริยธรรมนักวิจัย ภายหลังจากที่ได้รับการรับรองผลการประเมินด้านจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยเฉพาะการปกป้องผู้ยินยอมให้ผู้วิจัยทำการศึกษา จากความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบเชิงลบ จากการทำวิจัย ตลอดจนเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ข้อคำถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน โดยได้รับรองจากสำนักคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หมายเลขรับรอง COE.P1-004/2556 การรับวันที่ 22 พฤษภาคม 2566 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเด็นรูปแบบการค้าการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ย จีนตอนใต้

ส่วนที่ 2 ประเด็นการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ย จีนตอนใต้หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (**กรณีปิดด่านท่าเรือกว๋นเหล่ยของจีน ซึ่งห้ามเข้า-ออก ทั้งคนและสินค้า)

ส่วนที่ 3 ประเด็นผลกระทบการปิดท่าเรือกวเหล่ย ที่มีผลต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน
จำนวน 5 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อสถานการณ์การปิดท่าเรือกวเหล่ยของจีน จำนวน 4 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย หลักจากได้รับการรับรองผลการประเมินด้านจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในวันที่ 22 พฤษภาคม - ตุลาคม 2566 โดยรวบรวมข้อมูลที่ยึดตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบนและท่าเรือกวเหล่ย จาก Google Scholar, Thaijo และThailis

(2) ข้อมูลภาคสนาม (Field Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่วิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยตัวแสดงหลักประกอบด้วย ตัวแทนจากภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคเอกชนในจังหวัดเชียงราย

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้ในการเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งผู้ศึกษาได้ทำการจดบันทึกและตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด หลังจากตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล การเลือกเพื่อแสดงหลักฐานข้อมูล และการสร้างและทดสอบยืนยันผลสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล การเลือกเพื่อแสดงหลักฐานข้อมูล และการสร้างและทดสอบยืนยันผลสรุป หลังจากกิจกรรม 3 ประการ ของการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เพื่อให้แน่ใจบทสรุปที่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลซ้ำอีกครั้ง (Second Thought) ขณะทำรายงานสรุปข้อมูลภาคสนาม ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยใช้การพิจารณาการตรวจสอบในลักษณะแหล่งบุคคล (คนใน) เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลจากผู้วิจัย (คนนอก) ได้สร้างข้อสรุปข้อมูลขึ้นมา (นิศา ชูโต, 2551: 224) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เชื่อมโยงข้อมูลการสร้างข้อสรุปแต่ละเหตุการณ์ร่วมกับ การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ตามแนวทางของ (สุภางค์ จันทวนิช, 2550: 129-131) เพื่อสร้างข้อสรุปเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ชัดเจน มั่นคง และมีความแข็งแกร่งทางทฤษฎีรองรับ การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปเป็นผลการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์การขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

สรุปผลการวิจัย

ศักยภาพการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบน ระหว่างจังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกวานเหล่ยของจีน รัฐบาลจีนมีแผนในการพัฒนามณฑลยูนนานให้เป็นเมืองเศรษฐกิจทางตอนใต้ของประเทศ ในการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศในอาเซียนโดยเฉพาะในกลุ่มความร่วมมือสี่เหลี่ยมทางเศรษฐกิจ ซึ่งครอบคลุม 4 ประเทศ ได้แก่ ภาคเหนือของไทย ลาว พม่า และภาคใต้ของจีน (มณฑลยูนนาน) เป็นผลให้เกิดการขยายตัวการค้าภายในภูมิภาค ประกอบกับการบรรลุข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายมูลค่าทางการค้าระหว่างภูมิภาคที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และโอกาสทางธุรกิจ เช่น การค้าชายข้ามประเทศ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งเส้นทางการขนส่งจากการพัฒนาเส้นทางตามแนวระเบียงทางเศรษฐกิจ (Economic Corridor) R3A และ R3B ซึ่งเป็นผลมาจากกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) (ณัฐวัฒน์ โสมดี, 2556: 62) ส่งผลให้จีนตอนใต้กลายเป็นตลาดการค้าชายแดนขนาดใหญ่ที่สำคัญของไทย และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2560 และเป็นช่องทางตลาดการค้าชายแดนอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งแทนที่การค้าชายแดนระหว่างมาเลเซีย สปป.ลาว กัมพูชาและเมียนมา ตามลำดับ (ชุดิสร เรืองนารบ, 2560: 45 ; ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

ปัจจุบันประเทศทั้ง 4 ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ประกอบด้วยจีน เมียนมา ลาว และไทย มีความตกลงร่วมกัน ได้แก่ ข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง (Agreement on Commercial Navigation on Lancang-Mekong River) โดยได้ลงนามเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2543 และเปิดเดินเรืออย่างเป็นทางการที่เมืองเชียงรุ่ง ในสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ.2544 สาระสำคัญของความตกลงดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดขอบเขตแนวทางการเดินเรืออย่างปลอดภัย หลักปฏิบัติต่อเรือพาณิชย์ที่ใช้ขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร แนวปฏิบัติของเรือในการเข้าเทียบท่า การขนส่งและการบรรทุกขนถ่ายสินค้า รวมทั้งผู้โดยสาร เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรือและลูกเรือ หลักเกณฑ์ในการเข้าเมืองของลูกเรือ และท่าเรือที่สามารถเข้าเทียบท่า จากข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ได้กำหนดเกณฑ์ท่าเรือ และมาตรฐานเรือพาณิชย์ของประเทศภาคีสามารถเข้าเทียบท่าได้จำนวน 14 ท่า ดังนี้ (สุมาลี สุขदानนท์, 2560)

(1) ท่าเรือประเทศจีน มีท่าเรือจำนวน 4 ท่า ทั้งหมดตั้งอยู่ในมณฑลยูนนาน โดยท่าเรือ 1 ท่า ตั้งอยู่ในเมืองผู่เออร์ ส่วนอีก 3 ท่า (ท่าเรือเชียงรุ่ง ท่าเรือเหมิงหนาน และท่าเรือกวานเหล่ย) ตั้งในเขตปกครองตนเองไท่สิบสองปันนา ทั้งนี้ ท่าเรือกวานเหล่ยสามารถรับสินค้าได้จำนวน 200,000 ตันต่อปี และผู้โดยสารได้ 150,000 คนต่อปี ท่าเทียบเรือมีความยาวทั้งสิ้น 380 เมตร สามารถรับเรือขนาด 300 ตัน ประกอบด้วยท่าเทียบเรือสินค้า 2 ท่า และท่าเทียบเรือโดยสาร 1 ท่า มีสิ่งอำนวยความสะดวกในท่าเรือประกอบด้วยลานวางสินค้า โรงพักสินค้า อาคารผู้โดยสาร และหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในท่าเรือได้แก่ การท่าเรือ ศุลกากร และด่านตรวจคนเข้าเมือง (สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565)

(2) ท่าเรือในประเทศเมียนมา มีท่าเรือตามข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง จำนวน 2 ท่า ประกอบด้วย วันสึง และวันปง โดยท่าเรือทั้งหมดนั้น ตั้งอยู่ในบริเวณจังหวัดเชียงตุง รัฐฉานของเมียนมา

(3) ท่าเรือในประเทศลาว มีท่าเรือตามข้อตกลง ฯ จำนวน 6 ท่า ตั้งอยู่ในแขวงหลวงน้ำทา แขวงบ่อแก้ว และแขวงหลวงพระบาง ได้แก่ บ้านทราย เชียงก เมืองมอม บ้านควน ห้วยทราย และหลวงพระบาง

(4) ท่าเรือในประเทศไทย มีท่าเรือตามข้อตกลง ฯ จำนวน 2 ท่า ประกอบด้วย ท่าเรือเชียงแสน และท่าเรือเชียงของ

จากข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขงได้กำหนดท่าเรือ เป็นเรือพาณิชย์ของประเทศภาคีสามารถเข้าเทียบท่าได้จำนวน 14 ท่า ส่งผลให้การการค้าชายแดนเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มูลค่าการส่งออกสินค้าไทย (ด้านศุลกากร และท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปจีน) คิดเป็นจำนวน 1,262 ล้านบาท โดยมีมูลค่าส่งออกทางเรือ 98 ล้านบาท ในขณะที่ 2562 – 2563 มูลค่าการส่งออกลดลงเหลือ 771 ล้านบาท (มูลค่าการส่งออกทางเรือเหลือ 15 ล้านบาท) เนื่องจากสถานการณ์ Covid19 (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565) โดยก่อนหน้านี้สถานการณ์ Covid19 สินค้าสำคัญที่ประเทศไทยนำเข้าจากท่าเรือกว๋นเหล่ยผ่านท่าเรือเชียงแสน ได้แก่ กลุ่มสินค้าเกษตรและสินค้าเบ็ดเตล็ด ขณะที่สินค้าไทยที่ส่งออกจากช่องทางนี้กลับไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ย ได้แก่ ยางพารา อาหารแปรรูป สินค้าเบ็ดเตล็ด ขณะที่ชิ้นส่วนไก่แช่แข็งจะถูกส่งผ่านท่าเรือสบโหลยของเมียนมา (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 07, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม)

ด่านท่าเรือกว๋นเหล่ย ถือเป็น “ด่านจำเพาะสำหรับนำเข้าเนื้อสัตว์” (State designated port for imported meat) ตามที่สำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีน (General Administration of Customs of the People’s Republic of China: GACC) กำหนด ทั้งนี้ประเทศไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้จากสัตว์ปีกแช่แข็งไปยังจีนผ่านท่าเรือกว๋นเหล่ย แต่ต้องดำเนินการผ่านมาตรฐานระบบโลจิสติกส์แบบควบคุมอุณหภูมิ (cold chain) หรือบรรจุตู้คอนเทนเนอร์ควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งเป็นเกณฑ์ต้นทุนการส่งสินค้าที่สูงสำหรับผู้ประกอบการไทยบางส่วน (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 06, สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม; THAIBIZCHINA, 2565) จึงเกิดรูปแบบการสวมสิทธิทางภาษี ไปยังท่าเรือประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับจีน เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ภายใต้ประเทศผืนแผ่นดินติดกับจีน อาทิ สปป.ลาว และเมียนมา โดยเฉพาะท่าเรือสบโหลยของเมียนมา (Soap-Loi Por) ถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่นิยมจากผู้ประกอบการที่ต้องการลดต้นทุน เนื่องจากมีระยะทางใกล้กว่าส่งสินค้าไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ยของจีนเพียง 130 กิโลเมตร โดยพวกเนื้อสัตว์ และสัตว์ปีกแช่แข็งจะถูกส่งต่อเข้าไปยังประเทศจีนตอนใต้ในลักษณะการลักลอบการนำเข้าสินค้าไปขาย และกระจายไปตามจุดต่าง ๆ ไปยังชายแดนบ่อหาน เมืองชายแดนทางตอนใต้ของเมือล่าเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาของจีน โดยจะผ่านเส้นทางถนน R3A ซึ่งเป็นด่านศุลกากร กักกันพืชและสัตว์สำหรับการนำเข้า อย่างไรก็ตาม ท่าเรือสบโหลยของเมียนมามีข้อจำกัดในด้านด่านศุลกากรยังไม่ได้รับการยอมรับในด้านมาตรฐานที่เป็นสากล เนื่องจากเป็นด่านผ่านแดนชั่วคราว ทำให้การขนส่งสินค้าแต่ละครั้งต้องใช้เวลา เพราะทางรัฐบาลไม่สามารถมาควบคุมการทำงาน และมีปัญหาชนกลุ่มน้อย (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 02, สัมภาษณ์ 18 ตุลาคม) ประกอบกับท่าเรือสบโหลยเคยถูกรัฐบาลทหารเมียนมาสั่งปิดมาแล้ว 1 ครั้ง และถูกอุลโมให้กลับมาเปิดได้อีกครั้ง ซึ่งการค้าผ่านช่องทางดังกล่าวมีความไม่แน่นอน และมีแนวโน้มที่จะถูกปิดตัวลงในอนาคต เพราะไม่ได้อยู่ใน 14 ท่าเรือตามข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง รวมทั้งจีนไม่ได้ให้ความสนใจและมองว่าเป็นด่านที่ไม่ถูกต้อง โดยก่อนหน้านี้ในปี 2559 ทางการเงินได้ออกมาตรการสั่งห้าม

ผู้ประกอบการเดินเรือสินค้าของจีนยกเลิกการส่งออกสินค้าผ่านท่าเรือสบโหลย (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 07, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม)

“การสวมจีน สวมสะโสร่ง มันไม่ยั่งยืน ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพูดคุยกับจีนให้ลดภาษี หรืออำนวยความสะดวกให้การค้าไทย-จีน ทำเรือกวนเหล่ย์ให้มากที่สุด”

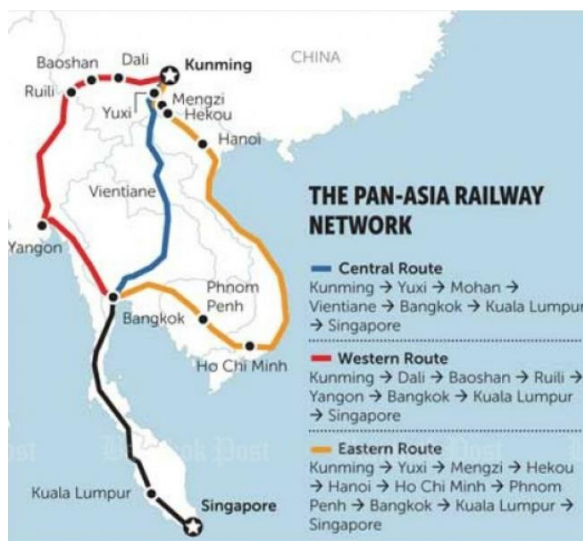
ที่มา: ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 003, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่ส่งสินค้าในลักษณะช่องทางสวมสิทธิของประเทศเพื่อนบ้าน ให้ข้อเสนอแนะว่าภาครัฐควรมีการเจรจาให้การลดต้นทุนด้านพิธีสารผลไม้และเนื้อสัตว์ และสัตว์ปีกแช่แข็ง ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีในการขนส่งสินค้าเข้าท่าเรือกวนเหล่ย์โดยตรง นอกจากนี้ แม้ว่าผู้ประกอบการไทยบางส่วนจะมองว่า ท่าเรือสบโหลยของเมียนมา เป็นประโยชน์มากกว่าท่าเรือกวนเหล่ย์ แต่ตามความจริงแล้วการดำเนินการค้าดังกล่าวไม่ถูกต้อง เพราะอยู่นอกเหนือข้อตกลงข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ขณะที่ท่าเรือกวนเหล่ย์เป็นด่านศุลกากรที่เป็นมาตรฐานที่สุดในท้ายสุดการค้าท่าเรือแม่น้ำโขงตอนบนเข้าจีนตอนใต้ระหว่างไทย-จีน ต้องกลับมาที่ด่านสากลกวนเหล่ย์ เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาคเอกชน เสนอแนะควรมีการเจรจาในด้านพิธีสารศุลกากรครอบคลุมกักกันพืช และสัตว์ระหว่างไทย-จีน ซึ่งปัจจุบันข้อตกลงนี้ครอบคลุมการขนส่งทางบก R3A เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการคมนาคมทางน้ำแม่น้ำโขงตอนบน เป็นช่องทางการขนส่งสินค้าที่สะดวก ประหยัด และขนส่งสินค้าในปริมาณมากในระยะทางเพียง 265 กิโลเมตร (จากสามเหลี่ยมทองคำเชียงแสนของไทยไปยังจีนตอนใต้) (ผู้ให้ข้อมูล 01, สัมภาษณ์ 11 ตุลาคม)

นอกจากนี้ การคมนาคมอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน ยังมี 2 เส้นทางนอกเหนือจากเส้นทางลำเลียงสินค้าทางน้ำระหว่างไทยกับจีนตอนใต้ ประกอบด้วย 1. เส้นทางบก R3B และ R3A (เส้นทางผ่านเมียนมา และสปป.ลาว) เส้นทางนี้แม้จะมีข้อได้เปรียบในเรื่องระยะทาง และเวลา แต่การคมนาคมมีข้อจำกัดในการพึ่งพิงประเทศเพื่อนบ้าน (เมียนมา และสปป.ลาว) โดยเฉพาะเส้นทาง R3B ที่ผ่านในประเทศเมียนมา ซึ่งยังไม่มีคามแน่นอนในด้านความปลอดภัยจากปัญหาชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ ยังต้องผ่านด่านตรวจตราสินค้าหลายครั้ง โดยมีอัตราการใช้เก็บค่าผ่านทางราคาสูง และระบบเดินรถในประเทศจีน ซึ่งเมียนมาและสปป.ลาว มีความช่องทางคมนาคม (เลนการเดินรถ) ที่แตกต่างจากไทย และ 2. เส้นทางอากาศ (เชียงใหม่-คุนหมิง) ดำเนินผ่านพิธีการศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ - คุนหมิง การขนส่งช่องทางนี้จะช่วยประหยัดเวลาในการขนส่งที่รวดเร็วที่สุด และสามารถเข้าถึงแหล่งตลาดค้าส่งและค้าปลีกได้รวดเร็ว การขนส่งในลักษณะนี้เหมาะสำหรับสินค้าที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการจัดจำหน่าย เช่น ผลไม้สด หรือ ดอกไม้ แต่การขนส่งช่องทางนี้ จะมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่สูงกว่าช่องทางอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการการค้าชายแดนจะเลือกช่องทางสินค้าไทยเข้าสู่จีนตอนใต้ที่สอดคล้องกับลักษณะสินค้า และเป้าหมายในการกระจายสินค้าออกสู่ตลาด (นิสิต พันธมิตร, 2550: 7-54)

จากการคมนาคมข้างต้นไปยังจีนตอนใต้ จะเห็นได้ถึงความสำคัญในการเชื่อมโยงภูมิภาค ผ่านตัวแสดง (Actor) จีนในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจจีนเข้ากับประเทศอาเซียน ผ่านการคมนาคมทั้งทางบก อากาศ และน้ำ โดยการเชื่อมโยงทั้งหมดเริ่มเป็นรูปธรรม และแล้วเสร็จหลังปี พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะความสำคัญของ เส้นทางรถไฟ จีน-ลาว (China-Laos Railway) โดยเริ่มโครงการขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 กำหนดเสร็จ และเริ่มให้ใช้บริการอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยทาง

รถไฟสายเวียงจันทน์ - บ่อเต็น หรือ ทางรถไฟสายจีน-ลาว นี้ มีศักยภาพในการลำเลียงสินค้า และผู้โดยสารจากจีนตอนใต้ผ่านลาวมาถึงไทย ศักยภาพของเส้นทางนี้ จะเชื่อมจากนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน มาที่บ่อเต็น สปป.ลาว และมีปลายทางที่นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดหนองคายเพียง 24 กิโลเมตร และทางรถไฟสายนี้จะเป็นสายแรกในประเทศลาวที่เชื่อมลาวออกสู่ทะเล ตามรายละเอียดภาพที่ 1 ทั้งนี้ รถไฟจีน-ลาว จะช่วยส่งเสริมทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน ลดต้นทุนการขนส่งสินค้า ทั้งค่าโดยสารและระยะเวลาจากนครคุนหมิง มณฑลยูนนาน มาถึงจังหวัดหนองคายใช้เวลาไม่เกิน 15 ชั่วโมง เร็วกว่าทางถนนจากนครคุนหมิง ถึงจังหวัดเชียงรายได้ใช้เวลาถึง 2 วัน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2564)

ภาพที่ 1 แสดงแผนเชื่อมโยงการคมนาคมบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
พื้นที่แผ่นดินใหญ่ ผ่านเส้นทางรถไฟ 3 เส้นทาง
ที่มา: Bangkok Post, 2015

สถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกวเหล่ จีนตอนใต้ที่มีผลต่อการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบน ของจังหวัดเชียงราย

สถานการณ์ที่ปิดท่าเรือกวเหล่ ที่ทางการจีนบังคับใช้ตลอดระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2563 – 15 กันยายน 2565 โดยสั่งห้ามเข้า-ออก ทั้งคนและสินค้า จากมาตรการโควิดเป็นศูนย์ (Zero- Covid) เป็นผลให้ตัวเลขผู้เสียชีวิตของจีนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ทุกรูปแบบ มาตรการบังคับใช้นี้ ต้องแลกมาด้วยความเสียหายของระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจการขนส่งแม่น้ำโขงอย่างหนัก โดยเฉพาะผลกระทบต่อลูกเรือไทย จีน ลาว และเมียนมา เกือบ 400 คน ว่างงาน ช่วงระยะเวลาดังกล่าวผู้ประกอบการภายในจังหวัด และหน่วยงานภาคเอกชน พยายามเรียกร้องให้มีการเปิดท่าเรือกวเหล่ โดยให้จีนผ่อนคลายมาตรการ และเรียกร้องผ่านการเข้ารับตำแหน่งของ นายหาน จื้อเฉียง เอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยคนใหม่ ในช่วงเดือนสิงหาคม ปี 2564 โดยขอให้ทางการจีนเปิด

ท่าเรือกวเหล่ ภายใต้มาตรการป้องกันไวรัสโควิด-19 อย่างเข้มงวด อนุญาตข้ามแดนเฉพาะสินค้า โดยไม่อนุญาตคนเข้าออก (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 01, สัมภาษณ์ 11 ตุลาคม; ผู้จัดการออนไลน์, 2565)

จากผลกระทบการปิดท่าเรือกวเหล่ ด้านศุลกากรเชียงใหม่เสนอว่าในปีงบประมาณ 2563 มูลค่าการค้าได้ลดลงกว่าปี 2562 ถึงร้อยละ 21.42 ต่อมาในปี 2564 การค้าลดลงอีกประมาณ ร้อยละ 19 ขณะที่การค้าทางเรือในแม่น้ำโขงในช่วงระยะเวลาขณะนั้น ทำได้เพียงการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรืออำเภอเชียงแสน กับเมืองท่าต่าง ๆ ของเมียนมาเท่านั้น เนื่องจากทาง สปป.ลาว ยังคงมีการปิดท่าเรือเช่นกัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) ประกอบกับตั้งแต่เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด19 ส่งผลให้มีการคุมเข้มบริเวณท่าเรือสบโหลยในฝั่งเมียนมาต่อการเข้าออกของผู้ประกอบการจีน ทำให้การขนส่งทางน้ำโขงตอนบนหยุดชะงัก (พรพินันท์ ยีรัมย์, 2563: 2)

ในช่วงที่มีการปิดท่าเรือกวเหล่ ทางหน่วยงานราชการไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ พาณิชย์จังหวัด ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน และกรมเจ้าท่า พยายามช่วยเหลือในการเจรจาให้มีการผ่อนปรนในการเจรจาเปิดด่าน และอำนวยความสะดวกในด้านการระบายสินค้า การลดค่าธรรมเนียมในการจอดเรือเป็นร้อยละ 40 ในช่วง เมษายน 2563-2566 และเน้นการประสานงานกับทางประเทศเพื่อนบ้าน และจีนตอนใต้ ประกอบกับช่วงการระบาดของCovid19ระลอกแรก เป็นเรื่องที่เกิดการควบคุม หลายพื้นที่เกือบทุกประเทศมีการล็อกดาวน์ (Lockdown) ทุกการค้าหยุดชะงัก ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำอะไรมาไม่ได้ หลากหลายธุรกิจที่ปรับตัวไม่ได้ จำเป็นต้องล้มเลิกกิจการ (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 07, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม; ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 06, สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม) โดยตั้งแต่ 26 มกราคม 2563 ทางการเงินไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สัญชาติจีนเดินทางเข้าออก แต่กลับเข้ามาได้ ส่วนการขนส่งสินค้าสามารถดำเนินการได้ตามปกติ แต่ต้องใช้คนขับรถประจำที่เป็นคนจีน หรือคนต่างชาติที่มีบัตรผ่านแดนขับรถขนส่งสินค้าเข้า-ออกได้ ภายใน 1 วัน และต้องอยู่ในพื้นที่ที่จีนกำหนด และมีการตรวจร่างกายอย่างเข้มงวด (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ผักผลไม้ที่ส่งออกผ่านเส้นทาง R3A หยุดชะงักที่ชายแดนบ่อเต็น เป็นระยะเวลานานหลายเดือน ต่อมาหลังวันที่ 31 มกราคม 2563 ด้านชายแดนบ่อเต็นได้รับการผ่อนปรนให้รถบรรทุกสินค้าจากจีนมารับสินค้าไทยเพื่อขนส่งกลับเข้าไปมณฑลยูนนานของจีนตอนใต้ (พรพินันท์ ยีรัมย์, 2563: 2) ในลักษณะการเปลี่ยนหัวรถลาก ดังนั้น สิ่งที่หน่วยงานภาครัฐทำได้ คือการอำนวยความสะดวกด้านการค้า โดยในช่วงระยะเวลานั้น มีการประสานกับทางการเงินโดยยินยอมให้สินค้าผ่านด่านถาวรเส้นทางบก R3A (ไทย-แขวงบ่อแก้ว-แขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว-ด่านฯ บ่อเต็น-บ่อหาน ชายแดนสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน)

ขณะที่การปรับผู้ประกอบการปรับตัวของผู้ประกอบการเป็นไปในลักษณะการปรับตัวช่วยเหลือตนเอง โดยเปลี่ยนแปลงการขนส่งจากเส้นทางน้ำมาขนส่งทางบก R3A อย่างไรก็ตาม การขนส่งในช่วงปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จนถึงปัจจุบันยังคงประสบปัญหา คือให้รถบรรทุกสินค้าเปลี่ยนคนขับ โดยใช้หัวลากทั้งของไทย และจีนเปลี่ยนเป็นของ สปป.ลาวเท่านั้น ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนหัวลากทั้งที่ชายแดนห้วยทราย และบ่อเต็น เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 มาตรการดังกล่าวทำให้การคมนาคมเป็นไปด้วยความล่าช้า และมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น จากเดิมการขนส่งทางบกผ่านรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ อยู่ที่ประมาณ 30,000 บาท เป็น 60,000 บาทในการเปลี่ยนหัวรถลากจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนด้านอุบัติเหตุที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากหัวรถลากไม่สอดคล้องกับตู้คอนเทนเนอร์ ระหว่างหัวรถลากจีน และไทย (ผู้ให้ข้อมูล

หมายเลข 03, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ผู้ประกอบการอื่น ๆ ต่างปรับตัวไปทำอาชีพธุรกิจที่มีอยู่ เช่น การท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยการทำโปรโมชั่นส่งเสริมการขายร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และเข้าร่วมโครงการเราเที่ยวด้วยกันของภาครัฐ ณ ขณะนั้นที่ออกมาบรรเทาผู้ประกอบการในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 01, สัมภาษณ์ 11 ตุลาคม)

การแก้ไขปัญหาระยะยาวจากการคมนาคมที่เกิดขึ้นในเส้นทาง R3A จากมาตรการป้องกันโควิด ด้วยการส่งเสริมการคมนาคมเส้นทางน้ำ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการส่งออกสินค้าของไทย โดยเฉพาะข้อกำหนดพิธีสารในการนำเข้าส่งออกผลไม้ ระหว่างไทย-จีน ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเฉพาะทางบก และทางน้ำยังไม่มี หากข้อตกลงครอบคลุมทางน้ำ จะเป็นผลให้ไทยสามารถส่งสินค้า จำพวก มังคุด ทุเรียน และสินค้าต่าง ๆ ไปยังเส้นทางทางน้ำ ซึ่งประหยัดเวลา และถูกกว่าเส้นทางบกโดยไม่ผ่านประเทศที่ 3 สปป.ลาว และเมียนมา ในลักษณะยิงตรงจากเชียงใหม่ไปจีนโดยตรง ในระยะทาง 265 กิโลเมตร มีระยะทางใกล้กว่าถนน R3A กว่า 400 กิโลเมตร นอกจากนี้ควรมีการเจรจาอำนวยความสะดวก หรือลดภาษีสินค้าพวกเนื้อสัตว์ และ ปีกไก่แช่แข็ง เพื่อลดการลักลอบการสวมสิทธิภาษีประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นผลให้การค้าขายแดนระหว่างไทย และจีนตอนใต้เกิดความยั่งยืน (ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 01, สัมภาษณ์ 11 ตุลาคม; ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 07, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม)

ปัจจุบันท่าเรือกว๋นเหล่ยกกลับมาเปิดให้บริการอีกครั้งในวันที่ 15 กันยายน 2565 ตามที่สำนักงานศุลกากรแห่งชาติจีนกำหนดในระยะแรก ปริมาณการสัญจรของเรือขนส่งสินค้าเข้ามายังท่าเรือกว๋นเหล่ยกอาจจะมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากผู้ส่งออกสินค้าผ่านแม่น้ำโขง ยังคงต้องใช้เวลาประสานงาน ศึกษา และวางแผนการขนส่งทางเรือให้สอดคล้องกับระเบียบและมาตรฐานด้านการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 ตามหลักการ “ไม่ข้ามเส้นแดง 3 ประการ” ได้แก่ ไม่นำเข้าโรคระบาด ไม่แพร่กระจายโรคระบาด และไม่ทำให้เกิดการระบาดของโรคอีกโดยการเปิดด่าน เพื่อขนส่งสินค้ายังจำกัดเฉพาะสินค้าทั่วไปเป็นหลักก่อน โดยยังไม่อนุญาตให้มีการขนส่งสินค้าที่ต้องดำเนินการผ่านระบบโลจิสติกส์แบบควบคุมอุณหภูมิ (cold chain) เนื่องจากฝ่ายจีนยังมองว่าสินค้าในกลุ่มควบคุมอุณหภูมิยังมีความเสี่ยงสูงต่อการปนเปื้อนเชื้อโควิด 19 (THAIBIZCHINA, 2565)

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์การขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน จำนวน 15 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านการขนส่งสินค้าจากไทยของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนไปยังท่าเรือกว๋นเหล่ยกของจีนตอนใต้ในเส้นทางอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนในระดับพื้นที่ โดยการจัดทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ร่วมกัน และวิเคราะห์ผลโดยใช้กลยุทธ์ของกร 7S McKinsey ในการวิเคราะห์ภายในดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ท่าเรือเชียงแสน วิเคราะห์ผลโดยใช้
กลยุทธ์องค์กร 7S McKinsey

ด้าน	ประเด็น	จุดแข็ง (คะแนน 1-5)	จุดอ่อน (คะแนน 1-5)
กลยุทธ์ของ องค์กร (Strategy)	1. ความเป็นมาตรฐาน	5	0
	2. องค์กรยังเน้นยุทธศาสตร์เชิงรับ	0	3
	ค่าเฉลี่ย	2.5	2.6
โครงสร้างองค์กร (Structure)	องค์กรมีโครงสร้างชัดเจน	4	
	มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์	5	
	ความซับซ้อนเชิงบริหาร		3
	ค่าเฉลี่ย	4.5	3
บุคลากร (Staff)	มีบุคลากรที่เพียงพอ	5	
	บุคลากรขาดประสบการณ์ในด้านการค้าข้ามแดน		2
	ค่าเฉลี่ย	5	2
ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)	ผู้ประกอบการยังมีลักษณะ Local Trade		2
	ขาดการส่งเสริมด้านการ Up skill ในการส่งออก		2
	ค่าเฉลี่ย	0	2
ค่านิยมร่วม (Shared values)	การขนส่งทางเรือเป็นต้นทุนต่ำ	5	
	ค่าเฉลี่ย	5	0
ระบบการ ปฏิบัติงาน (System)	มีระบบที่พร้อมในการอำนวยความสะดวก	5	
	ขาดอุตสาหกรรมหลังท่า		3
	ค่าเฉลี่ย	5	3
รูปแบบการ บริหารจัดการ (Style)	การบัญชาการแบบ Top-Down		2
	ขาดการมีส่วนร่วม	0	2
	ค่าเฉลี่ย	0	2.3

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักและสภาพแวดล้อมภายในของท่าเรือเชียงแสน
รายละเอียด ดังนี้ (1) กลยุทธ์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 2.5 และจุดอ่อน 2.6 (2) โครงสร้างองค์กร
มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 4.5 และจุดอ่อน 3 (3) บุคลากร ค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 5 และจุดอ่อน 2 (4) ทักษะ ความรู้
ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 0 และจุดอ่อน 2 (5) มีค่านิยมร่วม (Shared values) มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง
5 และจุดอ่อน 0 (6) ระบบการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 5 และจุดอ่อน 3 และรูปแบบการบริหาร
จัดการ มีค่าเฉลี่ยจุดแข็ง 0 และจุดอ่อน 2.3

ตารางที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ค่าน้ำหนัก และคะแนนสภาพแวดล้อมภายใน

ด้าน	น้ำหนัก	ค่าคะแนน		คะแนนจริง		สรุป
		จุดแข็ง	จุดอ่อน	จุดแข็ง	จุดอ่อน	
ปัจจัยภายใน	คะแนนเต็ม = 1	(1-5)	(1-5)			
กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	0.15	2.5	2.6	0.375	0.4	-0.025
โครงสร้างองค์กร (Structure)	0.10	4.5	3	0.45	0.3	0.15
บุคลากร (Staff)	0.15	5	2	0.75	0.3	0.45
ทักษะ ความรู้ความสามารถ (Skill)	0.20	0	2	0	0.4	-0.4
ค่านิยมร่วม (Shared values)	0.05	5	0	0.25	0	0.25
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	0.20	5	3	1	0.6	0.4
รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	0.15	0	2.3	0	0.35	-0.35
รวม	1.00	2.5	2.6	2.825	2.35	0.475

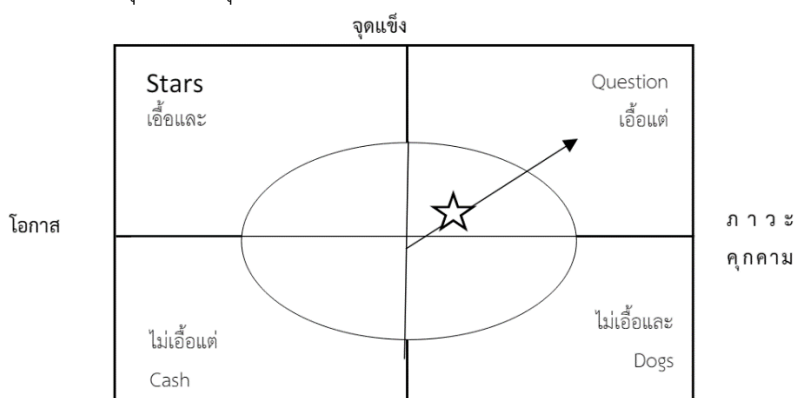
ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกลยุทธ์ จากตารางที่ 3 โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จากความเห็นที่ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน พบว่าสภาพแวดล้อมภายใน มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 0.47 โดยมีด้าน บุคลากร ค่านิยมร่วม และระบบปฏิบัติงาน เป็นจุดแข็งที่คะแนนมากที่สุด เท่ากับ 5 และ ด้านกลยุทธ์องค์กร และทักษะความรู้ความสามารถ เป็นจุดอ่อนที่สุด

ตารางที่ 4 สรุปการวิเคราะห์ค่าน้ำหนัก และคะแนนสภาพแวดล้อมภายนอก

ด้าน	น้ำหนัก	ค่าคะแนน		คะแนนจริง		สรุป
		โอกาส	ภาวะ คุกคาม	โอกาส	ภาวะ คุกคาม	
ปัจจัยภายนอก (โอกาสและภัย คุกคาม)	คะแนนเต็ม = 1	(1-5)	(1-5)			
ประชากร	0.20	3	5	0.6	1	-0.4
สังคมและ วัฒนธรรม	0.20	5	2	1	0.4	0.6
นโยบายและ กฎหมาย	0.30	5	5	1.5	1.5	0
เศรษฐกิจ	0.20	4.5	4	0.9	0.8	0.1
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	0.10	0	4	0	0.4	-0.4
รวม	1.00			4	4.1	-0.1

ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งกลยุทธ์ จากตารางที่ 4 โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จากความเห็นที่ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน พบว่า คะแนนสุทธิ เท่ากับ -0.1 โดยมี สังคมและวัฒนธรรม และนโยบายและกฎหมาย เป็นโอกาสที่มากที่สุด เท่ากับ 5 และ ด้านนโยบายและกฎหมาย เป็นภาวะคุกคาม มีค่าน้ำหนักคะแนน เท่ากับ 5

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก จากตารางที่ 3 และ 4 มาสร้างกราฟและระบุตำแหน่งยุทธศาสตร์ ดังนี้

ภาพที่ 2 กราฟแสดงตำแหน่งยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนในการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด 19 ไปยังท่าเรือกวานเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน

จากภาพที่ 2 พบว่าตำแหน่งยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนอยู่ในตำแหน่งเอื้อต่อ Question Marks มีจุดแข็งกับภาวะคุกคาม จากโดยจุดแข็ง 1. จังหวัดเชียงรายมีโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งที่มีความพร้อม เช่น ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน 2. ด้านศุลกากรมีความเป็นมาตรฐาน 3. มีโครงสร้างถนนที่เชื่อมต่อที่ดี และ 4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม ขณะเดียวกันยังถูกคุกคามจากการไม่มีข้อตกลงขนส่งสินค้าไทย-จีน (ผ่านด่านท่าเรือกวานเหล่ย) ต้นทุนที่สูงขึ้นจากการกำหนดมาตรการผ่านด่านของจีน พิธีสารศุลกากรไม่เป็นไปตามหลักสากล (พวกสินค้าเกษตร และกลุ่มพวกพืช) และถูกจีนกีดกันทางการค้า โดยให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศที่มีดินแดนติดกับจีน เช่น สปป.ลาว และเมียนมา ดังนั้นควรมีการใช้ประเด็นโอกาสของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษSEZs และระเบียบเศรษฐกิจNEC โดยการเสนอแนะในระดับนโยบายให้มีการแก้ไขตกลงสินค้าผ่านด่าน และส่งเสริมพิธีสารผูกและผลไม้ รวมถึงลดขั้นตอนในการดำเนินเอกสารต่าง ๆ

ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนในการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด19 ไปยังท่าเรือกวานเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถใช้โอกาสที่มีอยู่ไปแก้ไขหรือพัฒนาจุดอ่อนให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์แก้ไข ดังนี้

1. สร้างข้อตกลงการคมนาคมทางน้ำโขงตอนบน ระหว่างประเทศไทย เมียนมา สปป.ลาว และจีน
2. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน
3. สร้างพันธมิตรด้านการค้าและการลงทุน

ตารางที่ 5 ยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนในการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด19 ไปยังท่าเรือกวานเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน

	กลยุทธ์ที่ 1	กลยุทธ์ที่ 2	กลยุทธ์ที่ 3
ประเด็นการพัฒนา	จัดทำแนวทางและข้อตกลง	การพัฒนากลไกระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศไทย สปป.ลาว เมียนมา และจีน	สร้างพลังการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับสากล
เป้าประสงค์	เกิดการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ระหว่างเชียงแสน-จีน ตามข้อตกลง	ระบบโลจิสติกส์ที่มีมาตรฐาน และมีการบูรณาการการคมนาคม	เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการค้าการลงทุน

	กลยุทธ์ที่ 1	กลยุทธ์ที่ 2	กลยุทธ์ที่ 3
ตัวชี้วัด และ ค่าเป้าหมาย	เกิดข้อตกลงการค้าที่ ครอบคลุม เช่น การ ลดกำแพงภาษี และ การนำการคมนาคม ท่าเรือสบโหลย เข้ามา อยู่ในแผน	1. มาตรการระบบ โลจิสติกส์ภายใน และ ระหว่างประเทศ 2. เกิดการบูรณาการ ทางการค้า	1. เกิดคณะทำงาน พันธมิตรการค้า 2. แผนความร่วมมือ 3. ได้แนวทางปฏิบัติที่ ชัดเจน
แนวทางการพัฒนา/ โครงการกิจกรรม	- สำรวจข้อมูลบริบท การค้า - ความต้องการ ภาคเอกชน - ระเบียบกฎเกณฑ์ การค้าระหว่าง ประเทศ	- วิเคราะห์บริบท ระบบ โลจิสติกส์ - กำหนดแนวทาง ระบบโล จิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน - บูรณาการเพื่อหา ความเชื่อมโยง ระหว่างประเทศ	วิเคราะห์บูรณาการ ความร่วมมือ พันธมิตร ทางการค้าการลงทุน (4 ประเทศ 8 ฝ่าย) - การขับเคลื่อนเวที การพูดคุยทางการค้า - กำหนดแผนและ แนวทางปฏิบัติที่ ชัดเจน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยนี้ นำมาสู่การอภิปรายผลใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ศักยภาพการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบน ระหว่างจังหวัดเชียงรายไปยังท่าเรือกวานเหลยของจีน

จากข้อตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขงได้กำหนดท่าเรือ เป็นเรือพาณิชย์ของประเทศสามารถเข้าเทียบท่าได้จำนวน 14 ท่า ส่งผลให้จีนตอนใต้กลายเป็นตลาดการค้าชายแดนขนาดใหญ่ที่สำคัญของไทย และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2560 และเป็นช่องทางตลาดการค้าชายแดนอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งแทนที่การค้าชายแดนระหว่างมาเลเซีย การเติบโตทางการค้าเป็นผลมาจากนโยบายการค้าและการขนส่งของจีนในการผลักดันเส้นทางยุทธศาสตร์ขนส่งทางน้ำในการเป็นประตูจีนตอนใต้ ผ่านมณฑลยูนนานเชื่อมโยงสู่อาเซียน โดยปัจจัยเหล่านี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นศูนย์กลางเมืองท่าเชื่อมโยงระหว่างจีนและอาเซียน สอดคล้องกับการศึกษาของ อีริภัก ชัยพิพัฒน์ (2556) กล่าวว่า การขนส่งแม่น้ำโขงตอนบนเป็นอีกหนึ่งทางเลือกคมนาคมที่สุดสำหรับการประหยัดต้นทุน เวลา และค่าใช้จ่าย จีนจึงให้ความสนใจและทุ่มงบประมาณในการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน อย่างไรก็ตามการส่งสินค้าผ่านท่าเรือกวานเหลยของจีนมีแนวโน้มการเพิ่มกฎระเบียบการเข้มงวดด้านคุณภาพความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภูวนาท พิกเกตุ (2563: 207) กล่าวว่ากฎหมาย และข้อกำหนดด้านการส่งออกระหว่างประเทศของจีนในด้านการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น การกำหนดคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร เป็นผลให้เกษตรกรเสียเปรียบในการแข่งขันทางการตลาด โดยจะเห็นได้จากข้อค้นพบการศึกษา ในด้านการส่งออกกลุ่มเนื้อสัตว์ และปศุสัตว์ ต่างมีข้อจำกัดต้องดำเนินการผ่านมาตรฐานระบบโลจิสติกส์แบบควบคุมอุณหภูมิ (cold chain) หรือบรรจุตู้คอนเทนเนอร์ควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งเป็นเกณฑ์ต้นทุนการส่งสินค้าที่สูงสำหรับ

ผู้ประกอบการไทยบางส่วน จึงเกิดรูปแบบการสวมสิทธิทางภาษี ไปยังท่าเรือประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับจีน เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร ภายใต้ประเทศผืนแผ่นดินติดกับจีน อาทิ สปป.ลาว และเมียนมา ดังนั้นรัฐไทยควรมีการเจรจาให้ลดภาษี หรืออำนวยความสะดวกทางการ เพื่อแก้ไขปัญหาการสวมสิทธิดังกล่าว นอกจากนี้ ภาครัฐไทยควรเจรจากับจีนในกำหนดพิธีสารในการนำเข้าส่งออกผลไม้ ระหว่างท่าเรือกวนเหล่และเชียงแสน เพื่อประสิทธิภาพในการขนส่งที่มากขึ้น

2. สถานการณ์การปิดท่าเรือท่าเรือกวนเหล่ จีนตอนใต้ที่มีผลต่อการคมนาคมแม่น้ำโขงตอนบนของจังหวัดเชียงราย

สถานการณ์ที่ปิดท่าเรือกวนเหล่ เป็นผลมาจากมาตรการมาตรการโควิดเป็นศูนย์ (Zero-Covid) โดยมาตรการบังคับใช้นี้แล้มาด้วยความเสียหายของระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจการขนส่งแม่น้ำโขงอย่างหนัก โดยเฉพาะผลกระทบต่อลูกเรือไทย จีน ลาว และเมียนมา เกือบ 400 คน วางงานในช่วงระยะเวลาที่ทางการจีนบังคับใช้ตลอดระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2563 – 15 กันยายน 2565 ต่อมาทางการจีนอนุมัติให้สินค้าผ่านด่านทางบก R3A (ไทย-แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว-ด่านฯ บ่อเต็น-บ่อหาน ชายแดนสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน) ในลักษณะการเปลี่ยนหัวรถลากป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มาตรการดังกล่าวทำให้การคมนาคมเป็นไปด้วยความล่าช้า และมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น การแก้ไขปัญหาระยะยาวจากการคมนาคมที่เกิดคั่งค้างที่เกิดขึ้นในเส้นทาง R3A จากมาตรการป้องกันโควิด ด้วยการส่งเสริมการคมนาคมเส้นทางน้ำ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการส่งออกสินค้าของไทย โดยเฉพาะข้อกำหนดพิธีสารในการนำเข้าส่งออกผลไม้ ระหว่างไทย-จีน ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเฉพาะทางบก ขณะที่ข้อตกลงทางน้ำนั้นยังไม่มี อย่างไรก็ตาม หากข้อตกลงครอบคลุมทางน้ำ จะเป็นผลให้ไทยสามารถส่งสินค้า จำพวก มังคุด ทุเรียน และสินค้าต่าง ๆ สามารถนำส่งผ่านไปยังเส้นทางทางน้ำ ซึ่งประหยัดเวลา และถูกกว่าเส้นทางบกโดยไม่ผ่านประเทศที่ 3 สปป.ลาว และเมียนมา ในลักษณะยิ่งตรงจากเชียงแสนไปจีนโดยตรง ในระยะทาง 265 กิโลเมตร มีระยะทางใกล้กว่าถนน R3A กว่า 400 กิโลเมตร นอกจากนี้ ควรมีการเจรจาอำนวยความสะดวก หรือลดภาษีสินค้าพวกเนื้อสัตว์ และ ปิกไก่แช่แข็ง เพื่อลดการลักลอบการสวมสิทธิภาษีประเทศเพื่อนบ้าน อันมาจากมาตรการความปลอดภัยและป้องกันโรคระบาด Covid19 รวมทั้งการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจทั้งสามประเทศ ไทย เมียนมา และจีน ตามการศึกษาของ ธัญวัฒน์ แซ่มสนิม และคณะ (2564: 49)

3. ยุทธศาสตร์การขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด19 ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ของท่าเรือพาณิชย์เชียงแสนในการพัฒนายุทธศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน หลังสถานการณ์โควิด19 ไปยังท่าเรือกวนเหล่ เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถใช้โอกาสที่มีอยู่ไปแก้ไขหรือพัฒนาจุดอ่อนให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ให้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์แก้ไขประกอบด้วย 1. สร้างข้อตกลงการคมนาคมทางน้ำโขงบน ระหว่างประเทศไทย เมียนมา สปป.ลาว และจีน 2. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของจังหวัดให้ได้มาตรฐาน และ 3. สร้างพันธมิตรด้านการค้าและการลงทุน แนวทางยุทธศาสตร์นี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรเทพ สุภาดูล (2545) การเปิดประตูการค้าสู่

จีนตอนใต้ จะบรรลุความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับการกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมการค้าชายแดนภาคเหนือของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน ผ่านแม่น้ำโขงและทางบกควบคู่กันไป อาทิ จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าบริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย เร่งเจรจาให้มีการปรับปรุงระเบียบทางการค้า อัตราภาษี ข้อจำกัดทางการค้า รวมทั้งปรับปรุงพิธีสารทางศุลกากรให้มีมาตรฐานเดียวกัน มีความสะดวก โปร่งใส และอำนวยความสะดวกการค้าต่อผู้ประกอบการขนส่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐ (กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ควรเจรจากับจีนในกำหนดพิธีสารในการนำเข้าส่งออกผลไม้ ระหว่างท่าเรือกว๋นเหล่ย์และเชียงแสน ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2 ควรมีการเจรจาอำนวยความสะดวก หรือลดภาษีสินค้าพวกเนื้อสัตว์ และปิกไก่แช่แข็ง เพื่อลดการลักลอบการสวมสิทธิ์ภาษีประเทศเพื่อนบ้าน จะส่งผลให้การค้าชายแดนระหว่างไทย และจีนตอนใต้เกิดความยั่งยืน

1.3 ควรผลักดันเขตอุตสาหกรรมหลังท่าของท่าเรือพาณิชย์เชียง พร้อมกับการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้พื้นที่ในการเปลี่ยนถ่ายสินค้าในการพักสินค้า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบเชิงพื้นที่ในด้านมาตรการสิทธิทางภาษี และพิธีสาร ศุลกากรระหว่างท่าเรือเชียงแสนและท่าเรือกว๋นเหล่ย์หลังจากการเปิดใช้สมบรูณ์ ซึ่งขณะนี้ท่าเรือกว๋นเหล่ย์อยู่ในช่วงการเปิดใช้ไม่สมบรูณ์ เนื่องจากยังอยู่ภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยอนุญาตให้สิ่งของผ่านเข้าออกเท่านั้นยกเว้นคน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). สถานการณ์การขนส่งล่าสุดในจีน ณ วันที่ 15 เมษายน 2563. https://www.ditp.go.th/contents_attach/605310/605310.pdf
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). รู้จักกับท่าเรือกว๋นเหล่ย์เมืองท่าหน้าด่านเชื่อมยุทธนา-สามเหลี่ยมทองคำ. <https://www.tradelogistics.go.th /th/article/ %E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%B0%E0%B8%A5%E0%B8%B6%E0%B8%81/guanlei>
- ชุดิสร์ เรืองนารบ. (2560). การค้าชายแดนของไทยโอกาสและการปรับตัว Border Trade Thailand's Opportunity and Adaptation. วารสารเศรษฐศาสตร์รวมคำแหง คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, S(S), 43-48.
- ณัฐวัฒน์ โสมดี. (2556). เส้นทางการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ ด้านงานหัตถกรรม 10 สาขา ของภาคเหนือตอนบน ภายใต้กรอบเส้นทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- ธัญวัฒน์ แหม่มสนิม และคณะ. (2564). ผลกระทบของมาตรการทางการค้าตามประเพณีชายแดนไทย-ลาว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 : กรณีศึกษา ผู้ประกอบการค้าสินค้าและผู้ประกอบการขนส่งทางเรือตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. *Journal of Social Synergy*, 12(2), 32–51.
- ธีรภัท ชัยพิพัฒน์. (2556). การขยายตัวทางการค้าผ่านแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้ และการพัฒนาการขนส่งในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (Journal of Social Sciences and Humanities)*, 4(1), 96.
- นิศา ชูโต. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: พรินต์โพร จำกัด.
- นิสิต พันธมิตร. (2550). *โครงการผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.)
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). จีนไฟเขียวแล้ว! เปิดท่าเรือกวางเหล่ย์เชื่อมยูนนาน-สามเหลี่ยมทองคำ เอกชนลุ้นค้าลุ่มน้ำโขงฟื้น. <https://mgronline.com/local/detail/9650000088246>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). หอการค้าเหนือขงทูตจีนคนใหม่ เร่งเปิดท่าเรือกวางเหล่ย์-ขุดลอกน้ำโขง-เปิดด่านร้อยลี่. <https://mgronline.com/local/detail/9640000080056>
- พรพินันท์ ยีรงค์. (2563). *ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจเชียงราย*. เชียงราย: โครงการจัดตั้งสำนักงานเศรษฐกิจชายแดนและโลจิสติกส์. 1-5
- ภูวนาท พักเกตุ. (2563). การพัฒนาระบบโลจิสติกส์นำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตรไทย-จีน: กรณีศึกษาเส้นทางขนส่งมณฑลยูนนาน-ไทย ในเส้นทางแม่น้ำโขงและเส้นทางขนส่ง. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 15(2), 182-208.
- วรเทพ สุภาดูล. (2545). *ประตูการค้าสู่จีนตอนใต้ (ยูนนาน)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). *การค้าชายแดนไทยปี'64 ฝ่าวิกฤตเติบโตกว่า 28%... ตลาดจีนตอนใต้ขึ้นแท่นอันดับ 1 เป็นครั้งแรก*. <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/economy/Pages/Border-Trade-z3271.aspx>
- สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *รู้จักกับท่าเรือกวางเหล่ย์ เมืองท่าหน้าด่านเชื่อมยูนนาน-สามเหลี่ยมทองคำ*. <https://www.tradelogistics.go.th/th/article/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%B0%E0%B8%A5%E0%B8%B6%E0%B8%81/guanlei>
- สุภากร จันทวานิช. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bangkok Post. (2015). *Bangkok set to be China's rail hub*. <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/808364/bangkok-set-to-be-china-rail-hub>
- Sondhitalk. (2564). *จีนปิดยว-ลาวปิดพรมแดนสกัดโควิด ค่าชายแดนไทยผ่านน้ำโขงดิ่งเหว 80%*. <https://sondhitalk.com/detail/9640000035965>

THAIBIZCHINA. (2565). ยูนนานประกาศเปิดท่าเรือกวนเหล่ย์ให้ขนส่งสินค้า ผู้ประกอบการเตรียมพร้อมพื้นที่สำหรับการเดินเรือบนแม่น้ำโขงกับจีน. <https://thaibizchina.com/article/%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7/>

สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 01, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 ตุลาคม สัมภาษณ์
 ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 02, การสื่อสารส่วนบุคคล, 18 ตุลาคม สัมภาษณ์
 ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 03, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 ตุลาคม สัมภาษณ์
 ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 06, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ตุลาคม สัมภาษณ์
 ผู้ให้ข้อมูลหมายเลข 07, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 ตุลาคม สัมภาษณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี
The Influence of Employee's Engagement of
Krungthai Bank Public Company Udon Thani Regional

เอกราช เข้มทอง¹, ทิพวรรณ งามศักดิ์²

Ekkarach Khemthong¹, Tipvanna Ngamsak²

Receive: 1 ธันวาคม 2566 Revised: 12 กุมภาพันธ์ 2567 Accepted: 21 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน 2) ศึกษาความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร 3) ศึกษาผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงาน 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล กับความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร กับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.823 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้ตอบแบบสอบถามโดยวิธี Convenient or Volunteer sampling สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 อยู่ในระดับที่เห็นด้วย 2) ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 อยู่ในระดับที่เห็นด้วย 3) ผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 อยู่ในระดับที่เห็นด้วย 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล กับความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ได้ค่า Pearson correlation อยู่ระหว่าง 0.165 – 0.258 แสดงถึงความสัมพันธ์ของ ปัจจัยที่ส่งผล และความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร กับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ได้ค่า Pearson correlation อยู่ระหว่าง 0.213 – 0.264 258 แสดงถึงความสัมพันธ์ของ ปัจจัยที่ส่งผล และความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกันเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะงาน, การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร, การได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้า
หน่วยงาน, ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร, ความตั้งใจที่จะลาออก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; Master Student of College of Graduate Study in Management, Faculty of Managements, Khon Kaen University, Thailand; e-mail: ekkarachkh@kkumail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Associate Professor Dr., Khon Kaen University, Thailand.

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study effect of employee engagement factors, 2) to study employee engagement for organization, 3) to study from results that effect of the employee engagement, 4) to study between result factors of employee engagement and antecedent affect and to the organization, and 5) to study the relationship between employee engagement with the results factors of employee engagement by using questionnaire for data collection from 120 sample. The study found that generally, most respondents majority were employees at the Krungthai Bank Public Company Udon Thani Regional. From testing reliability of the questionnaire by Cronbach's Alpha equal to 0.823, which the collected data by Convenient or Volunteer sampling method. The statistics used in the study were percentage, frequency, average, mean, standard deviation. Test between independent and dependent variables using multiple regression analysis resulted to 1) study effect of employee engagement factors the average result was 4.09 at the Agreement level, 2) study employee engagement for organization the average result was 4.03 at the Agreement level, 3) study from the results that effect of the employee engagement the average result was 4.10 at the Agreement level, 4) study between result factors of employee engagement and antecedent affect and to the organization resulted to the Pearson correlation between 0.165 to 0.258 that show the factors of employee engagement and antecedent affect to the same way, 5) study the relationship between employee engagement with the results factors of employee engagement resulted to the Pearson correlation between 0.213 to 0.264 that show the employee engagement with the results factors of employee engagement affect to the same way.

KEYWORDS: Job characteristic, Perceived organization support, Perceived supervisor support, Employee engagement, Intention to quit

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานการณ์ประกอบการประเภท ธนาคารทั้งภาครัฐและเอกชน กำลังหันกลับมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร เพื่อการทำงานที่ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงสุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) อีกทั้งยังมีผลต่อความก้าวหน้า หรือความเสื่อมถอยขององค์กร บุคลากรยังคงเป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญต่อการผลักดัน และพัฒนาภารกิจ หรือเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สิ่งสำคัญ คือจะหาอย่างไรให้ทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรนี้ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ที่มีความสัมพันธ์กับองค์กร ซึ่งปัจจัยในการทำงานที่ดี ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดีนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายที่พนักงานจะตอบสนองต่องาน โดยขาดการสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่ตรง

กับความต้องการของพนักงาน (ปัทมาพร ห่อชู, 2559) โดยการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบุคลากร และองค์กร ความสามารถในการรับรู้ของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ต่อความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาต่อชีวิตของตน และสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการทำงาน รวมทั้ง การลดระดับความกดดันในการทำงานที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร นอกจากนั้นแล้ว ความต้องการพัฒนาบุคลากรในระดับต่างๆ เพื่อขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ที่หน่วยงานพึงจะรับรู้ความต้องการของพนักงาน เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการบริหารงาน การหล่อหลอมพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรม ที่เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ (Bowin & Harvey, 2001)

การสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานกับองค์กร เป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจ มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถให้กับองค์กร การสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรเป็นความจำเป็นต่อกระบวนการเพิ่มผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ เพราะบุคลากรที่ได้รับ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรที่ถูกต้อง จะทำให้มีการทำงานเต็มเวลา เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และด้วยความเต็มใจ มีความมุ่งมั่น ที่จะให้ผลงานออกมาดีที่สุด และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และทำให้พนักงานเกิดความสุขในการทำงานได้ รวมทั้งมีความต้องการพัฒนาองค์กรของตนให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Garg, Dar and Mishra, 2018)

การสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของงานที่จะส่งผลไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งความสำเร็จที่สำคัญๆ นั้นต้องมีกระบวนการที่ดีเริ่มตั้งแต่การสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อองค์กร เพื่อให้พนักงานมี 2 จิตสำนึกที่ดีในการทำงาน และเมื่อศึกษาถึงงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่แล้วพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล และผลลัพธ์ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ (จิตติมา อัครธิพิงศ์, 2556)

ธุรกิจสถาบันการเงินหรือธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ถือเป็นธุรกิจบริการอย่างหนึ่ง ที่ให้บริการด้านการเงินซึ่งในปัจจุบัน ธุรกิจธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันสูงขึ้นเรื่อยๆ นอกเหนือจากการแข่งขัน ด้านอัตราดอกเบี้ยแล้ว ยังมีการแข่งขันด้านอื่นๆ ตามมา เช่น การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ การสร้างความพึงพอใจให้กับประสบการณ์ของลูกค้า การขยายความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล การเป็นที่ปรึกษาทางการเงินครบวงจร รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอนทางธุรกิจและระบบปฏิบัติการหลัก โดยนำเทคโนโลยีมาใช้นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเปิดโอกาสให้คู่แข่งที่ไม่ใช่สถาบันการเงินรายใหม่ๆ เข้ามาได้ง่ายขึ้น เพื่อเข้าถึงและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด (ศุภญ์วิจิธ ธนาคารออมสิน, 2559)

บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ถือเป็นสถาบันการเงินชั้นนำของประเทศไทย ซึ่งการดำเนินธุรกิจจึงต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญไม่ว่าจะเป็น ผู้ถือหุ้น ธนาคารคู่ค้า ตลอดจนลูกค้าทุกระดับ ทั้งลูกค้าบุคคล ลูกค้าองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน รวมถึงกลุ่มลูกค้าธุรกิจทุกขนาด นอกจากนั้นยังหมายรวมถึงพนักงานในองค์กรด้วย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร และทำให้บุคลากรในองค์กร เกิดความกระตือรือร้น ท่วมเทความสามารถในการทำงาน และกระตุ้นหรือตอบสนองความต้องการของพนักงาน ให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีความสุขในการทำงานน่าจะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานดีขึ้นได้ นอกจากธนาคารฯ จะต้องมีความสามารถและทักษะดีแล้ว

บุคลากรนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยที่ถูกวิธีในลักษณะกระตุ้นให้พนักงานพยายามใช้ความสามารถ และทักษะที่มีอยู่อย่างเต็มที่ และจากทฤษฎี แบบจำลองความผูกพันของพนักงาน (Saks, 2006) ได้ให้ความสำคัญของความผูกพันในงาน ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน และการรับรู้การสนับสนุนขององค์กรของพนักงาน มีความสัมพันธ์ในแง่บวกกับความผูกพันในงาน ทำให้พนักงานเห็นถึงความสำคัญของงาน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในงานที่ทำ มีความมุ่งมั่น ทุ่เม พยายามในการทำงานนั้นให้บรรลุผลสำเร็จ โดยมีปัจจัย ด้านคุณลักษณะของงาน การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและหัวหน้างาน การให้รางวัลและการยอมรับ ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน และ ความยุติธรรมด้านกระบวนการ ที่ส่งผลต่อความผูกพันในงานของพนักงาน และเป็นผลให้พนักงานมีความรู้สึกพึงพอใจในงานของตน เกิดความผูกพันต่อองค์กร ความตั้งใจที่จะไม่ลาออกจากการทำงาน และพฤติกรรมที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและต่อองค์กร

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาซึ่งเป็นพนักงานในสังกัดของ ธนาคาร กรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี ได้เล็งเห็นถึงปัญหาของพนักงานที่มีความตั้งใจในการทำงานลดลง อันสังเกตได้จาก ผลการปฏิบัติงานโดยรวมของสาขาบางสาขาลดลงกว่าเป้าหมาย และส่งผลให้พนักงานธนาคารส่วนใหญ่ลาออกเพิ่มมากขึ้นประมาณ 10% (ธนาคารกรุงไทยฯ สำนักงานเขต อุดรธานี, 2566) เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืนและเพื่อรักษาทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของธนาคาร ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทาง ในการเสริมสร้างปัจจัย อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของ พนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี
2. ศึกษาความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี
3. ศึกษาผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล และความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี
5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร กับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ได้แก่ คุณลักษณะงาน การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และการได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน มีผลต่อความผูกพันของพนักงานองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี
2. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยในการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจต่องาน ความทุ่มเทต่อองค์กร และความตั้งใจที่จะลาออก ของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในงานของบุคลากร พนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานีโดยดัดแปลงมาจาก Saks (2006) ทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร 3) ด้านการได้รับการสนับสนุนจาก หัวหน้าหน่วยงาน 4) ด้านความผูกพันต่องานที่ทำ 5) ด้านความผูกพันต่อองค์กร 6) ด้านความพึงพอใจ ในงาน 7) ด้านความทุ่มเทต่อองค์กร 8) ด้านความตั้งใจที่จะลาออก

ด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 210 คน (ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี ทั้งหมด 10 สาขา , 2566)

ด้านสถานที่ และเวลา

พื้นที่ในการเก็บข้อมูล คือสาขา สำนักงานเขต และสำนักงานเขตของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี ซึ่งประกอบไปด้วย สาขาทั้งหมด 10 สาขา ทำการศึกษาในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 – เมษายน พ.ศ. 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลและผลลัพธ์ของความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิง ปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การสำรวจ (Survey) และใช้แบบสอบถามในการรวบรวม ข้อมูลโดยมีวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่พนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี ทั้งหมด 10 สาขา ประกอบไปด้วยพนักงานประจำสาขา ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการลูกค้า เจ้าหน้าที่ฝ่ายขาย และ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ โดยใช้สูตรของ Cochran ในปี ค.ศ.1977 และหากคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกิน ร้อยละ 5 ของประชากร (Bartlett, Kotlik, & Higgins, 2001) ได้กลุ่มตัวอย่าง = 75.38 คน ผู้ศึกษาจึง พิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Green (1991) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่าง ควรจะมีจำนวน ตัวอย่างมากกว่า $N = 74$ เพื่อความสะดวกในการดำเนินการศึกษาและความแม่นยำของข้อมูล ผู้ศึกษา จึงได้ปรับกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มที่ 120 คน จากจำนวนประชากรของ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี สังกัดสาขา จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษานี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน หน้าที่ในองค์กร และอัตราเงินเดือน โดยใช้มาตราวัด แบบนามบัญญัติ และมาตราเรียงลำดับ 2) ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน

จำนวน 18 ข้อ 3) ข้อมูลด้านความผูกพันของพนักงาน จำนวน 11 ข้อ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงาน จำนวน 12 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงแบบสอบถามมาจาก Saks (2006) โดยส่วนที่ 2, 3 และ 4 ใช้มาตราวัดระดับของประสบการณ์ 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5 โดย 5 คือเห็นด้วยอย่างยิ่ง, 4 คือเห็นด้วย, 3 คือไม่แน่ใจ, 2 คือไม่เห็นด้วย และ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) โดยการนำแบบสอบถามในส่วนที่ 2,3 และ 4 ไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น อัลฟาครอนบัก ของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี

ด้าน	จำนวนข้อสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน	18	0.751
ส่วนที่ 3 ความผูกพันของพนักงาน	11	0.774
ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงาน	12	0.716
รวมทั้ง 3 ส่วน	41	0.823

จากตารางที่ 1 การทดสอบคุณภาพแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก (Cronbach Alpha) ทั้ง 3 ส่วนอยู่ที่ 0.823

2) ได้มีการตรวจสอบแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาความสอดคล้องภายใน ได้ค่า ICO อยู่ในช่วง 0.71 – 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form สำหรับพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี เพื่อให้พนักงานมีความสะดวกในการตอบแบบสอบถามและสะดวกต่อผู้ศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อดำเนินการสร้างแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form เรียบร้อยแล้ว ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยการส่งลิงค์ของแบบสอบถาม (Link) ให้กับพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี ผ่านทางระบบงานรับส่งข้อความภายใน intranet ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี (Krungthai Intranet Massage) ในช่วงเดือน เดือน กุมภาพันธ์ 2566 ถึง เดือน เมษายน 2566 รวม ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้หลังจากผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องของชุดแบบสอบถามทุกฉบับ และให้คะแนนของแบบสอบถามทั้งหมดโดยการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถาม ประกอบด้วย เพศ อายุระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน หน้าที่ในองค์กร และอัตราเงินเดือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์

หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผล และผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร มีข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ 2) ส่วนที่ 3 ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร มีข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อและ 3) ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงาน มีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ

โดยใช้มาตรวัดระดับของความคิดเห็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) และใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล และผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ และคณะ, 2552) เพื่อหาค่าสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี จำนวน 120 คน พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศ หญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 90.80 มีอายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็น 38.30 ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 มีอายุงาน ระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 หน้าที่ในองค์กรส่วนใหญ่ เป็นเจ้าหน้าที่การขาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีอัตราเงินเดือน ระหว่าง 20,000 – 25,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี ได้ผลรวมดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลรวมเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี

	ระดับความคิดเห็น ความถี่ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)			
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน	47.47 (39.56)	36.47 (30.39)	36.00 (30.00)	0.06 (0.05)	-	4.09	0.83	เห็นด้วย

จากตารางที่ 2 จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ได้ค่า เฉลี่ย อยู่ที่ 4.09 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 0.83 ซึ่งอยู่ในระดับ เห็นด้วย

3. ผลศึกษาความผูกพันของพนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลรวมเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาความผูกพันของพนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี

	ระดับความคิดเห็น ความถี่ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)			
ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร	44.91 (37.42)	34.82 (29.02)	40.27 (33.56)	-	-	4.03	0.84	เห็นด้วย

จากตารางที่ 3 จากผลการวิจัยความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ได้ค่า เฉลี่ย อยู่ที่ 4.03 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 0.84 ซึ่งอยู่ในระดับ เห็นด้วย

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงาน ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของ ปัจจัยที่ส่งผล ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี (Multiple Regression Analysis, Enter method)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของพนักงานต่อองค์กร	ความผูกพันต่องาน (Y ₁)				
	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	2.974	0.345		8.631	0.000
คุณลักษณะของงาน (X ₁)	0.245	0.085	0.258	2.898	0.004
R R ² Adjust R ² F VIF	R = 0.258 R ² = 0.066 Adjust R ² = 0.059 F = 8.401 VIF = 1.000 Durbin Watson = 2.274				
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพัน ของพนักงานต่อองค์กร	ความผูกพันต่อองค์กร (Y ₂)				
	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	3.416	0.382		8.937	0.000
คุณลักษณะของงาน (X ₁)	0.171	0.094	0.165	1.817	0.072
R R ² Adjust R ² F VIF	R = 0.165 R ² = 0.027 Adjust R ² = 0.019 F = 3.303 VIF = 1.000 Durbin Watson = 1.934				

จากตารางที่ 4 จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผล ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงาน พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่องานของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงานมีค่า Durbin Watson = 2.274 ซึ่งมีค่าในช่วง [1.5-2.5] จึงมีความเป็นอิสระกัน กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา (2561) โดยมีสมการในการในการทำนาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ดังนี้

$$Y_1 = 2.974 + 0.245X_1 \quad (4.1)$$

กำหนดให้

$$Y_1 = \text{ความผูกพันต่องาน}$$

$$X_1 = \text{คุณลักษณะของงาน}$$

จากสมการที่ (4.1) สามารถพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงาน ได้ร้อยละ 6.60 ($R^2 = 0.066$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงานมีค่า Durbin Watson = 1.934 ซึ่งมีค่าในช่วง [1.5-2.5] จึงมีความเป็นอิสระกัน กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา (2561) โดยมีสมการในการในการทำนาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ดังนี้

$$Y_2 = 3.416 + 0.171X_2 \quad (4.2)$$

กำหนดให้

$$Y_2 = \text{ความผูกพันต่องาน}$$

$$X_2 = \text{คุณลักษณะของงาน}$$

จากสมการที่ (4.2) สามารถพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงาน ได้ร้อยละ 2.70 ($R^2 = 0.027$) ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผล ไม่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี ที่ระดับนัยสำคัญ ที่ 0.05

5. ผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร กับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความสัมพันธ์ของความผูกพันพนักงานต่อองค์กร กับผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี (Multiple Regression Analysis, Enter method)

ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร	ความพึงพอใจต่องาน				
	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	2.896	0.520		5.570	0.00
ความผูกพันต่องาน	0.087	0.102	0.078	0.856	0.394
ความผูกพันต่อองค์กร	0.193	0.094	0.187	2.053	0.042
R R^2 Adjust R^2 F VIF	R = 0.213 $R^2 = 0.045$ Adjust $R^2 = 0.029$ F = 2.784 VIF = 1.021 Durbin Watson = 2.306				

ตารางที่ 5 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ความสัมพันธ์ของความผูกพันพนักงานต่อองค์กร กับ ผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขตอุดรธานี (Multiple Regression Analysis, Enter method)

ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร	ความทุ่มเทต่อองค์กร				
	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	2.586	0.492		5258	0.00
ความผูกพันต่องาน	0.170	0.097	0.159	1.759	0.081
ความผูกพันต่อองค์กร	0.187	0.089	0.190	2.104	0.037
R R ² Adjust R ² F VIF	R = 0.264 R ² = 0.070 Adjust R ² = 0.054 F = 4.387 VIF = 1.021 Durbin Watson = 2.136				
ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร	ความตั้งใจจะลาออก				
	B	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	3.099	0.517		5.997	0.000
ความผูกพันต่องาน	0.146	0.101	0.131	1.439	0.153
ความผูกพันต่อองค์กร	0.153	0.093	0.151	1.640	0.104
R R ² Adjust R ² F VIF	R = 0.213 R ² = 0.045 Adjust R ² = 0.029 F = 2.784 VIF = 1.021 Durbin Watson = 1.852				

จากตารางที่ 5 พบว่า จากผลการศึกษาสมมติฐานข้างต้นสรุปได้ดังนี้

1. พบว่าความผูกพันต่องาน (X_1) ความผูกพันต่อองค์กร (X_2) และมีความสัมพันธ์ กับความพึงพอใจต่องาน (Y_1) โดยค่า Durbin Watson มีค่า 2.306 ซึ่งมีค่าในช่วง [1.5-2.5] จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน (e) เป็นอิสระกัน กล่าว วานิชัยบัญชา และฐิตา วานิชัยบัญชา (2561) สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงาน ได้ร้อยละ 4.50 ($R^2 = 0.045$)

2. พบว่าความผูกพันต่องาน (X_1) ความผูกพันต่อองค์กร (X_2) มีความสัมพันธ์ กับความทุ่มเทต่อองค์กร (Y_2) โดยค่า Durbin Watson มีค่า 2.136 ซึ่งมีค่าในช่วง [1.5-2.5] จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน (e) เป็นอิสระกัน กล่าว วานิชัยบัญชา และฐิตา วานิชัยบัญชา (2561) สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงาน ได้ร้อยละ 7.00 ($R^2 = 0.070$)

3. พบว่าความผูกพันต่องาน (X_1) ความผูกพันต่อองค์กร (X_2) มีความสัมพันธ์ กับความความตั้งใจที่จะลาออก (Y_3) โดยค่า Durbin Watson มีค่า 1.852 ซึ่งมีค่าในช่วง [1.5-2.5] จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน (e) เป็นอิสระกัน กล่าว วานิชัยบัญชา และฐิตา วานิชัยบัญชา (2561) สามารถพยากรณ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ด้านคุณลักษณะของงาน ได้ร้อยละ 4.50 ($R^2 = 0.045$)

ดังนั้น สรุปได้ว่าความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ไม่มีผลกับผลลัพธ์ของความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงาน เขต อุดรธานี ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ด้านลักษณะของงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และปัจจัยที่เป็นผล ได้แก่ ความพึงพอใจต่อ งาน ความทุ่มเทต่อองค์กร และความตั้งใจที่จะลาออก กับความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ความผูกพันต่อ งาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี พบว่าปัจจัยที่จะมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาโดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Crawford, Pine, and Rich (2010) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ได้แก่ ลักษณะของงาน องค์กร ผู้บังคับบัญชา การสนับสนุนทางสังคมของเพื่อนร่วมงาน รางวัล และการยอมรับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Noercahyo, Maarif, and Sumertajaya (2021) ที่ได้ศึกษาบทบาทของความผูกพันองค์กรของพนักงาน ต่อความพึงพอใจในการทำงาน และผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร พบว่าความผูกพันในงานมีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กร ความผูกพันต่อองค์กรมีผลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในงาน แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กร ความพึงพอใจในงานมีผลในเชิงบวก และมีอิทธิพลมากต่อประสิทธิภาพขององค์กร และสอดคล้องกับการศึกษาของ Owor (2019) ที่ได้ศึกษาความผูกพันของพนักงาน และความตั้งใจในการลาออกจากบริษัทของพนักงานในอุกันดา พบว่าความผูกพันมีผลต่อความตั้งใจลาออกจากงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Wingerden, Derks, and Bakker (2015) ที่ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของทรัพยากรส่วนบุคคล และการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อความผูกพันในงานและประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่าการจัดการทรัพยากรส่วนบุคคลมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความผูกพันในงาน และทรัพยากรส่วนบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรมีผลกระทบที่ดีต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของชัยวัฒน์ โพธิ์ร้อย และ ทิพย์วรรณ งามศักดิ์ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในองค์กรของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ซึ่งปัจจัยด้านทรัพยากรส่วนบุคคลเป็นหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐกฤตา นาแซง และทิพย์วรรณ งามศักดิ์ (2565) ที่ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในสังกัด อำเภอ บ้านไผ่ ขอนแก่น พบว่าคุณลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อตำแหน่งงาน และความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่น ทุ่มเทต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่า คุณลักษณะงานที่ทำให้จะส่งผลกับความผูกพันต่องาน และจะทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ และจะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสามารถนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ เป็นแนวทางในสร้างปัจจัยที่ และความผูกพันของพนักงานในองค์กร อันจะส่งผลให้พนักงาน ในองค์กรเกิดความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์กรควรมีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรักและผูกพันต่อองค์กรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้พนักงานทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการปฏิบัติงานเพื่อองค์กร โดยจากการศึกษาพบว่า ความทุ่มเทเพื่อองค์กรนั้น จะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยอาจจะมีการจัดกิจกรรม เช่น มีการเปลี่ยนบรรยากาศในการทำงาน หรือการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ทำให้บุคลากรรู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนาน และเป็นการเปิดโลกทัศน์

2.2 องค์กรต้องมีการสำรวจความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเป็นช่วงๆ อาจจะทุกไตรมาส หรือทุกเดือน เพื่อให้ทราบถึงระดับความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรอยู่เสมอ และเพื่อนำมาพิจารณาหาแนวทางในการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กร

2.3 องค์กรควรมีแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์กรโดยการนำแบบสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลและปัจจัยที่เป็นผลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ไปใช้กับสำนักงานเขตพื้นที่ต่างๆ เพื่อเสริมสร้าง และทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงานใดที่เป็นปัจจัยที่ส่งผล และปัจจัยที่เป็นผลต่อความผูกพันของพนักงาน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา, และจิตตา วานิชย์บัญชา. (2561). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สามลดา.
- ณัฐกฤตา นาแสง และทิพย์วรรณ งามศักดิ์. (2565). *แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในสังกัด อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ โพธิ์ร้อย และทิพย์วรรณ งามศักดิ์. (2563). *แนวทางการเสริมสร้างความผูกพันในงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกราช เข้มทอง. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลและผลลัพธ์ที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขต อุดรธานี* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bakker, A.B., & Demerouti, E. (2008). Towards a model of work engagement. *The Career Development International*, 13(1), 209-223.

- Kumar, V. & Pansari, Anita. (2015). Measuring the Benefits of Employee Engagement. *MIT Sloan Management Review*, 56(4), 67-72.
- Marcey, W.H.& Schneider, B., (2008). The meaning of employee engagement. *Industrial and Organizational Psychology*, 1(1), 3-30.
- Saks, A.M. (2006). Antecedents and Consequences of Employee Engagement. *Journal of Managerial Psychology*, 21(7), 600-619.
- Schaufeli, W.B. (2013). *What is engagement? Employee Engagement in Theory and Practice*. London: Routledge.
- _____, Salanova, M., Gonzalez-Roma, V., & Bakker, A.B. (2002). The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 3(1), 71-92.

**การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวก
ในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี**
**The Knowledge Management for Inherit of Banana Stalk Carving Art
In the Learning Area of Thai Phuan Ban Phue Museum
Udon Thani Province**

ชุตินพงศ์ คงสันเทียะ¹, กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์²
Chutipong Khongsanthia¹, Kanittha Rungwannasak²

Receive: 4 มกราคม 2567 Revised: 11 กุมภาพันธ์ 2567 Accepted: 21 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ และ (2) นำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ถูกจัดระบบแล้ว มาประยุกต์เป็นกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสืบสานสู่ชุมชนท้องถิ่น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกปราชญ์ท้องถิ่นจำนวน 1 คน เพื่อสกัดองค์ความรู้ออกจากตัวบุคคล และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่ความรู้และทักษะศิลปะการแทงหยวกแก่ผู้สนใจ จำนวน 1 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจการนำไปใช้ประโยชน์ การวิเคราะห์ใช้แนวคิดแบบจำลองการจัดการองค์ความรู้เชกิ (SECI) ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดการองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกโดยเริ่มต้นจากการสกัด “ความรู้ที่ฝังลึก” สู่ “ความรู้ที่ชัดแจ้ง” ให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ แผ่นพับ ป้ายนิทรรศการ และคู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) จากนั้นจึงมีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกความรู้กลับเข้าสู่ตัวบุคคลอีกครั้ง มีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 66 คน ผู้ผ่านการประเมินทักษะฝึกปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 87.88 และมีผลการประเมินความพึงพอใจการนำไปใช้ประโยชน์โดยเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (4.27) โดยแนวทางสำคัญในการนำองค์ความรู้ไปต่อยอด ได้แก่ การนำไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: แทงหยวก, ไทยพวน, บ้านผือ, การจัดการองค์ความรู้

¹ อาจารย์, หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาลังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Lecturer, Bachelor of Arts Program in Social Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani University, Thailand; e-mail: chutipong.kh@udru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ออกแบบผลิตภัณฑ์) สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant Professor Dr., Bachelor of Fine Arts (Product Design), Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani University, Thailand.

ABSTRACT

This research article aimed: 1) to study and collect knowledge of the local wisdom of the banana stalk carving art of the Thai Phuan ethnic group, Ban Phue District. Udon Thani Province in the form of databases and learning media, and 2) to bring knowledge of the local wisdom of the banana stalk carving art of the Thai Phuan ethnic group that has been systematized and applied as an activity to disseminate and continue in the local community. This research employed qualitative research methods by in-depth interview with 1 local philosopher to extract knowledge from the individual. And the action research process was used: Organizing a workshop to disseminate knowledge and skills in the art of betting to those interested, 1 time. The tools used to collect data were a semi-structured interview form, practice skills assessment form and satisfaction assessment form for utilization. The analysis uses the concept of the SECI Knowledge Management model (SECI). The research results found that there is a management of knowledge of the banana stalk carving art, starting with the extraction. “Tacit knowledge” to “Explicit knowledge” in the form of databases and learning media including brochures, exhibition signs and electronic book manual (e-book). After that, organizing training workshop to integrate knowledge back into the individual was used, there were 66 people participating in the activity. This organizing training workshop had persons who passed the practice skills assessment accounted for 87.88 percent and had the highest level of average utilization satisfaction assessment (4.27). An important way to bring knowledge forward is to create community products based on cultural capital.

KEYWORDS: Banana stalk carving, Thai Phuan, Ban Phue, Knowledge management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ไทยพวน” เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลวัฒนธรรมไท-กะได ซึ่งกระจายตัวเป็นชุมชนตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย แต่เดิมนั้น “ชาวพวน” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลไท-กะได มีถิ่นฐานในแถบเมืองพวน (หรือเมืองคูนในปัจจุบัน) แขวงเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก่อนจะอพยพเข้าสู่ไทยด้วยหลายสาเหตุ ได้แก่ การหนีภัยสงคราม รวมถึงการแสวงหาแหล่งทรัพยากรที่เอื้อต่อการดำรงชีพ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงตั้งแต่รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 5 โดยพบการตั้งถิ่นฐานในแถบลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำเพชรบุรี (อรศิริ ปาณินท์, 2554 : 134) และในจังหวัดต่างๆ ได้แก่ สุพรรณบุรี ลพบุรี ปราจีนบุรี สระบุรี สุโขทัย แพร่ อุดรดิตถ์ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ เลย หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี (ไพบุลย์ วิริยะพัฒน์ไพบุลย์, 2553 : 83-84) โดยยังคงสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนหลายด้าน เช่น ภาษา ประเพณี พิธีกรรม

สถาปัตยกรรม อาหาร เพลงพื้นบ้าน ศิลปะ หัตถกรรม/งานฝีมือ เป็นต้น ซึ่งหนึ่งในเครือข่ายชาติพันธุ์ไทยพวนที่ยังคงพบเห็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอาไว้ได้อย่างเหนียวแน่นก็คือ “ไทยพวนบ้านผือ” อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

“อัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ” มีการนิยามตัวตนผ่านคำว่า “พวนกะเลอ” ซึ่งมีนัยของการสร้างลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนและเพื่อสร้างจุดเด่นในทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งของชุมชนและจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยอัตลักษณ์ด้านความเชื่อเรื่องผีอารักษ์ ประเพณี/พิธีกรรมท้องถิ่น (เช่น บุญกำฟ้า บุญห่อข้าวหรือบุญแห่ปราสาท บุญข้าวหลาม บุญใส่กระเจาตมหาชาติ เป็นต้น) (เกศรี วิวัฒน์ปฐพี และคณะ, 2565: 73 - 76) เพลงพื้นบ้านที่เรียกว่า “ขับพวน” ภาษาและอักษรไทยพวน สำหรับอาหารไทยพวน หัตถกรรมและสิ่งทออย่าง “ผ้ามัดหมี่ย้อมคราม” และ “ผ้าขะม้าอีโป้เก่าสีจากไม้มงคล” สถาปัตยกรรมบ้านเรือนไม้ที่เรียกว่า “เฮือนไทยพวน” (กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์ และคณะ, 2566: 42 - 43) รวมถึงภูมิปัญญาด้านงานฝีมือและศิลปะอย่าง “การตัดพวงมาลัยกระดาด (พวงมโหตร)” และ “การแทงหยวกกล้วย” ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญต่อชุมชนชาวไทยพวนบ้านผือในหลายระดับ ทั้งเชิงกว้างและเชิงแคบ

หากเมื่อพิจารณาถึงคุณค่าของ “ศิลปะการแทงหยวก” ของชาวไทยพวนบ้านผือในมิติเชิงช่างและงานฝีมือนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการสั่งสมองค์ความรู้ของช่างฝีมือ โดยผ่านการปรับประยุกต์ ดัดแปลงพลิกแพลง รวมทั้งเชื่อมโยงเอาประสบการณ์ทั้งหลาย อารมณ์ และความรู้สึกของตัวช่าง ให้ตกผลึกและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบลวดลายและเทคนิค สำหรับในมิติเชิงสังคมนั้นก็ได้แฝงฝังกุศโลบายเรื่องการรวมกลุ่มเอาไว้ได้อย่างแยบยล ทั้งนี้เพราะงานแทงหยวกจำเป็นต้องช่วยกันระหว่างญาติพี่น้องหรือคนในชุมชน มีการแบ่งหน้าที่กัน เกิดการร่วมแรงร่วมใจ ทำให้คนในชุมชนมีกิจกรรมทำร่วมกัน ส่วนในมิติเชิงปรัชญา จิตวิญญาณ และโลกทัศน์ก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องโลกหลังความตาย ความไม่เที่ยงและสะท้อนวิธีคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับความกตัญญูต่อคนในครอบครัวและบรรพบุรุษ เนื่องจากศิลปะการแทงหยวกมักถูกใช้พิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย เช่น พิธีถวายปราสาทผึ้งหรือหอปราสาทในบุญห่อข้าวและบุญแห่ปราสาทนอกจากนี้ในมิติเชิงเศรษฐกิจก็คือการนำมาประยุกต์เป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ว่างงานหรือเด็กเยาวชนที่สนใจ รวมถึงเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ได้มาเยี่ยมชมเรือนพิพิธภัณฑิไทยพวนบ้านผือ (ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ และ กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, 2566: 77-79) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันศิลปะการแทงหยวกกล้วยกำลังเผชิญภาวะวิกฤต เนื่องจากมีช่างฝีมือในชุมชนที่มีภูมิรู้และสามารถปฏิบัติได้เพียงหนึ่งคนเท่านั้น ประกอบกับขาดทั้งผู้ที่สนใจและขาดกระบวนการสืบทอดองค์ความรู้นี้อย่างจริงจัง ดังนั้น หากไม่มีแนวทางเสนอสำหรับการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และต่อยอดใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้อย่างเหมาะสมแล้ว งานศิลปะนี้อาจจะหายสูญไปจากชุมชนชาวไทยพวนบ้านผือในอนาคตได้ไม่ช้า

ดังนั้น หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นอุดรธานีจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้มีการดำเนินโครงการวิจัยการจัดการองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านผือ โดยการจัดระบบให้กับองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ที่อยู่ในตัวบุคคล เพื่อให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์จัดเป็นกิจกรรมสำหรับการสืบสานและเผยแพร่สู่

ชุมชนท้องถิ่นในวงกว้าง ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันไม่ให้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้สูญหาย ทั้งยังสามารถต่อยอดสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจแก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดเศรษฐกิจแบบ BCG ที่ส่งเสริมการพึ่งพิงตนเองในด้านรายได้ ด้านสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนอำเภอบ้านผือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้
2. เพื่อนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ถูกจัดระบบแล้ว มาประยุกต์เป็นกิจกรรมสำหรับเผยแพร่และสืบสานสู่ชุมชนท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ วิธีการ/ขั้นตอน และองค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกตามแบบอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี และการเผยแพร่สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกโดยการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้สนใจในพื้นที่ โดยมีการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จในด้านความรู้/ทักษะ และด้านความพึงพอใจในการนำความรู้/ทักษะไปใช้ประโยชน์
2. ขอบเขตประชากร/กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นในชุมชน 1 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญทั้งยังคงมีการปฏิบัติในช่วงปีมีอนันต์มาจนถึงปัจจุบันเพียงคนเดียว และ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่ความรู้และทักษะศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยพวนจำนวน 66 คน
3. ขอบเขตพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย คือ แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี
4. ขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ ธันวาคม 2566 – มีนาคม 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้แบ่งตามขั้นตอนได้เป็น (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นในชุมชนที่มีความรู้และทักษะในศิลปะการแทงหยวกตามแบบอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยพวน จำนวน 1 คน และ (2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่ความรู้และทักษะศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยพวน ใช้วิธีการลงทะเบียนตามความสมัครและความสนใจ จำนวน 66 คน ประกอบด้วย นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 52 คน และประชาชนทั่วไปในชุมชนรอบแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยนี้แบ่งได้เป็น (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนท้องถิ่น และ (2) การวิจัยเชิง

ปฏิบัติการ ใช้แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติโดยปราชญ์ท้องถิ่นและวิทยากรในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ และใช้แบบประเมินความพึงพอใจด้านการนำความรู้/ทักษะไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมกับการใช้แบบประเมินการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งได้เป็น (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เพื่อเก็บข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น 1 คน จำนวน 2 ครั้ง โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา คุณค่า ความสำคัญ สถานการณ์ปัจจุบันของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับการสาธิตวิธีการ ขั้นตอน และเทคนิคการแทงหยวกตามแบบศิลปะชาวไทยพวนบ้านผือ เพื่อนำไปถอดบทเรียนจากองค์ความรู้ ตลอดจนการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์ข้อมูล และ (2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ร่วมกับการใช้การประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากนั้นจึงทำการรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากผลการประเมินความพึงพอใจด้านการนำความรู้/ทักษะไปใช้ประโยชน์ และข้อมูลจากแบบประเมินการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง สืบสานศิลปะการแทงหยวกในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่รับรอง อว. 0622.7/470 (เลขที่ยื่น จย.มน.225/2566)

การวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนบ้านผือในงานวิจัยนี้ จะใช้แนวคิดการจัดการองค์ความรู้ตามแบบจำลองเซกิ (SECI Model) โดยเป็นแบบจำลองที่แสดงให้เห็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปพัฒนาเป็นนวัตกรรมหรือยกระดับองค์ความรู้เดิมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ความรู้ 2 ประเภท ได้แก่ ความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge: TK) และ ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge: EX) ซึ่งมีความสัมพันธ์หมุนวนกันเป็นวัฏจักร 4 กระบวนการ ได้แก่ การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) การรวบรวมความรู้ (Combination) การผนึกฝังความรู้ (Internalization) และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Socialization) (Nonaka and Nishigushi, 2001: 14-18)

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล จะสัมพันธ์กับรูปแบบระเบียบวิธีวิจัยและแนวคิดการจัดการองค์ความรู้ที่ใช้วิเคราะห์ กล่าวคือ ในขั้นตอนของวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎีเอกสารตำรา งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง และการสกัดองค์ความรู้จากปราชญ์ชุมชนให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ และในขั้นตอนของกระบวนการเชิงปฏิบัติการ จะใช้การวิเคราะห์ในเชิงกระบวนการจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในรูปแบบการประเมินผล

สรุปผลการวิจัย

“ศิลปะการแทงหยวกกล้วย” นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สันนิษฐานว่ามีการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการพัฒนาด้านรูปแบบและวิธีการทำเรื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน มีการกระจาย

ตัวในแทบทุกภาคของไทย ได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั่วไปแล้วมักใช้ทั้งงานมงคลและอวมงคล เช่น งานบวช งานบุญ งานโกน งานพิธีต่างๆ ในทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานศพที่นิยมใช้ศิลปะการแทงหยวกร่วมกับเครื่องสดในการประดับจิตกาธานหรือเชิงตะกอน หรือใช้กับพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย (ชูศักดิ์ โทพานิชย์, 2555: 51) ซึ่งสำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วนับได้ว่า “ศิลปะการแทงหยวกกล้วย” เป็นหนึ่งในประเภทงานช่างดั้งเดิมของมรดกภูมิปัญญาอีสานด้วย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2561: 176)

สำหรับ “ศิลปะการแทงหยวกกล้วย” ตามแบบฉบับอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ นั้น จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น พบว่า เกิดจากการปรับเอาองค์ความรู้งานช่างฝีมือดั้งเดิมของชาวอีสานพื้นถิ่นมาใช้กับพิธีกรรมชาวไทยพวนได้อย่างผสมผสาน ในอดีตจะพบเห็นได้ทั่วไปโดยเฉพาะการใช้เป็นส่วนประกอบของปราสาทผึ้งในประเพณีบุญออกพรรษาและการสร้างหอปราสาทเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลแก่ผู้วายชนม์ มีการสร้างสรรค์ลวดลายและเทคนิคเชิงช่างในแบบฉบับของตน ทั้งยังมีการประยุกต์ให้เกิดลวดลายใหม่โดยตัวท่านเองที่ต่อยอดจากลายดั้งเดิมได้อย่างวิจิตร ได้แก่ ลวดลายจากหน้าบานวิหารและพระอุโบสถ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบได้น้อยลงและส่วนใหญ่จะใช้เฉพาะพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความตายเท่านั้น เช่น ใช้ประดับเมรุหรือเชิงตะกอนเผาศพ และใช้ประกอบเป็นหอปราสาทในพิธีบุญห่อข้าวหรืองานทำบุญร้อยวันของชาวไทยพวนบ้านผือ สาเหตุที่ทำให้งานแทงหยวกในปัจจุบันมีความต้องการลดลงเนื่องจากหยวกกล้วยเป็นเครื่องสด ซึ่งเป็นวัสดุที่ไม่มีความคงทน ประกอบกับวิถีชีวิตที่เร่งรีบ ทำให้การแทงหยวกถูกมองว่าเป็นงานที่ใช้เวลานานและไม่คุ้มค่าหากเทียบกับการใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราว เป็นเหตุให้ช่างฝีมือลดจำนวนลงเหลือเพียงแค่ท่านผู้เดียวและขาดผู้สืบทอดตามไปด้วย

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวกในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือนั้น เป็นการแปรสภาพขององค์ความรู้ที่สัมพันธ์กันระหว่างความรู้ที่ฝังลึก (TK) และ ความรู้ที่ชัดแจ้ง (EX) ตามแนวคิดการจัดการองค์ความรู้ตามแบบจำลองเชกิ (SECI Model) โดยแยกวิเคราะห์ตามลำดับวัตถุประสงค์การศึกษาได้ดังนี้

1. การศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ โดยครอบคลุมกระบวนการสกัดความรู้จากตัวคน (Externalization: E) และ กระบวนการรวบรวมความรู้ (Combination: C) ตามแบบจำลองเชกิ กล่าวคือ การสกัดความรู้จากตัวคน (E) มีการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากปราชญ์ท้องถิ่นและทำการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมโดยวิธีการให้ปราชญ์ท้องถิ่นสาธิตเพื่อให้คณะทีมผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามและถอดบทเรียนเป็นองค์ความรู้ จากนั้นจึงมีการนำองค์ความรู้ที่ได้มาเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลอื่นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายและองค์ประกอบ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น จากนั้นจึงทำการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งผลการเก็บข้อมูลพบว่า การแทงหยวกจะใช้วัสดุหลักคือ ต้นกล้วยตานีและมิดปลายแหลมมีคมสองด้าน โดยจะทำการแทงสลักกล้วยออกเป็นลวดลายต่างๆ แยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ลายพื้นเมืองดั้งเดิม ได้แก่ ลายพื้นปลา ลายพื้นสาม ลายดอกจิก ลายตีนเต่า (หรือลายผักแว่น) ซึ่งคล้ายคลึงกับลวดลายแทงหยวกพื้นฐานของท้องถิ่นอื่นทั่วประเทศไทย และ (2) ลายประยุกต์ โดยเป็นการคิดค้นเพิ่มเติมโดยอ้างอิง

จากลวดลายหน้าบ้านวิหารและอุโบสถ ได้แก่ ลายโง่ (หรือสำเนียงไทยพนมเรียก “โห่ง”) ลายแขนนาง (หรือลายวันถ่าน) และลายนาค ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของการแทงหยวกแบบไทยพนมบ้านผือ และอีกส่วนหนึ่งคือการประกอบลวดลายแทงหยวกเหล่านั้นเป็นปราสาทผึ้งหรือหอปราสาท จะใช้วัสดุเพิ่มเติม ได้แก่ ไม้กลัด ค้อน คีมขนาดเล็ก และไม้คานสอดสำหรับหาม ร่วมกับการทำ “ดอกผึ้ง” โดยการละลายขี้ผึ้งด้วยความร้อนและใช้กันของผลมะละกอเป็นแม่พิมพ์ จากนั้นจึงนำไปจุ่มกับขี้ผึ้งและนำมาลอยกับน้ำเย็น เมื่อพักให้แห้งจึงนำมาเสียบกับไม้กลัดประดับให้ทั่วหอปราสาทให้สวยงาม

ภาพที่ 1 การสกัดถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกออกจากตัวปราสาทท้องถิ่น

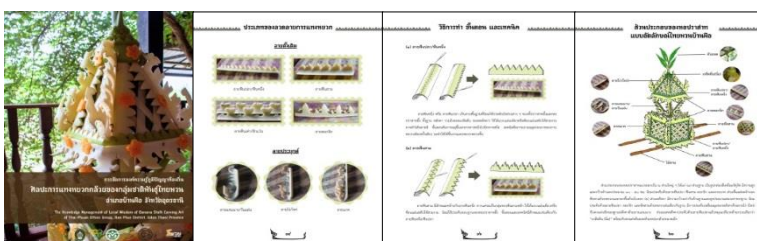
หลังจากนั้น จึงมีการนำองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกแบบอัตลักษณ์ไทยพนมบ้านผือที่ได้ในกระบวนการสกัดความรู้จากตัวคน เข้าสู่ *การรวบรวมความรู้ (C)* โดยนำมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ องค์ความรู้เรื่องต่างๆ แบ่งได้เป็นฐานข้อมูล 5 เรื่อง ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป/ประวัติความเป็นมา (2) วัสดุและอุปกรณ์ (3) ประเภทของลวดลายต่างๆ (4) วิธีทำ ขั้นตอน และเทคนิค และ (5) การประกอบองค์ประกอบเพื่อนำไปใช้งาน โดยมีการวาดภาพและถ่ายภาพประกอบเพื่อนำไปจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน 3 กลุ่ม ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็กและเยาวชน วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ซึ่งจัดทำได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) **แผ่นพับ** สำหรับผู้เรียนทั่วไปหรือผู้ที่ต้องการนำไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยแสดงข้อมูลทั่วไปพอสังเขป องค์ประกอบ วัสดุและอุปกรณ์ และขั้นตอนวิธีการฉลุลวดลายแต่ละประเภท (2) **ป้ายนิทรรศการ** โดยแสดงข้อมูลทั่วไป ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ วัสดุและอุปกรณ์ และขั้นตอนวิธีการฉลุลวดลายแต่ละประเภท เนื่องจากเป็นแผนภาพขนาดใหญ่ จึงสามารถเรียนรู้ได้หลายคน เหมาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีปัญหาการอ่านหนังสือไม่ได้ และ (3) **คู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)** โดยแสดงข้อมูลทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป/ประวัติความเป็นมา วัสดุและอุปกรณ์ ประเภทของลวดลายต่างๆ วิธีทำ ขั้นตอน และเทคนิคโดยละเอียด องค์ประกอบ คุณค่า ความสำคัญ และการนำไปใช้ประโยชน์ เหมาะสำหรับผู้เรียนทั่วไปที่สามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วันทำงาน เป็นต้น

ก. แผ่นพับ

ข. ป้ายนิทรรศการ

ค. คู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

ภาพที่ 2 การจัดระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ
ให้อยู่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ

2. การนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ถูกจัดระบบแล้ว มาประยุกต์เป็นกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสืบสานสู่ชุมชนท้องถิ่น โดยพบว่า เป็นสอดคล้องตาม *กระบวนการผนึกฝังความรู้ (Internalization: I)* ตามแบบจำลองเชกกี กล่าวคือ เป็นการนำทรัพยากรความรู้ที่ถูกจัดระบบให้อยู่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้เหล่านั้นมาผนึกความรู้เข้าสู่ตัวบุคคลอีกครั้ง โดยนำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกแบบอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือแก่ผู้ที่สนใจ 1 ครั้ง โดยจัด ณ พื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 66 คน ประกอบด้วย นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 52 คน (ร้อยละ 78.79) ประชาชนในพื้นที่ที่ให้ความสนใจจำนวน 14 คน (ร้อยละ 21.21) ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกกลุ่มใกล้เคียงกันและมีการคละซังว้ย ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จจากการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติศิลปะการแทงหยวกในแต่ละกลุ่มโดยปราชญ์ท้องถิ่นซึ่งเป็นวิทยากรฝึกปฏิบัติ โดยประเมินจากการฝึกปฏิบัติแบ่งเป็น 7 รายการ คิดเป็นรายการละ 1 คะแนน กำหนดเกณฑ์ไว้ว่าแต่ละกลุ่มต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (หรือ 4 คะแนนขึ้นไป) จึงจะถือว่าผ่าน โดยมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ

กลุ่มที่ (จำนวนคน)*	รายการประเมิน-ทักษะการฝึกปฏิบัติ							ผล คะแนน	แปลผล
	แทงหยวกลายดั้งเดิม			แทงหยวกลายประยุกต์			ดอกฝัງ		
	พินหนึ่ง	พินสาม	ดอกจิก	โง่	แขนนาง	นาค			
1 (9 คน)	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	4/7	ผ่าน
2 (9 คน)	✓	✓	✓	-	-	-	✓	4/7	ผ่าน
3 (8 คน)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7/7	ผ่าน
4 (8 คน)	✓	✓	✓	-	-	-	✓	4/7	ผ่าน
5 (8 คน)	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	5/7	ผ่าน
6 (8 คน)	✓	✓	-	-	-	-	✓	3/7	ไม่ผ่าน
7 (8 คน)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7/7	ผ่าน
8 (8 คน)	✓	✓	-	✓	-	-	✓	4/7	ผ่าน
ค่าเฉลี่ย								4.75/7	ผ่าน
คิดเป็นร้อยละ								67.86	87.88

* รวมจำนวนผู้เข้ารับการประเมินทั้งหมด 66 คน

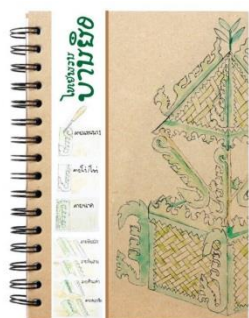
จากตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติศิลปะการแทงหยวกแบบอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ พบว่า มีจำนวนกลุ่มที่ผ่านการประเมินทั้งหมด 7 กลุ่ม (58 คน) คิดเป็นร้อยละ 87.88 มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด 4.75 คะแนน (จาก 7 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 67.86 และเมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ทุกกลุ่มผ่านการประเมินในการฝึกปฏิบัติรายการแทงหยวกลายดั้งเดิม ได้แก่ พินหนึ่ง พินสาม และการทำดอกฝัງ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของผลคะแนน นั่นคือ ความละเอียดของลวดลาย โดยผู้ร่วมกิจกรรมสามารถลวดลายพื้นฐานที่มีความละเอียดน้อยได้ดีกว่า ในขณะที่ลวดลายประยุกต์จะผ่านการประเมินเพียงบางกลุ่มเท่านั้นเนื่องจากมีความละเอียดสูง ในขณะที่ช่วงวัยและรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ไม่มีผลต่อคะแนนทักษะการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละช่วงวัยมีการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่ผู้ร่วมกิจกรรมใช้มากที่สุด คือ แผ่นพับ เนื่องจากมีรูปภาพประกอบและเนื้อหาที่กระชับ มีขนาดไม่ใหญ่มาก ซึ่งง่ายต่อการพกพาและนำไปใช้เรียนรู้ด้วยตนเอง

ภาพที่ 3 การฝึกปฏิบัติศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ

อย่างไรก็ตาม แม้โครงการวิจัยนี้จะใช้แนวคิดแบบจำลองเซกิ (SECI) ในการกำหนดกรอบดำเนินการวิจัยเป็นหลัก แต่ขอบเขตวัตถุประสงค์ของงานวิจัยก็ได้ครอบคลุมถึงการติดตามและประเมินผลการจัดการองค์ความรู้ในกระบวนการนี้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือ ประการแรก ศิลปะการแทงหยวกเป็นงานฝีมือที่ใช้ในวาระโอกาสเฉพาะกิจ โดยเฉพาะในพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ และประการต่อมาคือ ข้อจำกัดด้านขอบเขตระยะเวลาดำเนินการวิจัยและงบประมาณ แต่เพื่อให้เห็นถึงอีกหนึ่งกระบวนการของการจัดการองค์ความรู้ตามแบบจำลองเซกิ นั่นคือ *การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Socialization: I)* อย่างเป็นวัฏจักรมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้หาทางออกโดยการประเมินจากทัศนคติเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคตของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และใช้การประเมินการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการที่ได้จัดขึ้นไปแล้ว

ในการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 66 คน ในด้านการนำความรู้/ทักษะงานศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือไปใช้ประโยชน์หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยจะเป็นการสืบสานต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อย่างกว้างขวางในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีประเด็นการประเมิน 8 ข้อ มีเกณฑ์การแปลผลค่าความคิดเห็นโดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) พบว่า โดยเฉลี่ยมีผลความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ย 4.27 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82) ซึ่งประเด็นการประเมินที่มีระดับความพึงพอใจ “มากที่สุด” ได้แก่ (ข้อ 8) การนำไปใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.48) (ข้อ 5) การนำไปเผยแพร่/ถ่ายทอดต่อชุมชนท้องถิ่นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.41) (ข้อ 3) การนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.32) และการนำไปประยุกต์ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.27) และสำหรับการประเมินการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จะใช้วิธีการประเมินจากตัวแทนกลุ่มทั้ง 8 กลุ่ม รวม 8 ชุดแบบประเมิน โดยให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอถึงแนวคิดและวิธีการในการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือไปใช้ต่อยอดในมิติอื่นๆ ในเชิงสร้างสรรค์ ผลการประเมินพบว่า ทิศทางของข้อเสนอในทุกกลุ่มเป็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือการนำศิลปะการแทงหยวกไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ บนฐานทุนทางวัฒนธรรม (เช่น ของที่ระลึก/ของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไทยพวน เป็นต้น) เพื่อให้งานศิลปะแทงหยวกถูกใช้ประโยชน์ได้หลายมิติมากขึ้น โดยเป็นหนทางสู่การสร้างรายได้ที่อยู่นอกเหนือจากประโยชน์ด้านประเพณีพิธีกรรม ซึ่งแนวคิดการจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผู้ตอบแบบประเมินเสนอไว้ที่น่าสนใจ ได้แก่ สมุดบันทึกลายปราสาทผิงแบบไทยพวนบ้านผือ ที่คั่นหนังสือลายแทงหยวกแบบหอปราสาทไทยพวนบ้านผือ เป็นต้น

ออกแบบโดย นายธนกร อินทร์แสง
นักศึกษารายวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ก. สมุดบันทึก

ออกแบบโดย นายธนกร อินทร์แสง
นักศึกษารายวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ข. ที่คั่นหนังสือ

ภาพที่ 4 ตัวอย่างแนวคิดการต่อยอดศิลปะการแทงหยวกไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน
ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการได้เสนอ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปะการแทงหยวกในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี สามารถแยกสรุปและอภิปรายได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ศิลปะการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนบ้านผือ คือ มรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างงานฝีมือพื้นถิ่นอีสานเข้ากับพิธีกรรมของชาวไทยพวนได้อย่างสอดคล้อง ในอดีตถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างหอปราสาทและปราสาทผึ้งเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ซึ่งคุณค่าของศิลปะการแทงหยวกมีหลายมิติ ทั้งในมิติของเชิงช่างงานฝีมือไปจนถึงในระดับสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ จิตวิญญาณ และโลกทัศน์ ซึ่งศิลปะการแทงหยวกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติ เนื่องจากขาดช่างฝีมือสืบทอด ผสมกับความต้องการใช้ที่ลดลง และหากไม่มีการจัดการองค์ความรู้ที่เหมาะสมก็อาจสูญหายไปจากชุมชนไทยพวนบ้านผือได้ในอนาคต ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของของ อวยพร พาณิช (2560: 7-22) ที่ได้ศึกษาถึงการดำรงอยู่ศิลปะการแทงหยวกและการสื่อสารเพื่อการดำรงอยู่และการถ่ายทอดศิลปะงานแทงหยวกในชุมชนปลายบาง จังหวัดนนทบุรี และชุมชนวัดจำปา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ศิลปะการแทงหยวกอาจสูญหายไปได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ซึ่งหากต้องการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวกให้สามารถดำรงอยู่คู่กับสังคมก็จะต้องมีการถ่ายทอดผ่านการสื่อสารหลายรูปแบบ จำเป็นต้องใช้สื่ออื่นๆ ผสมผสานกับสื่อบุคคลเพื่อเพิ่มโอกาสให้ศิลปะการแทงหยวกเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ทั้งนี้ การรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ ทำได้โดยการสกัดความรู้ที่อยู่ในตัวปราชญ์ท้องถิ่น (TK) ให้ออกมาเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (EK) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และนำมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ฐานข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่

ข้อมูลทั่วไป/ความเป็นมา วัสดุและอุปกรณ์ ประเภทของลวดลาย วิธีทำ/ขั้นตอน/เทคนิค องค์ประกอบ และการนำไปใช้ประโยชน์ และนำมาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ แผ่นพับ ป้าย นิทรรศการ และคู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ พงษ์ภา ดอกกุหลาบ (2562: 38-53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี โดยพบว่า มีการสกัดเอาแก่นสาระขององค์ความรู้ของศิลปการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี ได้แก่ ความหมาย ความเป็นมา อัตลักษณ์/เอกลักษณ์ ลวดลาย วัสดุ/อุปกรณ์ ชนิดของต้นกล้วย พิธีกรรม ขั้นตอน เทคนิค และเส้นทางสู่การเป็นผู้สืบสานศิลปการแทงหยวก เพื่อนำมาจัดระบบเป็นสมุดบันทึกความรู้และเผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเพื่อสืบสานศิลปการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรีผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้

2. การนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปการแทงหยวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนที่ถูกจัดระบบแล้วมาประยุกต์เป็นกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสืบสานสู่ชุมชนท้องถิ่น พบว่า ทำได้โดยการนำฐานข้อมูลและสื่อการเรียนรู้ศิลปการแทงหยวกมาใช้ในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ศิลปการแทงหยวกแบบอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ ซึ่งเป็นการฝึกฝังความรู้ที่ชัดเจน (EK) ให้กลายเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (TK) อีกครั้ง โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านการประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติแทงหยวกร้อยละ 87.88 มีผลการประเมินความพึงพอใจการนำไปใช้ประโยชน์โดยเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (4.27) จากการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 66 คน และผลการประเมินการนำองค์ความรู้ศิลปการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือไปต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 8 กลุ่ม ได้แก่ ข้อเสนอแนะทางการจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐานของทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการศึกษาของ วรณิศา สีฟ้า และ ปิยากร หวังมภาพร (2564: 208-225) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องศิลปการแทงหยวกกล้วยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่า ภายหลังกระบวนการถอดองค์ความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นระบบ ได้แก่ แฟ้มพัฒนางาน ตำราเรียน เอกสารและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ สามารถสื่อการเรียนรู้เหล่านี้ไปใช้ในการฝึกฝนปลูกฝังความรู้สู่ตัวบุคคลอีกครั้ง โดยวิธีการจัดการอบรม และการจัดเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน และยิ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ พระปลัดประพจน์ อยู่สำราญ และคณะ (2565: 214-227) ได้ทำวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฐมีบูชาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่วัดใหม่สุคนธาราม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยพบว่า นอกจากการรวบรวมจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาศิลปการแทงหยวกให้อยู่ในรูปแบบของสื่อแบบต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วีดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วกระบวนการถ่ายทอดความรู้กลับสู่ตัวบุคคลก็นับว่ามีความสำคัญในการส่งเสริมและสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่กับวิถีชีวิตผู้คนอย่างยั่งยืน ดังเช่น การจัดศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาเพื่อฝึกปฏิบัติ การนำทุนทางสังคม/ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้เป็นจุดเด่นด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาดังกล่าวในการจัดงานประเพณีจริง

นอกจากนี้ ข้อค้นพบจากโครงการวิจัยการจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปการแทงหยวกในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ยังสามารถวิเคราะห์สรุปได้ตามแบบจำลองเชก ซึ่งแสดงให้เห็นวัฏจักรที่หมุนเวียนระหว่าง “ความรู้ที่ฝังลึก (TK)” สู่ “ความรู้ที่ชัดเจน

(EK)” โดยแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่ การสกัดความรู้จากตัวคน (Externalization) โดยการถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น การรวบรวมความรู้ (Combination โดยการจัดระบบฐานข้อมูล และออกแบบสื่อการเรียนรู้ให้กลายเป็น “ต้นทุนทางปัญญา” การผนึกฝังความรู้ (Internalization) โดยการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกปฏิบัติ และ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (Socialization) โดยการประเมินความพึงพอใจด้านการนำความรู้/ทักษะไปใช้ประโยชน์ในอนาคต และการนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบใหม่ ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการในการยกระดับองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5 กระบวนการจัดการองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกแบบอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือ โดยใช้แบบจำลองเซกิ (SECI Model)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้และฐานข้อมูลศิลปะการแทงหยวกที่ได้มาประยุกต์เป็นกิจกรรมอื่นๆ ในพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ เช่น การจัดทำหลักสูตรระยะสั้นหรือกิจกรรมฝึกปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ รวมถึงนำไปบูรณาการกับวิชาเรียนหรือหลักสูตรท้องถิ่นศึกษา เพื่อสร้างกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันกับสถานศึกษาในพื้นที่ชุมชน

1.2 สามารถนำแนวคิดและกรอบคิดการจัดการองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกอัตลักษณ์ไทยพวนบ้านผือไปประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาวิจัยหรือสร้างกระบวนการอนุรักษ์สืบทอดกับมรดกภูมิปัญญาอื่นๆ ที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามการนำความรู้ ทักษะ หรือนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกไปใช้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมตามแนวคิดการจัดการองค์

ความรู้ตามแบบจำลองเชก (โดยเฉพาะในกระบวนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ หรือ Socialization) ทั้งการใช้ประโยชน์ในทางสังคม วัฒนธรรม/พิธีกรรม/ประเพณี และประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและรายได้

2.2 ควรมีการต่อยอดส่งเสริมองค์ความรู้ศิลปะการแทงหยวกเพื่อเพิ่มหน้าที่การใช้ประโยชน์อื่นให้กว้างขวาง ที่ไม่เพียงเฉพาะกับพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายเท่านั้น ได้แก่ การใช้งานแทงหยวกเพื่อประดับขบวนแห่ในเทศกาลสำคัญ การประยุกต์เป็นกระถางโดยเชื่อมโยงเข้ากับนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นเรื่อง “อุสา-บารส” ตอนนางอุสาเสี่ยงรักกระถางกล้วยรูปหงส์ การนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บรรจุภัณฑ์แทงหยวกสำหรับใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องตามหลักการในแนวคิดเศรษฐกิจ BCG เป็นต้น หรือแม้แต่การนำภาพลวดลายหรือภาพเสมือนของการแทงหยวกไปใช้ออกแบบเป็นของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมยังพื้นที่แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ เช่น ลายแก้วน้ำเซรามิก ลายเสืยัด ของเล่นสำหรับเด็ก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, จุริรัตน์ ทวยสม, ระพีพรรณ จันทรส, ณัฐฐานุช เมฆรา, และชุดิพงศ์ คงสันเทียะ. (2566). เอือนไทยพวน : อนุรักษ์เพื่อการสร้างสรรค์บนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก. *วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย*, 4(1), 25 - 44.
- เกศรี วิวัฒนปฐพี, โสภา ชัยพัฒน์, บงกช เจนชัยภูมิ, มალიณี ผลประเสริฐ, และเดือนฉาย ผ่องใส. (2565). อัตลักษณ์และพื้นที่ทางสังคม : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตไทพวนในภาคอีสาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 9(10), 62 - 77.
- ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ, และกนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์. (2566). ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการแทงหยวกกล้วยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. *วารสารศิลปะและวัฒนธรรมกลุ่มแม่น้ำมูล*, 12(2), 68-82. <http://doi.org/10.14456/ajc.2023.12>
- ชุดิศักดิ์ ไทพาณิชย์. (2555). *ศิลปะการแทงหยวก*. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- พระปลัดประจักษ์ อยู่สำราญ, พระมหาประกาศิต จิตติปสิทธีกร, พระครูปฐมธีรวัฒน์ (บัญชา จิตธมโม), และพระปลัดสมชาย ดำเนิน. (2565). การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวันอัฐมีบูชา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), 214-227.
- พฤกษา ดอกกุหลาบ. (2562). การจัดการความรู้เพื่อสืบสานศิลปะการแทงหยวกสกุลช่างเพชรบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 2(2), 38-53.
- ไพบุลย์ วิริยะพัฒน์ไพบุลย์. (2553). *ประวัติศาสตร์พวนมาจากไหน*. นนทบุรี : เลิศชัยการพิมพ์2.
- วรรณศา สีฟ้า, และปิยากร หวังมหาพร. (2564). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องศิลปะของการแทงหยวกกล้วยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)*, 23(2), 208-225.
- ส่งเสริมวัฒนธรรม, กรม. (2561). *มรดกภูมิปัญญาอีสาน*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- อรศิริ ปาณินท์. (2554). การเปลี่ยนถ่ายสัมภาระทางวัฒนธรรมของชาวพวน: จากเชียงขวางสู่ลุ่มน้ำภาคกลางของไทย. *หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย*, 7, 133 - 164.
- อวยพร พานิช. (2560). การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดศิลปะการแทงหยวก. *นิเทศยามปริทัศน์*, 16(20), 7-22.
- Nonaka, I. and Nishigushi, T. (2001). *Knowledge Emergence: Social, Technical, and Evolutionary Dimensions of Knowledge Creation*. New York: Oxford University Press.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบ
จำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหา
ของโพลยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Mathematics Learning Activities on Addition and
Subtraction of Counts Greater Than 100,000 by Using Problem-Based
Learning Supplemented with Polya Problem Solving Process of
Prathomsueksa 4 Students

ณัฐริยา วันสา¹, วัลลภ เหมวงษ์²
Nattariya Wansa¹, Wonlop Hemvong²

Receive: 15 มกราคม 2567 Revised: 15 มีนาคม 2567 Accepted: 19 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา 3) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ห้องเรียนหลักสูตรปกติ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 แผน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู สังเกตโดยครูผู้ช่วยวิจัย แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตโดยครูผู้ช่วยวิจัย แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนใน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ; Master Student of Education in Mathematics Education, Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail: 62120602104@udru.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Associate Professor Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ทำวงจรปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย และแบบทดสอบทำวงจรปฏิบัติการ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ คือ วงจรปฏิบัติการที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 วงจรปฏิบัติการที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6 วงจรปฏิบัติการที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9 ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีครูผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน และสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อสะท้อนข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ของครูในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการถัดไป เมื่อดำเนินการครบทุกวงจรปฏิบัติการแล้วทำการทดสอบทำวงจรปฏิบัติการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบ จำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจปัญหา 3) ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุป และประเมินคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน โดยเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา 2. นักเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบ จำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาเฉลี่ย 32 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และ 3. นักเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับ ที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์, กระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop mathematics learning activities on addition and subtraction of counts greater than 100,000 using problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process of Prathomsuksa 4 students, 2) to study mathematics problem solving ability of counts greater than 100,000 using problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process of Prathomsuksa 4 students, and 3) to compare students' mathematics achievement of Prathomsuksa 4 students before and after being taught by problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process.

The sample group consisted of 37 Prathomsuksa 4 students in a regular program at Udon Thani Rajabhat University Demonstration School, Mueang, Udon Thani Province, in the first semester of Academic year 2023. The research instruments were divided into three parts: 1) 9 lesson plans, Mathematics learning activities on addition and subtraction of counts greater than 100,000 using problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process, 2) teachers' and students' learning behavior observation forms observed by the research assistant. The interview questions at the end of the process operated by the researcher and the researcher assistant, and the practice cycle tests, 3) A Mathematical problem solving ability test and a mathematics achievement tests. This research was divided into three operating cycles learning activities: first cycle was lesson plans 1-3, second cycle was lesson plans 4-6 and third cycle was lesson plans 7-9. All instruments were employed to analyze the data at the end of the process.

The findings for this research were as follows: 1. Developing of mathematics learning activity on addition and subtraction of counts greater than 100,000 using problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process can be revealed in six steps: 1) determined problem, 2) understand the problem, 3) study 4) knowledge synthesize, 5) summarize and assessment of the result, and 6) presentation and performance evaluation by POLYA problem solving process. 2. The students' mathematics learning scores on addition and subtraction of counts greater than 100,000 toward teaching problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process were 32 points as 80% which were not less than 75%, and 3. The students' pretest and posttest scores on addition and subtraction of counts greater than 100,000 toward teaching problem-based learning supplemented with POLYA problem solving process were 10 points as 50% and 16 points as 81% respectively. The students' posttest score on POLYA problem solving process was higher than the pretest.

KEYWORDS: Academic achievement, Mathematics learning activities, Polya problem solving process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยคณิตศาสตร์ช่วยพัฒนาการคิดของมนุษย์ กระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทำให้มนุษย์ต้องใช้การคิดที่หลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวางแผนอย่างรอบคอบ การคิดเชิงระบบ (อัมพร ม้าคนอง, 2557: 1) อีกทั้งคณิตศาสตร์ยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมี

เหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์นั้นจำเป็นต้องเน้นเรื่องทักษะกระบวนการแก้ปัญหาเป็นหลัก เนื่องจากในระหว่างที่มีการแก้ปัญหา นักเรียนจำเป็นต้องมีการแสดงออกถึงการให้เหตุผล การสื่อสาร สื่อความหมาย การนำเสนอ รู้จักเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ควบคู่กันด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560: 339) การสอนวิธีแก้ปัญหาไม่ใช่สิ่งใหม่แต่เป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ครูส่วนมากพบว่านักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตั้งแต่เริ่มเรียนคณิตศาสตร์ ทั้งนี้มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนได้รับคำบอกเล่ามาว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ จึงทำให้นักเรียนไม่ชอบคณิตศาสตร์ ดังนั้นครูจึงควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิธีการแก้ปัญหา เน้นให้มีการเรียนการสอนการแก้ปัญหาในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนจัดระบบความคิดที่สมบูรณ์ มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การใช้ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ขมนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2561: 74)

จากผลการทดสอบของ PISA (Programme for International Student Assessment) ที่ประเมินทักษะการแก้ปัญหาจากโจทย์ที่เป็นสถานการณ์ในชีวิตจริง ในปี ค.ศ. 2018 ในภาพรวมผลการเรียนรู้อัตลักษณ์ของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับนานาชาติได้คะแนนเฉลี่ย 419 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ที่มีคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ 489 คะแนน (สสวท, 2562) และผลการทดสอบ O-NET (Ordinary National Education Test) ปีการศึกษา 2562 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศในวิชาคณิตศาสตร์เพียง 32.90 คะแนน ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 46.22 คะแนน ซึ่งมากกว่าระดับประเทศ แต่น้อยกว่าระดับสังกัดโรงเรียนสาธิตด้วยกัน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 52.53 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET), 2562) แสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

แนวทางในการปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนรู้อัตลักษณ์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นหน้าที่ของครูโดยตรงที่ครูต้องคำนึงถึงระดับความสามารถและวุฒิภาวะของนักเรียน โดยการจัดการจัดการเรียนรู้อัตลักษณ์ของการเรียนรู้อัตลักษณ์จะต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมต้องสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนการจัดการจัดการเรียนรู้อัตลักษณ์ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้อัตลักษณ์ต้องผสมผสานสาระทั้งด้านเนื้อหาและทักษะกระบวนการรูปแบบการเรียนรู้อัตลักษณ์มีความหลากหลาย โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและชี้แนะในข้อบกพร่อง

ของนักเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 188-192)

นอกจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการสอนโดยใช้แนวคิดของโพลยาเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเน้นการใช้กระบวนการสอนแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่ง คือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนต้องทำความเข้าใจโจทย์ ขั้นนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์โจทย์ที่พบว่า โจทย์กำหนดอะไรให้และสิ่งที่กำหนดให้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีเงื่อนไขอะไรบ้างในการที่จะช่วยหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ ขั้นที่ 2 การวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนต้องรู้จักการวางแผนการแก้ปัญหาโดยจะคิดหาวิธีการวางแผนการแก้ปัญหาว่าจะใช้วิธีการหรือหลักการใดมาคิดแก้ปัญหานั้น ๆ ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน นักเรียนจะต้องดำเนินการคำนวณตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ เมื่อนักเรียนแก้ปัญหาสำเร็จก็จะตรวจสอบดูว่าผลที่ได้นั้นถูกต้องมีความเป็นไปได้สำหรับโจทย์นั้นหรือไม่ จะเห็นว่าการแก้ปัญหามารูปแบบของโพลยา มีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนฝึกคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ถ้านักเรียนได้ใช้การแก้ปัญหามาตามขั้นตอนของโพลยาน่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น (Polya, 1957: 87 อ้างถึงใน วราภรณ์ สำอางค์, 2560: 54) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิธิพันธ์ กลั่นควัฒน์ (2559) ที่ได้ศึกษาถึงความสามารถในการแก้ปัญหากับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาตามแนวคิดของโพลยา พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1998) เป็นการวิจัยซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีการวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติจากการใช้วงจรปฏิบัติการใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) สังเกตการณ์และ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ในแต่ละวงจรปฏิบัติการดำเนินการต่อเนื่องไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ปัญหาได้จริงหรือพัฒนาสถานการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยหลายท่านได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ในการศึกษา พบว่าการนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้วยการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหามathematics และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75 หรือไม่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนจะสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

ตัวแปรตาม มีดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000

ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนทดลองโดยดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 แผน แผนละ 2 คาบ
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 เป็นแบบทดสอบอัตนัย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบเกณฑ์ย่อยหรือเกณฑ์เฉพาะของ อัมพร ม้าคนอง (2546)
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยวัดความสามารถตามระดับพฤติกรรมทางด้านสติปัญญา 6 ระดับ ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในวิชาคณิตศาสตร์ของบลูมและคณะ (Benjamin S. Bloom and Other, 1971) จากการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 เพื่อระบุพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของบลูมและคณะ สามารถสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 ได้ 4 ระดับ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์
4. แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู สังเกตโดยผู้ช่วยวิจัย เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับผู้ช่วยวิจัย เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนระหว่างดำเนินการกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 120-127)
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สังเกตโดยผู้ช่วยวิจัย เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับผู้ช่วยวิจัย เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างทำกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 120-127)

6. แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล การจัดการเรียนรู้ของครูในความคิดเห็นของนักเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์ นักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในด้านต่าง ๆ ไปประกอบ การปรับปรุงแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

7. แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการ เป็นแบบทดสอบย่อยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียน ทดสอบหลังจบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ วงจรละ 1 ชุด รวม 3 ชุด ลักษณะของ ข้อสอบเป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปหาคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียน แต่ละคน คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม และสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนา แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและ การลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 และมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำการปฐมนิเทศผู้ช่วยวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกผู้ช่วยวิจัยเป็นครูประจำการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี คือ นางสาวรสสุคนธ์ อุดม และปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่ มากกว่า 100,000 พร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อตกลงเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีใน การวัดและประเมินผล

1.2 กำหนดปฏิทินการทดลอง โดยการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลา ทดลองทั้งหมด 18 คาบ

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทำ การทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลอง ครั้งนี้เป็นคะแนน ก่อนเรียน (Pretest)

2.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้ช่วยวิจัยสังเกต และบันทึกพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทุก ระยะตลอดการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนและแบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.3 หลังจากสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสัมภาษณ์นักเรียน ทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน จากนั้นให้นักเรียนทำการทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ

2.4 ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เพียงพอหรือยัง ข้อมูลตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ และตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นข้อมูลที่แท้จริงหรือไม่

2.5 นำข้อมูลที่ได้มาสะท้อนการปฏิบัติ อภิปรายและวิเคราะห์ร่วมกับผู้ช่วยวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

3. ขึ้นประเมินผล

3.1 หลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ทำการทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่เป็นชุดเดียวกับชุดแรก และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนหลังเรียน (Posttest)

3.2 ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบทั้งสองฉบับ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบบันทึกหลังผลการจัดการเรียนรู้และแบบสัมภาษณ์นักเรียน ที่ประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามีผลการปฏิบัติอย่างไร ดีแล้วหรือเหมาะสมเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหาวิธีในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2550: 2-3) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุป และประเมินค่าคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน โดยเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาขึ้น จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวงจรการปฏิบัติการอยู่ 3 วงจร ในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีการวางแผนการปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลที่ได้เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาในวงจรปฏิบัติการถัดไป ทำให้ได้ขั้นตอนและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่เหมาะสมกับนักเรียน สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวน นับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ย 32 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

	คะแนนหลังเรียน(คะแนนเต็ม 40 คะแนน)	
	คะแนนที่ได้	ร้อยละ
μ	32	80
σ	10.16	-

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวน นับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน	
	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	คะแนนที่ได้	ร้อยละ
μ	10	50	16	81
σ	2.07	-	4.53	

การอภิปรายผล

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา การใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รู้กล่าวคือ ร่วมกันวางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อใช้ในการพัฒนางจรปฏิบัติการ วงจรต่อไปทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ได้รับการสะท้อนผล จากครูผู้ช่วยวิจัยและนักเรียนทำให้เห็นภาพรวมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองว่าควรปรับปรุง และพัฒนาในด้านใด ซึ่งทำให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2555: 21) กล่าวว่า ความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนคือการวิจัยที่ทำได้โดยครูผู้สอน ในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้หรือ ส่งเสริมพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนเป็น การวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทั้งของครูและ นักเรียน

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ได้คะแนนเฉลี่ย 32 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 80 ซึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จาก ปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาโดยกระบวนการทำงานกลุ่ม การสืบค้น กระบวนการทำความเข้าใจ และ แก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ซึ่งสถานการณ์ปัญหานั้นจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ด้วยการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการและสร้างความเข้าใจกลไกของสถานการณ์ปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา

ดังที่ ปรีชา เนาว์เย็นผล (2537: 81-110) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ว่า “การจัดหาปัญหามาให้นักเรียน ฝึกคิดบ่อย ๆ ซึ่งจะต้องเป็นปัญหาที่ท้าทาย น่าสนใจ เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ถ้าเป็นปัญหาที่ง่ายเกินไป อาจไม่เป็นที่น่าสนใจของนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่อาจเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนที่เรียนอ่อน เพราะเขาได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้เช่นกัน ถ้าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่ยากเกินความสามารถของนักเรียน อาจมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดความท้อถอย ไม่อยากคิด ดังนั้นการให้นักเรียนได้มีโอกาสแก้ปัญหาย่อยๆ ทำให้ได้มีการฝึกวางแผนและได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา โดยใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ที่หลากหลาย สามารถพิจารณาเลือกวิธีการที่จะนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้” ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะส่งผล ให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ได้คะแนนเฉลี่ย 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 ซึ่งไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10 คิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งนักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ที่ได้ จากการสำรวจค้นคว้า และแก้ปัญหาซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นทั้งยุทธวิธีที่ใช้ ในกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางใน การจัดหลักสูตรมีลักษณะดึงดูดให้นักเรียนให้เข้าไปสู่ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด สนับสนุนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงเข้าด้วยกัน ใน ดังที่ ฮีโลและเอฟเวนเซน (Evensen & Hmelo, 2000) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ว่ามีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ (Piaget) และไวโกทสกี (Vygotsky) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม เกิดการซึมซับ หรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับ ประสบการณ์ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ส่งเสริมให้นักเรียนสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนอาจใช้เวลามากเกินไปในการสรุปความรู้

ที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหา หรือทำใบกิจกรรม จึงส่งผลให้บางกิจกรรมมีเวลาไม่เพียงพอ ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมและสรุปความรู้ที่ได้ในเวลาที่กำหนด

1.2 การจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนได้ปฏิบัติและคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา ได้ลงมือทำด้วยตนเอง ครูควรมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 การประเมินผลการประเมินจากสภาพจริง จะต้องประเมินทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ควบคู่กันไป โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและดำเนินการวัดและประเมินไปพร้อมกับกิจกรรมการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนเป็นระยะ เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบถึงการเรียนรู้ของตนและนำไปปรับปรุงแก้ไขในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ ด้วย เช่น การให้เหตุผล การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์*. ขนาด ๒๕๖๑. กรุงเทพฯ: สสวท.
- ชนานา. (๒๕๖๑). *การสอนคณิตศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: สสวท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๕๓). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ ๘). สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (๒๕๖๓). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. *วารสารคณิตศาสตร์*, 38(434-435), 62-74.
- วรจกนา สำนอง. (๒๕๖๐). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 52-61.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๖๒). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๒*.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (๒๕๖๐). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ ๓).
- _____. (๒๕๖๒). *ผลการประเมิน PISA ๒๐๑๕ วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สสวท.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (๒๕๕๕). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๖). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๕๐). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*.
- อัมพร ม้าคอง. (๒๕๔๖). *คณิตศาสตร์: การสอนและการเรียนรู้*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (๒๕๕๗). *คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Bloom, B. S., Hastings, J. T., & Madaus, G. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. McGraw-Hill.
- Evensen, D. H., & Hmelo, C. E. (2000). *Problem-based learning: A research perspective on learning interactions*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. Deakin University.
- Polya, George. (1957). *How to solve it. A new aspect of mathematical method*. Doubleday Company.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
Administrative Factors Affecting Effectiveness of Small Sized Schools
under The Phrae Primary Educational Service Area Office 1

พรณิษา ทองดี¹, โสภา อำนวยรัตน์²
Pannisa Thongdee¹, Sopha Umnuayrat²

Receive: 29 กุมภาพันธ์ 2567 Revised: 10 เมษายน 2567 Accepted: 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 4) ศึกษาสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 205 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการจูงใจ, ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ และปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์ความสำเร็จ ได้ร้อยละ 74.5 ดังสมการพยากรณ์ต่อไปนี้ สมการรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} =$

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ; Master Student of Education, Faculty of Educational Administration, Phayao University, Thailand; e-mail: A.0869164409@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยพะเยา ; Associate Professor Dr., Faculty of Educational Administration, Phayao University, Thailand.

$1.144 + .230X_5 + .151X_2 + .222X_4 + .154X_1$ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .312(Z_5) + .204(Z_2) + .280(Z_4) + .194(Z_1)$

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the factors of school management affecting the performance of small-sized schools, 2) to study the level of the effectiveness of small-sized schools, 3) to study the relationship between administrative factors affecting the effectiveness of small-sized schools, and 4) to create an equation to predict the effectiveness of small-sized schools. The sample population consisted school administrators, teachers and Educational Personnel of small-sized schools under the Phrae Primary Educational Service Area Office 1 of 205 people determined the sample size with Krejci and Morgan's table. Stratified sampling method was used, determine the proportion according to the size of the population group in each school. The instrument used was a 5-level estimation scale questionnaire. Pearson correlation coefficient analysis and stepwise multiple regression analysis were also employed.

The results showed that (1) the level of the factors of school management affecting the performance overall was the highest level, (2) the level of effectiveness overall was the highest, (3) the administrative factors affecting the effectiveness of small schools and the effectiveness of small schools in all aspects were positively correlated with the effectiveness statistically significant at the level of .01, (4) Factors that can predict the level of effectiveness of small schools are 4 factors as motivation factors, information technology factors, organizational climate factors, and personnel development factor, with statistically significant at the level of .01. Success can be predicted by 74.5% as shown in the following prediction equation. The raw score equation is $\hat{Y} = 1.144 + .230X_5 + .151X_2 + .222X_4 + .154X_1$ and the standard score equation is $\hat{Z} = .312(Z_5) + .204(Z_2) + .280(Z_4) + .194(Z_1)$.

KEYWORDS: Factors, Effectiveness, Small sized schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2545) ให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจของบุคคลและสังคมการสร้างสรรค์

ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1, 2564: 5)

การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษานั้นจึงได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรา 34 (2) มีฐานะเป็นนิติบุคคล การกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีอิสระมีความเข้มแข็งในการบริหาร เพื่อให้งานด้านบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 28 - 121)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ปัญหาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบเกี่ยวกับสถานศึกษาขนาดเล็กประสบปัญหาที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวของนักเรียน ในการจัดสรรงบประมาณลักษณะดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบเพราะมีจำนวนนักเรียนน้อย และ 3) ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน (นรรีซต์ ผืนเขียว, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 มีการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ ผลสำเร็จของการบริหารโรงเรียนที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานด้านบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป และจากปัจจัยการบริหารได้ปัจจัย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ปัจจัยด้านการจูงใจ

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาปัจจัยการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายการพัฒนาปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 สามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 437 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้

- 2.1.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร
- 2.1.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.1.3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ
- 2.1.4 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ
- 2.1.5 ปัจจัยด้านการจูงใจ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 การบริหารงานวิชาการ
- 2.2.2 บริหารงานงบประมาณ
- 2.2.3 บริหารงานบุคคล
- 2.2.4 บริหารงานทั่วไป

ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 4 อำเภอ รวมทั้งสิ้น จำนวน 96 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 4 อำเภอ 96 แห่ง รวมทั้งสิ้น 437 คน (สารสนเทศทางการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1, 2565: 47)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608–609) เทียบขนาดของประชากรที่ 440 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 205 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรของอำเภอในแต่ละสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงานหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ และปัจจัยด้านแรงจูงใจ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 205 ชุด
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกระทำโดยแจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านช่องทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ธุรการวิทยาลัยฯ กระจายข่าวในการทำการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลา 30 วัน

3. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 205 ชุด ได้รับกลับคืนมา 205 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (เทียมนจันทร์พานิชย์ผลินไชย, 2559: 183) ช่วงค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ระดับปัจจัยที่การบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient)

2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ 66.30 ส่วนมากมีอายุ 31–40 ปี ร้อยละ 40.50 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.30 ตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 73.60 และส่วนมากมีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 49.75

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 5 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กรและปัจจัยด้านการจูงใจ ($\bar{X} = 4.64$ เท่ากัน) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.62$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับปัจจัยการบริหาร (n = 205)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร	4.65	0.29	มากที่สุด
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.62	0.31	มากที่สุด
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	4.63	0.30	มากที่สุด
ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร	4.64	0.29	มากที่สุด
ปัจจัยด้านการจูงใจ	4.64	0.31	มากที่สุด
โดยรวม	4.63	0.26	มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.63$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับประสิทธิผล (n = 205)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.63	0.26	มากที่สุด
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.67	0.25	มากที่สุด
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.63	0.27	มากที่สุด
ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.65	0.27	มากที่สุด
รวม	4.65	0.23	มากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร(X_1) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_2) ด้านภาวะผู้นำ(X_3) ด้านบรรยากาศองค์การ (X_4) ด้านการจูงใจ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก กับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 (X)	ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 (Y)
1. ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X_1)	.714**
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_2)	.738**
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_3)	.749**
4. ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X_4)	.754**
5. ปัจจัยด้านการจูงใจ (X_5)	.783**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า

5.1 ผลการวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์การถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันน้อยเนื่องจากค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า .3 และค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ ไม่

มีลักษณะเป็นภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมามีความคลาดเคลื่อนสูง ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยคือ ปัจจัยด้านการงูใจ (X5), ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X2), ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X4) และปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X1) ผลการวิเคราะห์แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้านเพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ปัจจัยด้านการงูใจ (X5)	.357	2.804
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X2)	.398	2.515
ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X4)	.408	2.453
ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X1)	.424	2.360

5.2 ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เรียงลำดับตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านการงูใจ (X5), ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X2), ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X4) และปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรรวมกัน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ได้ร้อยละ 74.5 ดังตาราง 5

ตารางที่ 5 อำนาจพยากรณ์ของตัวแปรพยากรณ์ และคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	ร้อยละพยากรณ์
X ₅	.783**	.613	61.1
X ₅ , X ₂	.835**	.698	69.5
X ₅ , X ₂ , X ₄	.854**	.729	72.5
X ₅ , X ₂ , X ₄ , X ₁	.863**	.745	74.5

** P < .01

5.3 การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จากตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด จึงได้นำเสนอค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ (B, β) ดังตาราง 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE.B	t	P
ปัจจัยด้านการจูงใจ (X ₅)	.230	.312	.044	5.215	.000
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X ₂)	.151	.204	.042	3.603	.000
ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X ₄)	.222	.280	.044	5.012	.000
ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X ₁)	.154	.194	.043	3.545	.000
ค่าคงที่	1.144		1.49	7.698	.00
R = .863	R ² = .745	R ² _{adj} = .740	S.E.est = .11735		

**P < .01

ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ระดับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการจูงใจ (X₅), ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X₂), ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ (X₄) และปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X₁) โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 74.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนในรูปแบบของสมการพยากรณ์ในสมการรูปคะแนนดิบ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.144 + .230X_5 + .151X_2 + .222X_4 + .154X_1$$

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .312(Z_5) + .204(Z_2) + .280(Z_4) + .194(Z_1)$$

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

1.1 ผลการศึกษา ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าเป็นกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วสามารถนำความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ และปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของนราตล ยตะโคตร (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการศึกษา ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในที่ดีจะส่งผลให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความรัก ความผูกพัน ให้การช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มีความสามัคคี ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา สอนกุลหลาบ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมขององค์การ

1.3 ผลการศึกษา ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปัจจัยด้านการจูงใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นบุคลากรในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จากผู้บริหารโดยการสร้างขวัญกำลังใจและมีระบบสวัสดิการให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม ให้ความสนใจต่อบุคลากรเป็นรายบุคคล มีการมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ให้เกียรติ กล่าวยกย่อง ชมเชย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของผลงาน และส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยรัชดาพร ชื่นนกขุม (2557: 87-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของของการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการสร้างจูงใจอยู่ในระดับดีมาก

1.4 ผลการศึกษา ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องมีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ใช้หลักเหตุและผลในการบริหาร มีความยุติธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถควบคุมอารมณ์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ กล้าตัดสินใจและพร้อมหาแนวทางแก้ไข มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา ภูมะลิ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก

1.5 ผลการศึกษา ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมีไว้จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาไว้เป็นหมวดหมู่ในฐานข้อมูลให้เป็นระบบ และประมวลผลฐานข้อมูล การพัฒนาระบบสารสนเทศช่วยการเรียนการสอน การวางแผนการจัดทำหลักสูตร ทั้งยังนำมาช่วยในการค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา ไมยวงศ์ (2564: 33) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย อภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการบริหารงานงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้มีการวางแผนการใช้งบประมาณและการบริหารการเงินและพัสดุ การควบคุมการใช้งบประมาณ สรุปรายงานผล และมีการตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของซูบริ ม่วงกุง (2558: 16) โดยกล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียน ครอบคลุมกลุ่มงานทั้งหมด ทั้งงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงบประมาณ และกลุ่มบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารต้องบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพภายใต้ความโปร่งใส จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด ใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2 ผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีการดำเนินงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานพัฒนาเครือข่ายการศึกษาของหลายฝ่ายรวมถึงชุมชนด้วย และดูแลในเรื่องของอาคารสถานที่/สภาพแวดล้อม การจัดสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และทัศนศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยัญญาลักษณ์ ฉิมเพชร (2564) โดยกล่าวไว้ว่า การบริหารงานงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีการดำเนินงานที่สำคัญในเรื่องของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนจัดการเรียนการสอน มีการวัดผลประเมินผล และการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของสอนนารินทร์

ปัจจุ (2559: 24) โดยกล่าวไว้ว่า การบริหารวิชาการถือเป็นการกิจหลักของสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณทั้งเป็นงานที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนงานด้านวิชาการการจัดและดำเนินการและส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการโดยอาศัยหลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือ หลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษาการดำเนินงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา มีการวางแผนอัตรากำลัง การประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและการเลื่อนขั้นเงินเดือนเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึงการลงโทษทางวินัย สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวัฏญ์ ฉิดจันทร์ (2564) โดยกล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) ด้านการพัฒนา 3) ด้านการคัดเลือก 4) ด้านการนำเข้าสู่นวชน 5) ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน 6) ด้านความต่อเนื่อง 7) ด้านข้อมูลสารสนเทศ 8) ด้านการวางแผนกำลังคน 9) ด้านการเจรจาต่อรอง 10) ด้านการสรรหา และ 11) ด้านสิ่งตอบแทน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีปัจจัยในการบริหารโรงเรียนที่ดีและได้เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม จึงทำให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา วาโยหะ (2561: 76) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 สามารถพยากรณ์ได้ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการจูงใจ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ และปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ดีโดยเฉพาะการจูงใจที่สามารถทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำหน้าที่ของตัวเองและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม จึงทำให้เกิดประสิทธิผลที่ดีในการดำเนินงานตามฝ่ายงานของโรงเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมาลย์ ลีทอง (2563: 169) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหาร จำนวน 5 ปัจจัย ที่

สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยที่ 6 โครงสร้างองค์การ (X6) ปัจจัยที่ 4 การพัฒนาบุคลากร (X4) ปัจจัยที่ 2 บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ (X2) ปัจจัยที่ 3 การบริหารจัดการ (X3) และปัจจัยที่ 8 งบประมาณ (X8) ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 74.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวิทยฐานะให้สูงขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา มีการจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย ง่ายต่อการค้นหา และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นจากครูและบุคลากร พัฒนาความสามารถด้านการคิด มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความยุติธรรม มีความสามารถในการกล้าตัดสินใจ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งรอบข้าง สามารถสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงานโดยเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วม และสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าด้านบรรยากาศองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร โดยการสร้างความรัก ความสามัคคี ความผูกพัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้ออกมาดีที่สุด

1.5 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงกระตุ้นทางบวกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานออกมาได้เป็นอย่างดี โดยการสร้างขวัญกำลังใจ กล้าวยกย่องชมเชย และให้ความสนใจต่อหน้าที่ที่มอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อความสำเร็จของงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
- 2.2 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก
- 2.3 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบริหารบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็ก
- 2.4 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กรรมา ภู่มะลิ. (2556). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- ซูบรี ม่วงกุ่ม. (2558). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(4), 123 – 132.
- ธัญญลักษณ์ ฉิมเพชร. (2564, 27 มีนาคม). การบริหารงานงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมระดับชาติ วิทยาลัยราชสีมา, นครราชสีมา, ประเทศไทย.
- นราดล ยตะโคตร. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ (Thesis Database) SNRU – มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นวพัชญ์ ฉิดจันทร์. (2565). การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(1), 133-146.
- นรรัตน์ ผืนเขียว. (2562). โรงเรียนขนาดเล็ก ภาระหรือโอกาส และรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. <https://www.truelookpanya.com/education/content/73708/-teaarttea-teaart-teamet>.
- ยุทนา วาโยทะ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รัชดาพร ชื่นนุกข์. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- วิทยา สอนกุลหลาบ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- สอนนารินทร์ ปัทม. (2559). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ (Thesis Database) SNRU – มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. (2566). *สารสนเทศทางการศึกษา*. <http://www.phrae1.go.th/main>.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการ
จัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
- อรอุมา ไมยวงศ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

The Relationship between Innovative Leadership of School
Administrators and Teachers' Educational Practices under
Phayao Primary Educational Service Area 1

สุภาพร ไชยะสุข¹, โสกา อำนวยรัตน์²
Suphaphorn Chaiyasuk¹, Sopa Umnuayrat²

Receive: 29 กุมภาพันธ์ 2567 Revised: 10 เมษายน 2567 Accepted: 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 242 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมากกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, นวัตกรรมทางการศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ; Master Student of Education, Faculty of Educational Administration, University of Phayao, Thailand; e-mail: suphaphorn784@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยพะเยา; Associate Professor Dr., Faculty of Educational Administration, University of Phayao, Thailand.

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the innovative leadership of school administrators under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1; 2) to study the teachers' educational practices under Phayao Primary Educational Service Area Office 1, and 3) to study the relationship between innovative leadership of school administrators and teachers' educational practices under Phayao Primary Educational Service Area 1. The 242 samples were from the Stratified Random Sampling. The tool used in this research was a 5 level of questionnaire. The statistics for data analysis consisted of percentage, average (mean), standard deviation and Pearson's "Coefficient Analysis". The results of the research found that: 1) the level of innovative leadership of school administrators under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 was at a good level, 2) Overall, the levels of teachers' educational practices under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 were satisfactory, and 3) the positive relationship between innovative leadership of school administrators and teachers' educational practices under Phayao Primary Educational Service Area 1 was at the .01 level.

KEYWORDS: Relationship, Innovative leadership, School administrators, Educational practices

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย มีความใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ อีกทั้งประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561- 2580 ทุกด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรม นวัตกรรม และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 8)

การพัฒนานวัตกรรมจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม สร้างคนให้มีทักษะความเป็นนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโตและการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไร้พรมแดน และส่งผลกระทบต่อด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จ (ธีระ รุญเจริญ, 2553: 228)

จากความสำคัญของการพัฒนาองค์การแห่งนวัตกรรมและการพัฒนาคู่มือความเป็น นวัตกรรม ดังกล่าวข้างต้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา สถานศึกษาให้ไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม เพราะสามารถจัดการนวัตกรรมส่งเสริมการดำเนินงานใหม่ๆ (พยัต วุฒิรงค์, 2555: 38-39) ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ผู้นำที่มีนวัตกรรมหรือเรียกได้อีกอย่างว่า “นิกนวัตกร” ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ริเริ่มคิด เรียนรู้ และลงมือทำในสิ่งที่แปลกใหม่ ทำในสิ่งที่แตกต่างหรือทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน หากพิจารณาใน มิติด้านการศึกษา พบว่า นวัตกรรมคือผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการหรือผลงานที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการศึกษา (วสันต์ สุทธาวาส, 2558: 289) ดังนั้นบทบาทของครูจึงต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและมีคุณลักษณะความเป็นครูที่ ตอบสนองวิธีการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและเรียนรู้ไป พร้อมกับผู้เรียน เปลี่ยนเป็นครูนักออกแบบเป็นครูนักคิด และเป็นครูนักนวัตกรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีเป้าประสงค์ คือ ครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีพันธกิจในการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ในทักษะวิชาการ ทักษะ วิชาชีพ ทักษะชีวิต มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นในการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในการพัฒนาส่งเสริมผู้บริหารสู่การเป็นมืออาชีพ มีภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความ เชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีความเป็นนวัตกรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ วิชาการ ทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิต มีคุณลักษณะในศตวรรษ ที่ 21

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงของสังคม คุณภาพของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหาร จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรทางการศึกษา ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครูในสถานศึกษาโดยรวมของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาความเป็นนวัตกรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความ

เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สมมุติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ใน 4 อำเภอ จำนวน 83 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 647 คน (รายงานสรุปจำนวนบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565, สื่อด้านออนไลน์)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1.1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2.1.2 การทำงานเป็นทีม
- 2.1.3 การมีความคิดสร้างสรรค์
- 2.1.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2.1.5 การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

2.2 ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ทักษะ ดังนี้

- 2.2.1 ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.2.2 ทักษะการตั้งคำถาม
- 2.2.3 ทักษะการสังเกต
- 2.2.4 ทักษะการทดลอง
- 2.2.5 ทักษะการสร้างเครือข่าย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 จำนวน 4 อำเภอ รวมทั้งสิ้นจำนวน 83 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ใน 4 อำเภอ จำนวน 83 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 647 คน (รายงาน

สรุปจำนวนบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565, สือออนไลน์)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970, อ้างอิงใน สรวิชัย สหพิบูลย์ชัย, 2559) เทียบขนาดของประชากรที่ 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 242 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling ตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 5 ทักษะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 242 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 242 ชุด ให้แก่สถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กระทำโดย 2 วิธี ดังนี้

2.1 แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

2.2 แจกแบบสอบถามทางระบบออนไลน์

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยกำหนดการเก็บข้อมูลภายใน 30 วัน ได้แบบสอบถามคืนมา 242 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนจากสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ในการตอบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสต์ (Best, 1981: 195) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสต์ (Best, 1981: 195) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยการหาสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์ 0.81-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสหสัมพันธ์ 0.61-0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสหสัมพันธ์ 0.41-0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสหสัมพันธ์ 0.21-0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ
ค่าสหสัมพันธ์ 0.01-0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
เท่ากับ 0 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (242 คน)	ร้อยละ (100.00)
1. เพศ		
1.1 ชาย	103	42.56
1.2 หญิง	139	57.44
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	135	55.79
2.2 31-40 ปี	50	20.66
2.3 41-50 ปี	47	19.42
2.4 51 ปี ขึ้นไป	10	4.13
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	169	69.83
3.2 ปริญญาโท	73	30.17
3.3 ปริญญาเอก	0	0.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
4.1 น้อยกว่า 10 ปี	160	66.12
4.2 10-20 ปี	62	25.62
4.3 20 ปี ขึ้นไป	20	8.26

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.44 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 55.79 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 69.83 ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 66.12

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม		แปลผล
	(n=242)		
	$\bar{X}$	S.D.	
1. วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.21	0.80	มาก
2. การทำงานเป็นทีม	4.22	0.80	มาก
3. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.24	0.86	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	4.31	0.84	มาก
5. การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กร นวัตกรรม	4.27	0.83	มาก
โดยรวม	4.25	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.83) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.80)

3. ผลการวิเคราะห์ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ความเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษาของครู	ระดับความเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษาของครู		แปลผล
	(n=242)		
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.33	0.64	มาก
2. ทักษะการตั้งคำถาม	4.31	0.73	มาก
3. ทักษะการสังเกต	4.25	0.82	มาก
4. ทักษะการทดลอง	4.16	0.83	มาก
5. ทักษะการสร้างเครือข่าย	4.30	0.81	มาก
โดยรวม	4.27	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 ความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านทักษะการตั้งคำถาม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.73) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการทดลอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.83)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู (Y)	ภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา(X)					โดยรวม
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	
Y ₁	0.40**	0.32**	0.18**	0.19**	0.47**	0.41**
Y ₂	0.31**	0.28**	0.18**	0.30**	0.62**	0.30**
Y ₃	0.44**	0.15**	0.20**	0.30**	0.65**	0.24**
Y ₄	0.30**	0.20**	0.28**	0.42**	0.62**	0.35**
Y ₅	0.14**	0.25**	0.09**	0.18**	0.36**	0.70**
โดยรวม	0.47**	0.52**	0.53**	0.57**	0.32**	0.62**

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.62^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตรกรรมกับความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู ด้านทักษะการสังเกต มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.65^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ กับความเป็นวัตรทางการศึกษาของครู ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = 0.09^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงวัตรกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. ผลการศึกษาความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านทักษะการตั้งคำถาม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการทดลอง

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

กับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์บวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

จากความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการทำงานของครูและบุคลากรในการทำงานเป็นทีม และร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันสมัย มีความคิดสร้างสรรค์พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560: 116) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ นฤมนต์ ไชยเพชร (2562: 120) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเบญจมาศ ขวาทไทย (2565: 213) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และนำมาใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษา มีความอยากรู้ อยากเห็น ช่างสงสัยในสิ่งที่พบเจอ ทำให้เกิดการสังเกตและอยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความสามารถในการเชื่อมปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ภูศรี (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินทักษะความเป็นนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับนพพร ชลารักษ์ (2564) ได้ศึกษาองค์ประกอบความเป็นครูนักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พบว่า ความเป็นครูนักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับประกาย ลครราช (2566) ได้ศึกษาทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 พบว่า ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันสมัย เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีการสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ ที่จะเชื่อมโยงความรู้ ความสามารถไปสู่การสร้างนวัตกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานศึกษา สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างทีมงานแนวใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นครูนักนวัตกรรม เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาออกแบบการจัดการเรียนรู้ และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับของ ทิพย์สุคนธ์ สมรูป (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีกฎใหม่กับครูนักนวัตกรรม พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีกฎใหม่กับครูนักนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ฉัญญวรรณ บุญณิ (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ นเรศ ล้าเลิศวัฒนา (2566) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ พบว่า ภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้บริหารควรจะมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยชัดเจน กว้างไกล ควรมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากการศึกษา พบว่า ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการทดลอง ดังนั้น ครูควรจะมีการทดสอบแนวคิด หรือทดลองแนวทาง วิธีการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านทักษะการทดลอง เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาวิจัยแนวทางสร้างทักษะการทดลองเพื่อพัฒนาความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาวิจัยแนวทางสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ภูศรี. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- ทิพย์สุคนธ์ สมรูป. (2566). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในวิถีปกติใหม่ที่ส่งผลต่อครูนวัตกรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารบัณฑิตวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 14(2), 115-128.
- ธัญญวรรณ บุญณณ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 13. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 365-378.

- ธีระ ฤกษ์เจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* (ฉบับปรับปรุง). ข้าวฟ่าง.
- นเรศ ล้าเลิศวัฒนา. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาแพร่. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 10(1), 53-61.
- นวพร ชลารักษ์. (2564). องค์ประกอบความเป็นครูนักนวัตกรรมในการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(3), 94-108.
- นฤมนต์ ไชยเพ็ชร. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(44), 112-122.
- เบญจมาศ ขวาทไทย. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(39), 207-215.
- ประกาย ลครราช. (2566). ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(2), 104-115.
- พยัต วุฒิรงค์. (2555). *การจัดการนวัตกรรม: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ สุทธาวาส. (2558). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/211>
- สรวิชัย สหพิบูลย์ชัย. (2559). *อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่มีต่อคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/NS_PlanOct2018.pdf.
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2566). *รายงานสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1*. <https://www.pyo1.go.th/site/Best>.
- Best, J.W. (1981). *Research in Education*. Prentice – Hall.

การเพิ่มประสิทธิภาพทักษะความสามารถภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานซีอีเอฟอาร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน กรณีศึกษา นักศึกษากลุ่มแกนนำ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Enhancing English Proficiency Based on CEFR Through Activity-Based Learning: A Case Study of UDRU Leader Students

ชลิดา เสน่ห์เมือง¹

Chalida Sanemueang¹

Receive: 5 มีนาคม 2567 Revised: 13 เมษายน 2567 Accepted: 23 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ต้องการศึกษาประสิทธิภาพทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ตามกรอบมาตรฐานซีอีเอฟอาร์ ของนักศึกษากลุ่มแกนนำมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษ 2) เพื่อยกระดับภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานซีอีเอฟอาร์ของนักศึกษา ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน และ 3) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน การวิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาและผลกระทบการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระยะที่ 2 ดำเนินการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ระยะที่ 3 วัดผลเจตคติของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด 35 คน ที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลและภาษาอังกฤษทั้งหมด และจะเป็นนักศึกษากลุ่มแกนนำในการส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามสภาพปัญหาและผลกระทบของพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ด้วยการเน้นทักษะการอ่าน การฟัง และไวยากรณ์ ทั้งหมด 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ข้อสอบวัดทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานสากลด้วยระบบดิจิทัล เป็นผลระดับภาษาอังกฤษตามมาตรฐานซีอีเอฟอาร์ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยวัดทักษะการอ่าน การฟัง และไวยากรณ์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแตกต่างของ

¹ ศูนย์ภาษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ; Language Center, The Office of Academic Resources and Information Technology, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e- mail: Chalida.sa@udru.ac.th

ระดับผลภาษาอังกฤษผ่านการทดสอบด้วยสถิติวิลคอกซันเน้นในทักษะการอ่าน การฟัง ไวยากรณ์ และภาพรวมของทุกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า จากผลการทดสอบทักษะภาษาอังกฤษก่อนกิจกรรมและหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเป็นฐาน นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนอกจากนี้นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างประสิทธิภาพทักษะภาษาอังกฤษแบบกิจกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับดีมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67) ซึ่งช่วยเสริมสร้างการกระตือรือร้นในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นผลเจตคติต่อความพึงพอใจต่อการพัฒนาระดับภาษาของตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับดีมากด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62) แสดงให้เห็นถึงทัศนคติเชิงบวกต่อกิจกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพผลการเรียนภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน, ประสิทธิภาพทักษะภาษาอังกฤษ, เจตคติ, ซีโอเอฟอาร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ABSTRACT

This research investigated the impact of the activity-based learning method (ABL) on the English language proficiency of students at Udon Thani Rajabhat University based on CEFR levels. The study aimed: 1) to study the English proficiency of UDRU students, 2) to enhance the English proficiency, aligned with CEFR levels through the ABL method, and 3) to investigate the students' attitudes towards each ABL activity. The research was structured in three phases: in phase I, a survey was conducted to pinpoint the English language difficulties faced by UDRU students; in phase II, three ABL activities were conducted to enhance students' English proficiency; and in phase III, students' attitudes were assessed towards these ABL activities. The samples were 35 undergraduates with diversified skills levels who completed the six courses of the Digital and Language program and will be taking on future leadership roles in the English language program. The research instruments were student survey questionnaires of factors affecting student English proficiency, 9 activities based on the ABL method focusing on reading, listening, and grammatical skills which were conducted 2 hours per each, in a total of 18 hours, the pretests and the posttests of English proficiency based on English Discoveries program and CEFR levels, and the attitude questionnaires towards the ABL activities. The statistical measurement used for data analysis was the Wilcoxon Signed-Rank Test, emphasizing three skills: reading, listening, and grammar, as well as measuring overall English proficiency. The findings revealed that there was a significant enhancement in English proficiency across the three skills following the ABL activities, with a statistical significance level of 0.05. In addition, the study observed important feedback in students' attitudes

towards the ABL activities, which were rated at the highest level as significantly improving students' active participation in English. The students expressed positive satisfaction with their English advancement, which was rated at the highest level, illustrating the positive attitudes towards the ABL activities to enhance English performance outcomes.

KEYWORDS: Activity-based learning (ABL), English proficiency, Attitudes, CEFR, Udon Thani Rajabhat University (UDRU)

Background

With today's digitalization and technology, proficiency in English language has become an essential competency due to its role as a universal language. Crystal (2003) highlighted that English has become a global language due to its widespread use and impact on various essential contexts. Primarily, English language acts as the universal lingua franca, facilitating international language across diverse fields. For instance, English is required for career advancement in the business realm. Similarly, in the science and technology realm, English language is used to convey most technological advancements and innovations. In the realm of diplomacy and international relations, English acts as a dominant influence because it is extensively spoken on a global scale. Mastery of English is critical, especially in the academic realm where it not only serves as the medium of instruction in most leading global universities and institutions, but it is also crucial for accessing and disseminating knowledge.

However, mastery of English is typically considered to be below average in Thailand. The Education First English Proficiency Index or EF EPI (2023) revealed that in 2023 English proficiency in Thailand was ranked 101st out of 113 countries. Within the Asian continent, Thailand is positioned at 21st out of 23 countries and the country scored 416 out of 700, indicating a very low level of English language proficiency. According to the ETS TOEIC report on test takers worldwide (2022), the mean score for the test on speaking performance in Thailand was 101 out of 495. The mean score for the test on listening performance was 302 out of 495, and for reading performance was 225 out of 495, for a total of 526 scores. It indicated a low-middle level of English proficiency based on the TOEIC scores and corresponded to a basic user level of A2 based on the CEFR scale. Despite this, English language has become a mandatory component in Thai education, being promoted from kindergarten through the university levels. Nowadays, English proficiency is a requirement for school and university. The Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation (MHESRI) mandates an English proficiency

level for undergraduate students at B2 of CEFR levels. The Common European Framework of Reference for Language (CEFR) was formed by the Council of Europe (2011) as a standard reference or guideline to describe the achievements of learners in languages and to provide a common foundation for creating language teaching, language learning materials, and assessment. The CEFR framework outlines a "Global Scale" of six levels, ranging from A1 and A2 (Basic user) to B1 and B2 (Independent user), and up to C1 and C2 (Proficient user). The six levels include skill competencies to communicate effectively, knowledge for learning and communicative situations, and context language being used.

Based on the researcher's observations in instructing English at the tertiary level, it has been observed that the majority of Thai students perform at a low level of English proficiency. Waluyo (2019:51-71) reported that the majority of university students had a basic user level (A1 and A2) of English proficiency based on the CEFR scale, similar to the reports from Education First (EF) in 2023 and Education Testing Service (ETS) in 2022. There are several factors which affect English proficiency in Thailand, for instance, Oeamoum & Sriwichai (2020:592-601) mentioned that the lack of success in Thais' English language was due to factors such as insufficient study hours, outdated curriculum, ineffective teaching aids, the need for real-world context, and engaging teaching techniques. The various difficulties of Thai learners include comprehension in reading texts, grammatical structures, tense usages etc. Additionally, fear and lack of confidence in using English hinder students from actively striving to enhance their language acquisition. Similarly, Nithideechaiwarachok et al. (2022:273-290) found that factors like cultural understanding, attitudes, and motivation hinder students from reaching the required proficiency level. Therefore, to enhance students' English proficiency, the teaching methods and strategies play a crucial role in motivating students through active learning. Activity-based learning (ABL) is a teaching method that emphasizes active participation and students' engagement in the learning process through hands-on activities, projects, and experimental tasks (Wurdinger & Rudolph, 2009:220-229). The development of activity-based learning has been influenced by educational philosophers such as John Dewey, Maria Montessori, and Jean Piaget, who proposed the experiential and child-centered approaches and applied them in the classrooms in the 1960s and 1970s. Activity-based learning stands out as an effective educational method that prioritizes the active engagement of learners over passive learning methods, which were traditionally employed in Thai educational styles. Johnson et al. (2014: 85-118) found that the ABL method enhanced students' cooperation and communication skills. Anwer (2019:171-187) highlighted how activity-based teaching developed student motivation

and enhanced academic achievement. It also attracted students and played a positive role for better results in learning. Ahmed & Solomon (2019:44-53) noted that the ABL method had a positive effect on students' achievement and the ABL could enhance students' understanding, responsibility, learning motivation and academic achievement. Similarly, Deedum (2022) showed an improvement in students' reading comprehension after participating in the ABL activity.

Udon Thani Rajabhat University (UDRU), situated in the northeastern region of Thailand, primarily enrolls students from the local areas who have graduated from nearby schools. These schools and areas often face limitations in learning resources including technology, and language courses. Recognizing these circumstances, this study aims to investigate the problems and challenges faced by UDRU students in enhancing their English skills and to cultivate students' motivation for English language learning. Hence, enhancing English proficiency through activity-based learning becomes imperative for bridging the proficiency gap, achieving equality with other leading educational institutions, and equipping students with enhancement in English language skills for future endeavors.

Research Objectives

1. To study the factors affecting English proficiency of Udon Thani Rajabhat University students
2. To examine the development of English proficiency of Udon Thani Rajabhat University students after participating in the activity-based learning method
3. To investigate students' attitudes towards the activity-based learning method of each activity

Research Questions

In this study, the primary research question and the sub-questions are outlined as follows: Can the activity-based learning method (ABL) effectively enhance the English proficiency of Udon Thani Rajabhat University students?

1. What factors impact the English language proficiency of Udon Thani Rajabhat University students?
2. Are there significant differences in students' English proficiency before and after the implementation of the activity-based learning method (ABL)?
3. What are the students' attitudes towards the activity-based learning (ABL) activities?

Research Design

The study was divided into three phases:

Phase I: In this initial phase, the research involved a 20- statement survey questionnaire of factors affecting English proficiency language in Udon Thani Rajabhat University. These 20 statements were validated through the Index of Content Validity (IOC) and their reliability was assessed by calculating Cronbach's alpha coefficients.

Phase II: This stage featured experimental research, utilizing a one- group pretest-posttest design. The experiments consisted of 9 lesson plans based on the ABL activities, focusing on reading, listening, and grammar skills, and the pretests and posttests of English proficiency assessment via the adaptive English Discoveries program based on CEFR levels. The data analysis on English language achievements were analyzed using the Wilcoxon signed-rank test via the SPSS to examine the differences and English improvements on CEFR levels after the participation in the ABL activities.

Phase III: In the final stage, the experiment utilized a 20-item questionnaire to gauge students' attitudes towards the activity-based learning method of each activity.

Population and Samples

The samples of this study were 35 undergraduates selected from a population of 65 who successfully completed all six courses in the Digital and Language program in Udon Thani Rajabhat University. The gender distribution of the population was 49% male and 51% female, encompassing six faculties: education, management sciences, science, humanities and social sciences, technology, and nursing. The 35 samples were selected using simple random sampling, following the instructions provided by Krejcie & Morgan's (1970) with a precision of $\pm 5\%$ and a confidence level of 95%. The sample distribution included sophomores (29%), juniors (40%), and seniors (31%) who were considered to assume leadership roles in the project's future.

Research Instruments

Three data collection methods are employed in the study:

1. Survey questionnaire

A survey questionnaire focusing on factors affecting the English proficiency of students at Udon Thani Rajabhat University. The survey questionnaire, adopted by Zhou (2018), consisted of twenty statements on a five-point Likert's rating scale. The value of the Index of Item Objective Congruence (IOC) was 1.00 for every statement and the value of reliability using the Cronbach's α coefficients was .812 as shown in Table 1.

Table 1 The result of Cronbach's α coefficients

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Statements
.813	.812	20

2. Activities based on the ABL method

The activities were implemented using the ABL method. The three activities included story-telling, role-plays, and language games intended to enhance reading, listening, and grammatical skills. The ABL activities were derived from various studies, that utilized different techniques to improve language skills. Gaya (2018:980-989), employed digital storytelling to enhance the vocabulary, while Yuliani & Hartanto (2022:221-232) used role-plays to improve students' English ability. Similarly, Liu & Ding (2009:140-143) and Yoniswan (2020:1-9) also utilized role-plays in teaching English to improve the English ability. Additionally, Aslanabadi & Rasouli (2013:186-195) employed language to enhance English proficiency. Among these, the three activities using the ABL method were modified and employed in the study. Each activity consisted of 3 units, lasting 2 hours. The value the IOC was 1.00 for every activity. The contents used in the three activities are aligned with B1-B2 CEFR levels according to the MHESRI mandate.

3. English Proficiency Placement Test

The English proficiency placement test from the English Discoveries program (a computer adaptive test) was used as the pretest and posttest. The program adapted into a standardized test to assess reading, listening, and grammatical skills. The score was represented as CEFR levels, separately for each of the three skills. The overall of the three skills was represented as placement level.

4. Attitude questionnaire

An attitude questionnaire regarding the ABL method, was adapted from Sriburee (2017) and consisted of 20 items based on a five-point Likert's rating scale. The value of the IOC was 1.00 for every item.

Data Collection

The following section describes the three phases in which the data were collected in accordance with the research guideline, as follows:

Phase I: Survey questionnaire

1.1 A survey questionnaire consisting of 20 statements, outlined the factors affecting the English proficiency of UDRU students.

1.2 A letter was obtained granting permission to undertake the low-risk study by the Office of Research Ethics of Udon Thani Rajabhat University (UDRU).

1.3 Questionnaires were completed by students who were enrolled in six courses of the Digital and Language programs at UDRU.

1.4 All data including questionnaires were analyzed and interpreted.

Phase II: Experimental Research

2.1 The students used the English Discoveries program to take the computer-adapted standardized pretest for a duration of 1.30 hours.

2.2 The researcher implemented the three activities using the ABL method. The experimental research lasted 9 periods, each lasting 2 hours, 18 hours in total.

2.3 The students used the English Discoveries program to take a computer-adapted standardized posttest for a duration of 1.30 hours.

2.4 All data from pretest and posttest were analyzed and interpreted.

Phase III: Attitude questionnaire

3.1 An attitude questionnaire was administered after finishing each activity.

3.2 All data from each activity were analyzed and interpreted.

Data Analysis

The researcher analyzed all data from the survey questionnaire regarding factors affecting the English proficiency, the pretests and posttests, and the attitude questionnaire towards the ABL method. The data were statistically analyzed as follows:

Phase I: In the survey questionnaire, the researcher analyzed data using mean ($\bar{x}$), percentage, and standard deviation (S.D.) to explore the problems affecting the English proficiency among UDRU students. The data were interpreted according to level of agreement using the criterion of Srisa-ard, (2010:103) as shown in Table 2.

Table 2 The Interpretation of Level of Agreement

Mean score value range	Level of Agreement
4.51 – 5.00	Strongly agree
3.51 – 4.50	Agree
2.51 – 3.50	Neutral
1.51 – 2.50	Disagree
1.00 – 1.50	Strongly disagree

Phase II: The researcher examined the differences of the students' English proficiency before and after participation in the three activities towards the ABL method. The data were analyzed using a Wilcoxon-signed rank test, analyzed by SPSS. In this phase, the statistics of the pre-posttest scores were analyzed and aligned with the CEFR levels. The data of CEFR levels were statistically interpreted as shown in Table 3.

Table 3 The Interpretation of the Results based on CEFR Levels using English Discoveries Program

English Discoveries Results	CEFR levels	Interpretation
First Discoveries or Basic 1	A1	1
Basic 2 and Basic 3	A2	2
Intermediate 1 and Intermediate 2	B1	3
Intermediate 3 and Advanced 1	B2	4
Advanced 2 and Advanced 3	C1	5

**Note adapted from English Discoveries program (www.edusoft.co.th)*

Phase III: The researcher analyzed data to investigate students' attitudes towards the ABL method for each activity using mean ($\bar{x}$), percentage, and standard deviation (S.D.). The data were interpreted according to level of agreement using the criterion of Srisa-ard, (2010:103).

All of the data collected from phase I, II, and III were analyzed and interpreted by SPSS.

Research Results

The study results were presented according to the research objectives as follows:

1. Survey results affect the English language proficiency among UDRU students

Table 4 The Interpretation of Survey Questionnaire on Factors of English Proficiency

Factors	Mean ($\bar{x}$)	Percentage (%)	S.D.	Level of agreement
Instructional Management	4.62	48.10	0.28	very high
Linguistic Deficiency	4.51	21.80	0.31	very high
Facilities and Surroundings	4.49	13.40	0.38	very high
Materials and Curriculum	4.40	16.70	0.31	high
Overall factor	4.50	100	0.26	very high

Table 4 presents the findings of the survey questionnaire on factors affecting English language. The analysis indicates an overall factor, with a mean score ($\bar{x}$) of 4.50, at a very high level. The most significant factor relating to the English proficiency of UDRU students was instructional management, with a mean score ($\bar{x}$) of 4.62, accounting for the largest percentage (48.10%), whereas the linguistic deficiency, with a mean score ($\bar{x}$) of 4.51 and a percentage of 21.80%, was the second factor affecting the English proficiency. The factor of facilities and surroundings was interpreted as at a very high level with an average ($\bar{x}$) of 4.49, and the factor of materials and curriculum was at a high level with an average ($\bar{x}$) of 4.40.

2. Results and comparison of proficiency scores in English before and after participating in the ABL activities using English Discoveries program

Table 5 The Statistical Comparison of Three Skills and Overall Skill in English Proficiency on Pretests and Posttests

Skills	Pretest				Posttest			
	($\bar{X}$)	S.D.	Median	Frequency	($\bar{X}$)	S.D.	Median	Frequency
Reading	1.51	.742	1	A1, 22 (62.9%) A2, 8 (22.9%) B1, 5 (14.3%)	2.71	.710	3	A1, 2 (5.7%) A2, 8 (22.9%) B1, 24 (68.6%) C1, 1 (2.9%)
Listening	1.54	.741	1	A1, 21 (60%) A2, 9 (25.7%) B1, 5 (14.3%)	2.46	.657	3	A1, 3 (8.6%) A2, 13 (37.1%) B1, 19 (54.3%)
Grammar	1.09	.284	1	A1, 32 (91.4%) A2, 3 (8.6%)	1.46	.657	1	A1, 22 (62.9%) A2, 10 (28.6%) B1, 3 (8.6%)
Overall (Placement)	1.29	.458	1	A1, 25 (71.4%) A2, 10 (28.6%)	2.17	.382	3	A2, 29 (82.9%) B1, 6 (17.1%)

Table 5 illustrates the improvement of English proficiency across reading, listening, and grammar skills, as well as overall proficiency, following the ABL method using the English Discoveries program. Posttest results indicated a significant improvement in overall mean scores ($\bar{X}$), increasing to 2.17 from lower pretest averages of 1.29 and standard deviations generally decreasing. Correspondingly, the median proficiency level enhanced from 1 to 3, interpreted as A1 to B1. The distribution of CEFR levels among 35 students showed a substantial shift post-intervention, with 82.9% at A2 level and 17.1% reaching B1 level. Analyzing different linguistic skills, the posttest mean scores of reading, listening, and grammar improved to 2.71, 2.46, and 1.46 respectively, showing an enhancement from the pretest scores. Additionally, the frequencies of CEFR levels for three linguistic skills exhibited higher levels in the posttest, with a decrease in the proportion of students at lower levels A1 and A2 and an increase at higher levels A2, B1, and C1, presented in the table.

Table 6 The Statistical Comparison by Wilcoxon Signed Rank Test of Three Skills in English Proficiency after the ABL activities

Linguistic Skills	Negative Ranks	Positive Ranks	Ties	Wilcoxon-Signed Rank Test	Asymp. Sig. (2-tailed)
Reading (story-telling)	0 ^a	25 ^b	10 ^c	-4.513 ^b	.000*
Listening (Role-play activity)	0 ^a	23 ^b	12 ^c	-4.344 ^b	.000*
Grammar (Language games)	0 ^a	12 ^b	23 ^c	-3.357 ^b	.001*
Placement (Overall)	0 ^a	31 ^b	4 ^c	-5.568 ^b	.000*

***p<0.05, (the scores of posttests – pretests in three skills and the overall proficiency)*

Table 6 presents the results of the Wilcoxon signed-rank test outcomes for different linguistic skills improvement after participating in different ABL activities. Each linguistic skills: reading by story-telling, listening by role-plays, grammar by language games, and the overall of linguistic skills (placement). From the results using the Wilcoxon signed-rank test, the negative ranks showed the number of students where posttests were lower than the pretests, the positive ranks showed the number of students where the posttests were higher than pretests, the ties showed the number of students where the posttests were the same as the pretests. The negative ranks from Table 6 indicates there was no decrease in performance while the positive ranks of reading, listening, grammar as well as overall proficiency indicates increases in performance for 25, 23, 12, and 31 students, respectively. On the other hand, there were 10, 12, 23, and 4 students with ties where no change was observed. However, focusing on the results of each linguistic skills, there was a statistically significant difference between the pretests and posttests on the reading skills through the story-telling activity at a level of 0.000, the same as the statistically significant difference on the listening skills through role-plays. Besides, there was a statistically significant difference between the pretests and posttests on the grammar skills through language games at a level of 0.001. Therefore, the overall language proficiency (placement) showed a statistically significant level at 0.000, with the test statistics values by Wilcoxon signed-rank test at -4.513 on the reading skills, -4.344 on the listening skills, -3.357 on the grammar skills, and -5.568 on overall linguistic skills, indicating substantial improvements by post- intervention. It demonstrated the effectiveness of the three ABL activities: story-telling, role-plays, and language games in enhancing linguistic proficiency.

3. Results of students' Attitudes Towards each Activity using the ABL Method

Table 7 The investigation of students' Attitudes Towards each ABL Activity

Satisfaction Categories	Activity	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation
Contents	Story-telling	4.82	0.164	very high
	Role-plays	4.69	0.201	very high
	Language games	4.62	0.240	very high
Overall in Contents		4.71	0.147	very high
Instructional Management	Story-telling	4.81	0.175	very high
	Role-plays	4.66	0.158	very high
	Language games	4.56	0.302	very high
Overall in Instructional Management		4.69	0.145	very high
Skill Improvement	Story-telling	4.74	0.144	very high
	Role-plays	4.66	0.203	very high
	Language games	4.48	0.275	high
Overall in Skill Improvement		4.62	0.148	very high
Facilities and Media	Story-telling	4.70	0.249	very high
	Role-plays	4.69	0.366	very high
	Language games	4.57	0.367	very high
Overall in Facilities and Media		4.65	0.178	very high
Assessment	Story-telling	4.84	0.260	very high
	Role-plays	4.65	0.242	very high
	Language games	4.50	0.391	very high
Overall in Assessment		4.66	0.155	very high
Average of Students' Attitudes towards the three activities = 4.67				very high

Table 7 demonstrates the students' attitudes towards the three ABL activities. An overall mean score of students' attitudes towards the three activities using the ABL method, was interpreted as at a very high level with an average ($\bar{X}$) of 4.67. For each activity within the satisfaction category, the highest level of satisfaction is the category of contents, with an average ($\bar{X}$) of 4.71, follow by the category of instructional management, with an average ($\bar{X}$) of 4.69, the category of facilities and media, with an average ($\bar{X}$) of 4.65, the category of assessment, with an average ($\bar{X}$) of 4.66 and the category of skill improvement, with an average ($\bar{X}$) of 4.62. From the study, it can be discovered that the students were very satisfied with the three activities using the ABL method.

Conclusion

The study was conducted in three phases to 1) study factors affecting the English proficiency of UDRU students, 2) enhance the English language proficiency by conducting three activities using the ABL method, and 3) investigate students' attitudes towards the

three activities using the ABL method. The findings of this study can be summarized as follows:

1. The findings of the survey questionnaire identified that there were four key factors affecting the English proficiency of UDRU students: instructional management, linguistic deficiency, facilities and surroundings, and materials and curriculum. The overall factor, with a mean score ($\bar{X}$) of 4.50, was interpreted at a very high level. The most important factor that affected the students' English proficiency was instructional management, with an average ($\bar{X}$) of 4.62, followed by linguistic deficiency with an average ($\bar{X}$) of 4.51, facilities and surroundings, along with materials and curriculum, with an average ($\bar{X}$) of 4.49, and 4.40 respectively.

2. The study examined students' English proficiency through pretests and posttests using the English Discoveries program, a computer adaptive program, and reported the results aligned with CEFR levels. The activities were conducted in three activities using the ABL method and emphasized different skills. The mean score of posttests on each English skill was higher than the mean score of pretests, and the frequency of CEFR levels on each activity was developed. The experiment showed that the majority of students' levels of English proficiency based on CEFR levels were improved after participating in the three ABL activities, with a statistical significance level of 0.05.

3. The study of the attitude questionnaire showed that the students' attitudes towards the three activities using the ABL method were indicated at a very high level, with an average ($\bar{X}$) of 4.67.

Discussion

According to the mentioned findings above, a more profound discussion follows:

1. Results of the factors affecting the English proficiency of UDRU students

The first objective of the study was to study the factors affecting English language among students at Udon Thani Rajabhat University. The analysis identified 4 key factors affecting the English proficiency of UDRU students: instructional management, linguistic deficiency, facilities and surroundings, materials and curriculums. Of these, instructional management was the most important key factor influencing the language acquisition, with an average ($\bar{X}$) of 4.62 and followed by linguistics deficiency, with an average ($\bar{X}$) of 4.51, respectively.

Instructional Management Factor

The study found that the most English classes employed a passive learning approach, where students were not actively encouraged to engage in classroom activities. Students lacked opportunities and engagement to create their ideas, creativity, and knowledge. Furthermore, the provided instructions do not align with the practical significance or requirements of the English language. These factors could contribute to the development of English language obstacles among UDRU students. Similarly, the study by Nguyen et al. (2021:211-220) found that the instructional management, especially the instructional methods in English could affect the students' capability to learn a second language.

Linguistic Deficiency Factor

The study identified a deficiency in English proficiency across the four skills of listening, reading, writing, and speaking as important factors to students' ability to improve their English proficiency. A deficiency in English enhancement in undergraduate students may be caused by various aspects. For example, in terms of speaking and listening abilities, the survey questionnaire highlighted that the limited opportunities for interaction with native speakers, and inadequate practice in using the English language in everyday situations could hinder their proficiency. In terms of grammatical ability, the limitation of background knowledge, and the advanced level in grammatical structures were identified. In terms of reading ability, the understanding of the contexts, and lack of vocabulary, cause the most effects on the English enhancement. Lastly, in terms of writing ability, a lack of experience in writing passages, and insufficient mastery of grammatical structures were recognized as the factors to enhance the English language.

Facilities and Surroundings Factor

Facilities and surroundings were identified as a factor affecting the English proficiency of UDRU students. The limitation of facilities support, such as a few numbers of laboratories, supplies, and English programs contributed to students' lack of familiarity with the English language. As Sianipar et al. (2023:330-334) pointed out that educational facilities and amenities play a crucial role in fostering student enthusiasm and motivation for learning, ultimately impacting learning outcomes and student achievement. Similarly, the study by Irsani et al. (2023:1007-1012) confirmed that the learning environment profoundly influenced the students' ability to learn English, particularly, vocabulary.

2. Results and comparison of proficiency scores in English before and after participating in the ABL activities using the English Discoveries program

The second objective of the study was to examine the development of English proficiency of UDRU students using the activity-based learning method. This was achieved through the three ABL activities: story-telling, role-plays, and language games which were conducted over 9 periods. Each ABL activity was designed to enhance a specific English skill: story-telling focused on reading, role-plays focused on listening, and language games focused on grammatical skills. The evaluation of proficiency improvements was conducted using pretests and posttests using a standardized test of the English Discoveries program. In the story-telling activity, which emphasized reading skills and spanned three periods. In the first and second periods, students received instruction and completed the assignments. In the final period, students engaged in group activities and created their group activities by applying the ABL technique and presenting their works to peers. The results showed a significant improvement in reading skills, with twenty-five out of thirty-five students achieving higher proficiency scores on posttests, and no students showing a decline in performance. This means that the ABL method impacts English development and language acquisition, which is supported by the studies by Gaya (2018:980-989), and Zakaria & Aziz (2019:319-332). Similarly, the role-plays, which focused on the listening skills and followed the same three-period structure, demonstrated positive outcomes. Twenty-three out of thirty-five students enhanced their listening proficiency scores following the activity, with no declines performed. This activity underscored the efficacy of the ABL method in fostering improvements in English listening skills, as supported by studies from Yoniswan (2020:1-9), Liu & Ding (2009:140-143), and Hoofd & Liangpanit (2022:115-121). The last activity was language games, which focused on the grammatical skills and mirrored the structure of the previous activities. From the result, it showed that some students showed improvements in grammatical proficiency, whereas no declines performed. Similarly, the studies by Derakshan & Khatir (2015:39-47), Aslanabadi & Rasouli (2013:186-195), and Dolati and Mikaili (2011:1218-1224) found that games were not only used to enhance the English ability but also to create students' motivation. On the other hand, several students maintained the same scores pre- and posttests, in contrast to the story-telling and role-play activities. This mix results suggests that while ABL can enhance grammatical skills, the complexity of grammatical structures may pose challenges for some students. Furthermore, an analysis of the comparison of the three skills revealed that students significantly enhanced in reading and listening than in grammatical skills. The complexity of grammatical structures based on CEFR scale and the higher levels of proficiency required may hinder more significant advancements. However, the study found that the integration of the ABL method into educational

activities particularly improved English proficiency of the students. Thirty-one out of thirty-five students showed increased proficiency levels after participation, while only four remained at their initial levels. These findings underscored the potential of ABL to significantly enhance English language skills among students.

3. Results of students' attitudes towards the ABL method

The final objective of the study was to investigate students' attitudes towards the ABL method across various activities. For this purpose, a 20-item attitude questionnaire was administered after the completion of each activity. The results indicated that students exhibited a very high level of enthusiasm towards the storytelling activity, as well as the role-plays, while the language games activity also received favorable evaluations. This suggests that students expressed great satisfaction with all ABL activities, similar to the studies by Maneerat et al. (2021:101-114) and Nguyen (2023:282-293), which suggested that active learning techniques, not only improve English ability, particularly in speaking, but also engage students' positive perceptions and learning environment. Additionally, the highest satisfaction scores were correlated to the relevance of the ABL activities to everyday life, as shown by the highest mean scores. These activities were beneficial in enhancing students' English proficiency and in fostering their motivation and positive attitudes towards the English language. The majority of students were satisfied with their advancements in the English language following each activity. Consequently, these findings suggest a correlation between students' improvements in English proficiency and satisfaction, indicating that positive attitudes towards an educational activity are likely to enhance performance.

Recommendations for future research

According to the findings and insights from the study concerning the impact of activity-based learning (ABL) at Udon Thani Rajabhat University, there are several recommendations for future research and educational practices that can be outlined to further enhance English language learning and teaching methodologies. These recommendations attempt to build and enhance the achievements of the ABL approach, overcome the problems, and investigate new methods for boosting students' language proficiency. Firstly, there is an opportunity to blend digital tools and online platforms to engage students more effectively, encourage self-study and support ongoing language practices outside the classroom. Secondly, the study revealed the difficulties in improving grammatical skills through the ABL method; future research should develop and more focus on grammar-oriented ABL activities. These activities should aim to simplify complex

grammatical structures and provide various learning stages to build proficiency effectively. Finally, it is recommended to undertake long-term studies to assess the impact of the ABL method on language proficiency. Such studies would provide deeper insights into the long-term benefits of this approach and its potential to significantly improve language skills.

References

- Ahmed, A., & Solomon, A. D. (2019). The impact of activity-based learning on students' motivation and academic achievement: A study among 12th grade science and environment students in a public school in Oman. *Specialty Journal of Knowledge Management*, 4(4), 44-53.
- Anwer, F. (2019). Activity-based teaching, student motivation and academic achievement. *Journal of Education and Educational Development*, 6(1), 171-187.
- Aslanabadi, H., & Rasouli, G. (2013). The effect of games on improvement of Iranian EFL vocabulary knowledge in kindergartens. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 6(1), 186-195.
- Council of Europe. (n.d.). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. <https://rm.coe.int/168045b15e>
- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Deeudom, P. (2022). *The Effect of Activity-Based Learning to Enhance English Reading Comprehension of Ninth Grade Students* [Master's independent study, Silapakorn University]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/4301>.
- Derakshan, A., & Khatir, E. D. (2015). The effects of using games on English vocabulary learning. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 2(3), 39-47.
- Dolati, R. I., & Mikaili, P. (2011). Effects of instructional games on facilitating of students' vocabulary learning. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(11), 1218-1224.
- Education First (EF). (2023). *EF EPI 2023 - EF English Proficiency Index – Thailand*. <https://www.ef.com/wwen/epi/regions/asia/thailand>.
- Education Testing Service (ETS). (2022). *2022 Report on Test taker Worldwide*. <https://www.ets.org/pdfs/toeic/toeic-listening-reading-report-test-takers-worldwide.pdf>

- Gaya, T. (2018). Enhancing children's English vocabulary acquisition through digital storytelling at Happy Kids Kindergarten of Palembang. *PEOPLE: International Journal of Social Sciences*, 3(3), 980-989.
- Hoofd, C., & Liangpanit, C. (2022). Thai high school students' reflections on role-play activity in Thai EFL speaking class. *Journal of Modern Learning Development*, 7(6), 115-121.
- Irsani, N., Laila, N., Hardiana, N. D., Aisyah, N. A., Harahap, N. H., & Ismahani, S. (2023). The role of the surrounding environment in improving English ability and developing students' vocabulary. *Jurnal Pendidikan, Ilmu Sosial, dan Pengabdian Kepada Masyarakat*, 3(2), 1007-1012.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, 25(4), 85-118.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Liu, F., & Ding, Y. (2009). Role-play in English language teaching. *Asian Social Science*, 5(10), 140-143. <https://doi.org/10.5539/ass.v5n10p140>
- Maneerat, T., Payaprom, S., & Liangprayoon, S. (2021). The effect of project-based learning on English speaking ability of Matthayomsuksa 3 students. *Graduate School Journal Chiang Rai Rajabhat University*, 14(3), 101-114.
- Nguyen, L. T. N., Tran, N. T. T., Nguyen, H. T., & Le, M. Q. (2021). An empirical study of factors influencing the language proficiency of Vietnamese students. *Proceedings of the 17th International Conference of the Asia Association of Computer-Assisted Language Learning (AsiaCALL 2021)*, 533(211-220).
- Nithideechaiwarachok, B., Maneekanon, O., & Bubphada, T. (2022). Exploring English language proficiency, English language problems, and English needs among first year undergraduate students. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 21(12), 273-290.
- Oeamoum, N. & Sriwichai, C. (2020). Problems and needs in English language teaching from the viewpoints of pre-service English teachers in Thailand. *Journal of Education and Training*, 6(4), 592-601.
- Sianipar. E., Simalango, L., Manik, R., Sianturi, R., Simbolon, C., Herman & Simanjuntak, M. (2023). The effect of school learning facilities on students' learning motivation at SDN091302 Pemetang Panai. *Jurnal Scientia*, 12(1), 330-334.

- Sriburee, K. (2017). *The Promoting assertive behavior by using participatory learning for matthayomsueksa VI Phadungnaree school* [Master's thesis, Rajabhat Maha Sarakham University].
<http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2560/123959/Sriburee%20Kawalee.pdf>
- Srisa-ard, B. (2010). *Preliminary research* (8th ed). Bangkok: Suwiriyasan.
- Waluyo, B. (2019). Thai first-year university students' English proficiency on CEFR levels: A case study of Walailak university, Thailand. *The New English Teacher*, 13(2), 51-71.
- Wurdinger, S. D., & Rudolph, J. L. (2009). A different type of learning. *Journal for Educational Reform*, 22(2), 220-229.
- Yoniswan, Y. (2020). Effects of role-play on Indonesian junior high school students' speaking skills: A classroom action research study. *Study of Applied Linguistics and English Education*, 1(2), 1-9. doi:10.35961/salee.v1i02.120
- Yuliani, S., & Hartanto, D. (2022). Digital online learning by using digital storytelling for pre-service teacher students. *International Journal of Language Education*, 6(3), 221-232.
- Zakaria, M. A., & Aziz, A. A. (2019). The impact of digital storytelling on ESL narrative writing skill. *Arab World English Journal*, 5, 319-332.
<https://dx.doi.org/10.24093/awej/call5.22>
- Zhou, J. (2018). *English teaching and learning problems in the general program of Potisarnpittayakorn school* [Master's independent study, Thammasat University].
<https://ethesisarchive.library.tu.ac.th>

การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development Activity of Think Pair Share to Promote And Read Comprehension For Grade 4 Students

สุภาพร คัมบุญ¹
Suphapon Khumbun¹

Receive: 6 มีนาคม 2567 Revised: 9 พฤษภาคม 2567 Accepted: 15 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 34 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสมนึกพิทยา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาดังนี้ 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดกับให้มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 87.53 ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 90.29 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้ง 80/80 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอ่านจับใจความโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนทั้งหมด 34 ค่าเฉลี่ย 116.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.61 มีความสามารถในการอ่านจับใจความผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มขึ้นไป

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน สถาบันมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด; Master Student of Master of Education, Faculty of Curriculum and Instruction, Roi Et Rajabhat University, Thailand; e-mail: poop46301@gmail.com

คำสำคัญ: กิจกรรมการจัดการเรียนรู้, เพื่อนคู่คิด, การอ่านจับใจความ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop a learning lesson plan by using think pair share learning activities with efficiency according to 80/80, 2) to compare academic achievement in Thai language subjects, and 3) to develop reading comprehension abilities. by using Think Pair Share learning activities for the 4th- grade students includes for grade 4 students by using Think Pair Share learning activities. The sample group was 34 people of grade 4/1 student in the 2nd semester of 2023, of Somnuk Pittaya School, Loeng Nok Tha District, Yasothon Province, 1) Learning management plans using learning activities such as thinking partners, 2) Reading comprehension ability tests, and 3) learning achievement tests in the Thai language. Statistics used in data analysis included percentage, mean, and standard deviation. Statistics used to compare students' academic achievement from pre-test and post-test by using a Dependent Sample t-test.

The research results found that from organizing Think Pair Share learning activities to strengthen the reading for comprehension ability for Grade 4 students, the researcher would like to summarize the research results as follows: 1. Efficiency of the Thai language learning management plan of Grade 4: Reading Comprehension Using Think Pair Share learning activities with process efficiency (E1) equal to 87.53, result efficiency (E2) equal to 90.29, meeting the set criteria of 80/80. 2. Compare learning achievement in Thai language for grade 4 on reading comprehension by using Think Pair Share learning activities, the average score before studying was 16 and the post-study score was 18.06. Therefore, the academic achievement after was higher than before studying.

KEYWORDS: Learning management activities, Think Pair Share, Readers comprehension

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนา

อาชีพใหม่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก็เกิดเป็นสังคมมนุษย์ ขึ้นสังคมมนุษย์เริ่มจากสังคมเล็ก ๆ คือ ครอบครัว

จากนั้นภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนไทย ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ผู้เรียนจะต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านซึ่งเปรียบเสมือนอาวุธที่จะนำไปสู่ชุมทรัพย์ทางปัญญา และเป็นพื้นฐานทางการศึกษาที่จะทำให้เรามีความรู้ ก้าวทัน ข้อมูลข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก (ศิริพร ลิขิตาสวรรณ, 2557: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูดหลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 37-38) การเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน เป็นการเน้นทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน แต่เนื่องจากพัฒนาการของการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกันบางคนรับรู้เร็ว บางคนรับรู้ช้า ทำให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ มักประสบปัญหาอยู่บ่อย ๆ และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะนักเรียนยังขาดทักษะในการอ่าน ทำให้ตีความตีโจทย์ปัญหาไม่ได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงไม่ดีเท่าที่ควร

การอ่านจับใจความสำคัญถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนของนักเรียน เพราะการอ่านจับใจความนั้นช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจสาระสำคัญของเรื่อง และยังเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอีกด้วย ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อจบแต่ละระดับชั้นว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อ่านแล้วสามารถแยกแยะข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริงได้ การจับใจความของเรื่องที่อ่าน สามารถอ่านจับใจความสำคัญ รายละเอียดของสิ่งที่อ่าน ตีความ แปลความ และขยายความจากเรื่องที่อ่านได้เรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด วิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล สังเคราะห์ ประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิดแผนผังความคิดและนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิต การอ่านจับใจความมีความสำคัญอย่างมาก จึงจำเป็นต้องเน้นทักษะเบื้องต้นตั้งแต่วัยเด็กที่สำคัญผู้อ่านจะต้องหมั่นฝึกฝนตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะทางการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้เรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 37-38)

จากการวิเคราะห์สาเหตุทางการเรียนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนสมนึกพิทยา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านลดลง ทั้งจากหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสือ ประเภทอื่น ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนส่วนมากเกิดความเบื่อหน่ายจากการอ่านจับใจความไม่เป็นหรือ อ่านได้ช้า ไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญโดยการแยกใจความสำคัญออกจากใจความรองไม่ได้ ตีความและอ่านไม่เข้าใจ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้แก่ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าต่อไป อีกทั้งยังส่งผลต่อการคัดกรองความสามารถในการอ่านและการเขียนประจำปี การศึกษา 2566 จากสถาบันภาษาไทยตามนโยบายโครงการและกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการทดสอบที่อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย สาระการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเนินสะอาดวิทยาคม ในระยะ 3 ปีการศึกษา ปีการศึกษา 2563 ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ย รวมเท่ากับ 51.79, 47.13 และ 53.70 ตามลำดับ เห็นได้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานในรายวิชาภาษาไทย สาระการอ่านเป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรจะต้องเร่งพัฒนา เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะในการอ่านของนักเรียนยังไม่บรรลุตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด รวมไปถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูที่ไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะการอ่านให้แก่ผู้เรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขาดทักษะในการอ่านจับใจความ การสื่อภาษายังไม่ถูกต้อง ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างล่าช้าไม่ต่อเนื่อง การทำงานขาดช่วง ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงอยู่บ่อย ๆ ทั้งนี้ทำให้การเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ต้องมีผลกระทบบ้าง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จากผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนในรายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนฝึกความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด กับบันทึกพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 มีจำนวน 34 คน ที่ยังต้องพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ และอีกทั้งยังเป็นปัญหาสำหรับการเรียนในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เช่น การอ่านออกเสียงยังไม่ชัดเจน การอ่านจับใจความต้องใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดในการอ่าน การทำงานช้า ทำงานไม่ทัน เป็นต้น (รัตนะ บุตรสุรินทร์, 2557)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงควรแก้ไขและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด โดยวิธีการสอนจะเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนสองคนที่จับคู่กัน แล้วช่วยกันแบ่งปันความคิดในประเด็นปัญหา หลังจากทั้งสองคนคิดเป็นคู่แล้วจึงนำความรู้ที่ได้ไปเสนอให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้รับฟัง เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ผลร่วมกันทั้งชั้น มีขั้นตอน คือ 1) ผู้สอนตั้งปัญหาประเด็นสั้น ๆ หรือโจทย์คำถามกับผู้เรียนทั้งชั้น 2) ให้ผู้เรียนแต่ละคนหาคำตอบด้วยตนเอง โดยลำพังอย่างอิสระโดยมีกำหนดเวลา 3) จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่แบบละความสามารถร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิด ผลัดกันเล่าความคิดหรือคำตอบของตนให้เพื่อนฟังจนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกัน แล้วให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งอธิบายคำตอบ 4) นำผลสรุปเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟังทั้งชั้น เพื่อหาข้อสรุปของประเด็นคำถามจากผู้เรียนทั้งชั้น (สายชล โชติธนากิจ, 2561: 6)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สนใจการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมนึกพิทยา ซึ่งการอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้เรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดเป็นสื่อการสอนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้เรื่องการอ่าน ต้องอาศัยการฝึกบ่อย ๆ อย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้เกิดความชำนาญและความคล่องแคล่วในการอ่าน สามารถนำความรู้และทักษะจากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกประมวลความรู้จากประสบการณ์เดิม สร้างแรงจูงใจในการอ่าน

และเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจในการอ่านอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็น การฝึกคิดวิเคราะห์และจัดระบบ ข้อมูลที่ได้เรียนรู้จากการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ และเป็นแนวทางเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อน และ หลัง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
3. เพื่อศึกษาการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อน คู่คิดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดทางการเรียนในการอ่าน จับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ห้องเรียนมี จำนวนนักเรียน 78 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสมนึกพิทยา อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 34 คน ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสมนึกพิทยา อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ได้มาโดยการ สุ่ม แบบกลุ่ม
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการอ่านจับใจความ
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยเป็นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน
4. เนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการวิจัยโดยเลือกจากรายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท14101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 17 อ่านได้คล่องต้องรู้วิธี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสมนึกพิทยา พ.ศ. 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เรื่อง การอ่านจับใจความ จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง

2. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ชุด ชุดละ 25 คะแนน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวนเวลา 12 ชั่วโมง โดยการจัดการเรียนรู้ การสอนในเวลาเรียนปกติ

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ฉบับก่อนเรียน) รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เรื่องการอ่านจับใจความ รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 แผน วันจันทร์ที่ 4 ถึงวันอังคารที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2566 ใช้เวลาแผนการจัดการเรียนรู้วันละ 1 ชั่วโมง

4. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ฉบับหลังเรียน) รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ

5. ดำเนินการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 ชุด นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อน และหลังเรียนมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด กับให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

ประสิทธิภาพ	N	คะแนน เต็ม	(X)	(S.D)	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ E1	34	125	116.5 6	6.61	93.25
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ E2	34	20	18.06	1.37	90.29
แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยแบบเพื่อนคู่คิด(E1/E2) เท่ากับ 93.25/90.29					

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดกับให้มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 93.25 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 90.29

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ก่อนและหลัง

จำนวน นักเรียน (คน)	N	คะแนน เต็ม	X	S.D.	T	df	sig
ก่อนเรียน	34	20	16	2.83	13.555*	33	0.000
หลังเรียน	34	20	18.06	1.37			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนรายวิชาภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 16 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 18.06 คะแนน ดังนั้น หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ร.น	ความสามารถในการอ่านออก (25 คะแนน)	ความสามารถในการอ่านคล่อง (25 คะแนน)	ความสามารถในการอ่านเข้าใจ (25 คะแนน)	ความสามารถในการอ่าน แยกแยะ (25 คะแนน)	ความสามารถในการอ่าน ตีความวินิจฉัย (25 คะแนน)	คะแนนรวม (125 คะแนน)	คิด เป็น ร้อย ละ	สรุปการ ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
1	25	24	23	23	22	117	93.6	ผ่าน
2	25	25	24	24	24	122	97.6	ผ่าน
3	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
4	25	24	24	24	24	121	96.8	ผ่าน
5	25	24	23	23	23	118	94.4	ผ่าน
6	25	25	24	23	23	120	96	ผ่าน
7	25	25	24	24	24	122	97.6	ผ่าน
8	25	24	23	23	23	118	94.4	ผ่าน
9	20	20	19	19	19	110	77.6	*ไม่ผ่าน
10	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
11	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
12	25	24	22	22	22	115	92	ผ่าน
13	25	24	23	23	23	118	94.4	ผ่าน
14	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
15	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
16	25	25	24	24	24	122	97.6	ผ่าน
17	25	25	24	24	24	122	97.6	ผ่าน
18	25	24	24	23	23	119	95.2	ผ่าน
19	23	23	22	21	21	110	88	ผ่าน
20	25	24	23	23	23	118	94.4	ผ่าน
21	25	25	24	24	24	122	97.6	ผ่าน
22	21	20	20	19	19	99	79.2	*ไม่ผ่าน
23	20	20	20	19	19	98	78.4	*ไม่ผ่าน

ร.น.	ความสามารถในอ่านออก (25 คะแนน)	ความสามารถในอ่านคล่อง (25 คะแนน)	ความสามารถในอ่านเข้าใจ (25 คะแนน)	ความสามารถในอ่าน แยกแยะ (25 คะแนน)	ความสามารถในอ่าน ตีความวินิจฉัย (25 คะแนน)	คะแนนรวม (125 คะแนน)	คิด เป็น ร้อย ละ	สรุปการ ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80
24	25	24	24	24	23	120	96	ผ่าน
25	25	24	23	23	23	118	94.4	ผ่าน
26	24	23	23	23	23	116	92.8	ผ่าน
27	24	24	23	23	23	117	93.6	ผ่าน
28	25	24	23	23	22	117	93.6	ผ่าน
29	25	24	24	24	23	120	96	ผ่าน
30	24	24	24	23	23	118	94.4	ผ่าน
31	23	23	22	21	20	109	87.2	ผ่าน
32	25	25	24	24	23	121	96.8	ผ่าน
33	25	24	24	24	24	121	96.8	ผ่าน
34	25	25	21	21	21	113	90.4	ผ่าน
Σx							3963	
$\frac{\Sigma x}{N}$							116.56	
S.D.							6.61	
นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 (คน)							31	
ร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์							93.25	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์จากการทำแบบวัดความสามารถในการอ่าน จับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 34 คน ค่าเฉลี่ย 116.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.61 มีความสามารถในการอ่านจับใจความผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดกับให้มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 93.25 ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 90.29 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้ง 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 17 อ่านได้คล่องต้องรู้วิธี เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ เพื่อนคู่คิด ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 16 คะแนน และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 18.06 ดังนั้น หลังเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนทั้งหมด 34 คน ค่าเฉลี่ย 116.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.61 มีความสามารถในการอ่านจับใจความผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มขึ้นไป

การอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดกับให้มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) เท่ากับ 93.25 ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 90.29 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้ง 80/80 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 93.25 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 90.29 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมนึกพิทยา ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การตรวจแบบปฏิบัติ การทดสอบทดสอบ การจดบันทึก การสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบฝึกปฏิบัติท้ายแผนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ตั้งคำถามซึ่งคำถามที่ใช้เป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดและสร้างความสนใจของนักเรียน เป็นคำถามที่ไม่ยากจนเกินไป เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับสิ่งที่จะได้เรียนรู้ใหม่ เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ครูผู้สอนส่วนมากมักจะไม่ได้ให้ความสนใจโดยเข้าใจว่าเป็นขั้นตอนการทักทาย พูดคุย เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี บุญชู (2560) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การกระตุ้นความคิดของผู้เรียนจากการตั้งคำถามของครู แล้วให้นักเรียนแต่ละคนคิดคำตอบด้วยตัวเองในระยะเวลาสั้น ๆ แล้วให้จับคู่กับเพื่อนทำงานร่วมกัน ช่วยกันคิด แลกเปลี่ยนคำตอบซึ่งกันและกัน พร้อมกับจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับการทำงานร่วมกันหลังจากนั้นแต่ละคู่จึงออกมานำเสนอข้อมูลกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 16 คะแนน และคะแนนหลังเรียน

มีค่าเฉลี่ย 18.06 ดังนั้น หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับฐนุชา ปวงสุข (2558) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเพื่อนคู่คิดกับแบบปกติผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.40/89.70 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเพื่อนคู่คิด สูงกว่าการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ พบว่า นักเรียนทั้งหมด 34 คน ค่าเฉลี่ย 116.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.61 มีความสามารถในการอ่านจับใจความผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยคอยช่วยแนะให้เพื่อสร้างความมั่นใจกับนักเรียนในการตอบคำถามครั้งต่อไป ถ้าเป็นเนื้อหาที่ยากจนนักเรียนไม่สามารถตอบคำถามได้ ผู้วิจัยก็ไม่ดูค่าว่ากล่าวหรือพูดจาเสียดี จะทำให้นักเรียนอาย ไม่กล้าที่จะตอบคำถามของผู้วิจัย และส่งผลให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอนและวิชาภาษาไทยได้ ผู้วิจัยได้กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนได้เรียนรู้โดยมีเพื่อนคู่คิด ร่วมแก้ปัญหาจากการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้วิจัยพบว่านักเรียน “ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้ เพราะเรียนแล้วเข้าใจ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้กระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับกลยุทธ์ บลงสนธิ (2561: 48) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นคู่ ตามขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม ครูแนะนำทักษะในการเรียนแบบคู่คิด การจับคู่ของนักเรียนบอกวัตถุประสงค์ของบทเรียนและบอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน 2) ขั้นสอนครูนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ด้วยวิธีสอนที่เหมาะสมแล้วให้งาน 3) ขั้นทำงานกลุ่มเมื่อได้รับคำถามจากครู นักเรียนต้องหาคำตอบด้วยตนเองก่อนแล้วจึงนำคำตอบไปปรึกษาครูของตน เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มและสอดคล้องกับงานวิจัยของสายชล โชติธนาภิจ (2561: 54) การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมนึกพิทยา ครูผู้สอนควรจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกปฏิบัติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อม ให้ครบตามจำนวนนักเรียน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ

1.2 ครูควรแจ้งผลคะแนนการตรวจแบบฝึกปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนทราบผลการเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น และถ้านักเรียน ได้คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะได้แจ้งให้นักเรียนเข้ารับการซ่อมเสริม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ เรื่องอื่น ๆ

2.2 ควรมีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ที่มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ เรื่องอื่น ๆ เพื่อศึกษาวิธีการสอนซ่อมเสริมที่เหมาะสมต่อการเรียนวิชาภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤติยา ปลงสนธิ. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์].

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ฐานิชา ปวงสุข. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตาม มาตรฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนแบบ เพื่อนคู่คิดกับแบบปกติ [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์.

รัตน์ะ บุตรสุนทร. (2557). การควบคุมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรียนรู้ด้วย คอมพิวเตอร์ในการควบคุมเทคนิคเพื่อนคู่คิด [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเอกที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศิริพร สิริขตาสวรรณ. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่าน แบบโอเคไฟว์อาร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันกำแพง [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สายชล โชติธนากิจ (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการ สอบอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุมาลี ชูบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่าน จับใจความภาษาไทยของ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการ ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์สูงสุด ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาเนื้อหาบทความที่สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินและคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความในด้านความซ้ำซ้อนหรือในด้านการคัดลอกผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมตรวจสอบความซ้ำซ้อน หากตรวจสอบพบความซ้ำซ้อนหรือการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความและผู้พิมพ์ในด้านเชื้อชาติ เพศ ศาสนา วัฒนธรรม การเมือง และสังกัดของผู้พิมพ์

บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

บรรณาธิการต้องไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบทความและผลประโยชน์ของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่บิดกั้นหรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้พิมพ์

บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและมีความทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้พิมพ์

บทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน รวมถึงไม่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ที่เคย

ผู้พิมพ์บทความต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น ข้อมูลในบทความจะต้องเกิดจากผลการทำวิจัยของผู้พิมพ์ ไม่มีการบิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ

ผู้พิมพ์บทความต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตนเอง เช่น ภาพ ตาราง หรือข้อความที่เป็นเนื้อหา เป็นต้น รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความตามรูปแบบที่กำหนด

ผู้พิมพ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบและขนาดตัวอักษรที่วารสารกำหนดไว้

ผู้พิมพ์ที่มีชื่อในบทความ ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการบทความนั้น ๆ จริง

ผู้พิมพ์ต้องระบุแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยนี้ และหากมีผลประโยชน์ทับซ้อน จะต้องระบุในบทความและแจ้งให้บรรณาธิการได้รับทราบ

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก พิจารณาบทความภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัว และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของผลงานวิชาการที่รับประเมินอย่างแท้จริง หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

{ฉบับปรับปรุงล่าสุด ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566}

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่าใน 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และแนวความคิดทางวิชาการ โดยมีกำหนดจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

บทความที่ส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เนื้อหาของบทความได้จากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนเอง ไม่ได้คัดลอก หรือตัดทอนมาจากผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม ทุกบทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 3 ท่าน

กองบรรณาธิการกำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทาง โดยผู้เขียนจะต้องจัดรูปแบบต้นฉบับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้วารสารมีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการที่น่าไปใช้อ้างอิงได้

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ต้นฉบับ เป็นต้นฉบับภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 15 หน้า พิมพ์หน้าคู่ โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK จัดเป็น 1 คอลัมน์

1.1.1 ขนาดกระดาษ กำหนดเป็น B5 (JIS) ซึ่งมีขนาดความกว้าง 18.2 เซนติเมตร และความสูง 25.7 เซนติเมตร

1.1.2 การเว้นระยะขอบกระดาษ กำหนดดังนี้

ระยะขอบบน 3 เซนติเมตร ระยะขอบล่าง 3 เซนติเมตร

ระยะภายใน 3 เซนติเมตร ระยะภายนอก 2 เซนติเมตร

1.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 4 บรรทัด โดยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ขึ้นต้น และตามด้วยอักษรตัวพิมพ์เล็ก

1.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสังกัด ของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ใช้เชิงอรรถ ขนาด 11 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.4 บทคัดย่อ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “บทคัดย่อ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “ABSTRACT” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.5 คำสำคัญ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “คำสำคัญ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “KEYWORDS” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษ โดยมีคำสำคัญไม่เกิน 4 คำ คั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา เรียงคำตามลำดับความสำคัญ

1.6 หัวข้อเรื่อง หัวข้อใหญ่ ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อย จัดการเยื้องย่อหน้า ตามความเหมาะสม

1.7 เนื้อหา ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง ตลอดทั้งบทความ

1.8 เอกสารอ้างอิง หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “เอกสารอ้างอิง” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “REFERENCES” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนของรายการอ้างอิง ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง

1.9 ตัวเลข ใช้เลขอารบิก ตลอดทั้งบทความ

1.10 หมายเลขหน้า ใช้เลขอารบิก แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านบนขวา

2. องค์ประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการและบทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ บทคัดย่อ (ถ้ามี)/บทนำ/ เนื้อเรื่อง/ สรุป/ และเอกสารอ้างอิง

2.2 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- (1) ชื่อเรื่อง
- (2) บทคัดย่อ
- (3) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- (4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- (5) สมมุติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)
- (6) ขอบเขตของการวิจัย (ถ้ามี)
- (7) วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/ การเก็บรวบรวมข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล
- (8) สรุปผลการวิจัย
- (9) การอภิปรายผล

(10) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้/ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(11) เอกสารอ้างอิง

2.3 บทความวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ ชื่อผู้แต่ง/ ชื่อผู้เขียนวิจารณ์/ บทวิจารณ์ ได้แก่ บทนำ บทสรุปเนื้อหา บทวิเคราะห์วิจารณ์ และบทสรุป

3. การอ้างอิง (แบบ APA 7th edition)

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง/ (ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/ สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	พรศิริ พันธสี. (2563). <i>กระบวนการพยาบาล & แบบแผนสุขภาพ: การประยุกต์ใช้ทางคลินิก</i> (พิมพ์ครั้งที่ 23). พิมพ์อักษร.
	Waldman, S. D. (2021). <i>Atlas of interventional pain management</i> (5th ed.). Elsevier.
ผู้แต่ง 2 คน	สุภาภรณ์ เต็งไตรสรณ์, และนริสา รัตนเลิศ. (2563). <i>การตรวจคัดกรองสุขภาพตาเด็ก</i> . โรงพยาบาลสงขลานครินทร์.
	Stein, L. N. M., & Hollen, C. J. (2021). <i>Concept-based clinical nursing skills: Fundamental to advanced</i> . Elsevier.
ผู้แต่ง 1-20 คน ใส่ชื่อทุกคน	ภาสกร เนตรทิพย์วัลย์, พรพรรณ ภูสาหัส, สมสุข ภาณุรัตน์, สุฤดี อัครฤกษ์การสกุล, พิชรี กระจำโพธิ์, และวิธิ ฐะธรรม. (2563). <i>การประเมินภาวะสุขภาพ สำหรับพยาบาล: การตรวจร่างกาย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิมพ์ดีการพิมพ์.
	Kee, J. L., Marshall, S. M., Woods, K., & Forrester, M. C. (2021). <i>Clinical calculations with applications to general and specialty areas</i> (9th ed.). Elsevier.
ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไป ใส่ชื่อ 19 คนแรก และใช้ . . . ตามด้วยคนสุดท้าย	ชนิษฐา นันทบุตร, พีรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย, จงกณิ จันทศิริ, นิลาภา จิระรัตนวรรณะ, สุคนธ์ วรรณะอมร, แสงเดือน แท่งทองคำ, กชพร สิงห์หล้า, กติกา นวพันธุ์, กนกพร จิรัฐติกาลวงศ์, กนกพร จิวประสาท, กนกพร แจ่มสมบูรณ์, กนกพร อัสวเมธิกางค์, กมลวรรณ จูติวรกุล, กมลวรรณ ตังธนากานนท์, กรรณิกา ชาธรรม, กรรณิการ์ มุรธาธร, กรองทอง วงศ์ศรีตรัง, กริฐ อัสวคุปตานนท์, กฤตินี กุลเพ็ง, . . . พัฒนา นาคทอง. (2563). <i>ชุดความรู้การพัฒนาไกลและการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน</i> . เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
	Hilden, I., Lauritzen, B., Sørensen, B. B., Clausen, J. T., Jespersgaard, C., Krogh, B. O., Bowler, A. N., Breinholt, J., Gruhler, A., Svensson, L. A., Petersen, H. H., Petersen, L. C., Balling, K. W., Hansen, L., Hermit, M. B., Egebjerg, T., Friederichsen, B., Ezban,

	M., Björn, S. E., . . . Abbas, A. K. (2021). <i>Robbins basic pathology</i> (10th ed.). Elsevier.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สภาการพยาบาล. (2553). <i>สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์</i> .
หนังสือแปล	ซิงเกอร์, แบลร์. (2560). <i>Little voice mastery</i> [แค่จัดการเสียง (เล็กๆ) ข้างในไม่ว่าทำอะไรก็ สำเร็จ!] (วิชัย กาปรีร์, ผู้แปล; พิมพ์ครั้งที่ 2). ดีเอ็มจี.
บรรณาธิการ	วีณา เจียวนา (บ.ก.). (2556). <i>การพยาบาลจิตเวช. ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช</i> วิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทย.
	McKinney, E. S., James, S. R., Murray, S. S., Nelson, K. A., & Ashwill, J. W. (Eds.). (2018). <i>Maternal-child nursing</i> (5th ed.). Elsevier.
ไม่ปรากฏผู้แต่ง	กาญจนา อลยานุสรณ์: อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2558). สันติศิริการพิมพ์.
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	ให้ใส่ (ม.ป.ป.) สำหรับเอกสารภาษาไทย และ (n.d.) สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ
	ภากร โกโคยพงศ์ (บ.ก.). (ม.ป.ป.). <i>10 โรคร้าย จากภัยโลกร้อน</i> . งานดี.
	Tolson, D., Booth, J., & Schofield, I. (Eds.). (n.d.). <i>Evidence informed nursing with older people</i> . Wiley-Blackwell.
บทความในหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบท./ ใน/ ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ)/ ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์./ // // // // เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบท)/ สำนักพิมพ์.
	สุรพันธ์ สิทธิสุข. (2563). การสัมภาษณ์ประวัติ. ใน วิทยา ศรีดามา (บ.ก.), <i>การสัมภาษณ์ประวัติ และตรวจร่างกาย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 12, น. 1-7). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
	Gray, J. R. (2021). Discovering the world of nursing. In R. G. Jennifer, K. G. Susan (Eds.), <i>Burns & Grove's the practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence</i> (9th ed., pp. 1-18). Elsevier.
	Hicks, S. (2019). Examination of the skin, hair, and nails. In Carol L. C. (Ed.), <i>Physical assessment for nurses and healthcare professionals</i> (pp. 37-66). Wiley Blackwell.
E-book	
	Anderson, Y. S. C., & Poulsen, K. B. (2020). <i>Anderson's atlas of hematology</i> . ProQuest Ebook Central. https://ebookcentral.proquest.com

วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่Volume (ฉบับที่Issue)/หน้าแรก-หน้าสุดท้าย
	บุศรา ชัยทัศน์. (2559). การดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักที่ผ่าตัดเปิดทวารใหม่: บทบาทพยาบาลเฉพาะทางบาดแผล ออสโตมี และควบคุมการขับถ่ายไม่ได้. <i>วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย</i> , 9(1), 19-33.
	Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The pathophysiology of gestational diabetes mellitus. <i>International journal of molecular sciences</i> , 19(11), 3342. https://doi.org/10.3390/ijms19113342
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่งวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[ระดับวิทยานิพนธ์]. ชื่อมหาวิทยาลัย.
	อุดมลักษณ์ ดวงขุนมาตย์. (2554). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการเดินที่ ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
	Harris, L. (2014). <i>Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders</i> [Unpublished doctoral dissertation]. University of Virginia.
วิทยานิพนธ์ ที่มี การตีพิมพ์ เผยแพร่ Database/ Online	กฤษฎา ทรัพย์สมบูรณ์. (2560). การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาลทางคลินิกของ พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58250
	เสาวนีย์ คงนิรันดร์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเวช [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
	Worawalai, W. (2014). <i>α-Glucosidase inhibitors from N-substituted aminocyclitol derivatives and total synthesis of CJ-16,264</i> [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. https://bit.ly/3sGuBFh

วิทยานิพนธ์ ที่มี การตีพิมพ์ เผยแพร่ Database/ Online	Earnhart, C. L. (2018). <i>Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona</i> [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database. https://search.proquest.com/docview/2160956827?accountid=34902
เอกสารการประชุมทางวิชาการ / การสัมมนา / การอภิปราย รายงานการประชุม	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท/[กรณำเสนอ]./ชื่อการประชุม, เมืองที่ประชุม.
	ดรุณี รุจกรกานต์. (2555, 12-17 กุมภาพันธ์). <i>ประเด็นปัญหาการจัดการศึกษาพยาบาลเพื่อ คุณภาพและการเข้าถึงบริการสุขภาพ</i> [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 14: เรื่อง คุณภาพ และการเข้าถึง บริการสุขภาพ: การกิจของพยาบาล, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
เอกสารประกอบการสอน	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อเรื่อง(ชื่อเอกสารประกอบการสอน)/[เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ, มหาวิทยาลัย.
	พิมพ์ไล ทองไพบุลย์, ฤชณา พูลเพิ่ม, และภาวิดา พุทธิพันธ์. (2559). <i>จริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ</i> [เอกสารที่ไม่มีการตีพิมพ์]. สถาบันการพยาบาล ศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย.
Website	
Rama Channel. (2561). <i>ทอล์กในผู้สูงอายุ อันตรายกว่าวัยอื่นหลายเท่าตัว ปัญหาที่ต้องระวัง</i> . https://bit.ly/3lgLaTS	
American Psychological Association. (n.d.). <i>APA style: Learning APA style</i> . https://apastyle.apa.org/learn/index?tab=2	
Rama Channel. (2560). <i>ทอล์กในผู้สูงอายุ อันตรายกว่าวัยอื่นหลายเท่าตัว ปัญหาที่ต้องระวัง</i> . https://bit.ly/3lgLaTS	
American Psychological Association. (n.d.). <i>APA style: Learning APA style</i> . https://apastyle.apa.org/learn/index?tab=2	
ข้าवाल วงศ์สารี. (2561). <i>มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุและหลักการพยาบาลผู้สูงอายุ</i> [PowerPoint slides]. SlideShare. https://bit.ly/3ok6Voz	

บทความวิจัย

- แนวทางการพัฒนาศาสตร์เส้นทางการขนส่งในแม่น้ำโขงตอนบน
หลังสถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
และท่าเรือกวานเหล่ย เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน
นพชัย ฟองอิสสระ, วิกรม บุญนุ่น, โกมินทร์ วังอ่อน, อารีย์ บินประทาน,
ปรัชญานิษฐ์ วงศ์อติกุล 1
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ธนาครกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
สำนักงานเขต อุดรธานี 23
เอกราช เข้มทอง, ทิพวรรณ งามศักดิ์
- การจัดการองค์ความรู้เพื่อการสืบสานศิลปกรรมทางหยาในพื้นที่แหล่งเรียนรู้
พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี 36
ชุตินันท์ คงสันเทียะ, กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์
- การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับ
ที่มากกว่า 100,000 โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 51
ณัฐริยา วันสา, วัลลภ เหมวงษ์
- ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 65
พรรณิษา ทองดี, โสภา อำนวยรัตน์
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 81
สุภาพร ใจยะสุข, โสภา อำนวยรัตน์
- Enhancing English Proficiency Based on CEFR Through
Activity-Based Learning: A Case Study of UDRU Leader Students 94
Chalida Sanemueang
- การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 113
สุภาพร คุ้มบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

64 ถนนทหาร ตำบลสมมาก้างิง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-248680, 042-211040-59 ต่อ 1178 โทรสาร 042-248680

เว็บไซต์ : graduate.udru.ac.th/a_journal E-mail : udru.ajournal@gmail.com